

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Arxiu Històric Comarcal
de Vilanova i la Geltrú

TALAIA

agrupació
excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

**Butlletí per als socis
Abril - Maig - Juny 1991**

LA QUALITAT

SUPERMERCATS * **SEGUR DE CALAFELL**

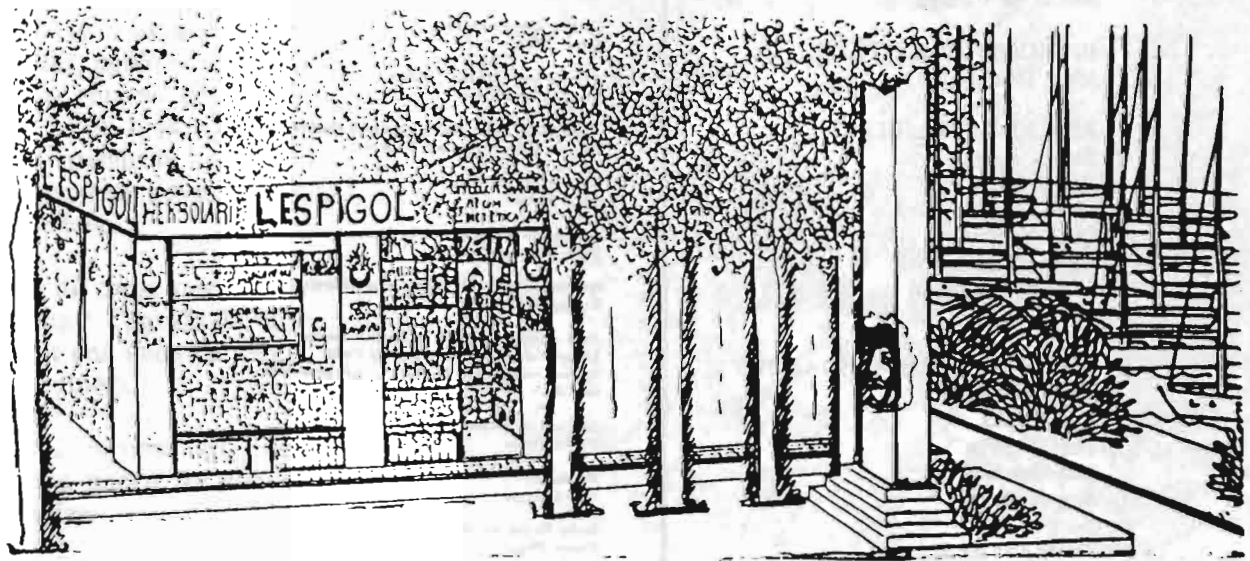

AUTO - ESCOLA I ASSEGURANCES

DOMENECH

PLAÇA CATALUNYA, 8 - TEL. 893 06 67
08800 - VILANOVA I LA GELTRÚ

ARA TAMBÉ, ACADÈMIA NÀUTICA

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, Dietètica, Formatges i Especialitats

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 815 13 11

08800 Vilanova i la Geltrú

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

C/. Comerç, n.º 4
Tel. 893 12 57
VILANOVA I LA GELTRU

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

Butlletí per als socis ABRIL-MAIG-JUNY 91

SUMARI

EDITORS

Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Antoni Sagarra i Mas

REDACCIÓ BUTLLETÍ

Secció de Cultura

DIRECCIÓ I MUNTATGE

Josep Blanes

EDICIÓ I PUBLICITAT

Blanca Forgas

Agustí Poch

Lluís Forgas

Oriol Ventosa

Virtut Castro

M. Carme Barceló

Joan Sivill

EQUIP DE COL·LABORADORS

Vicenç Carbonell

Josep Voltà

Toni Sagarra

Salvador Butí

Angels Parés

IMPRESSIÓ

Gràfiques Llopart

c/Sant Antoni, 63

Tel. 891 03 12

Sant Sadurní d'Anoia

DIPOSIT LEGAL

B-24619-90

FOTO PORTADA:

Mortero de Astrana (Santander)

Flanquejant per evitar els
meandres del riu Leolorna (-260 m)

Foto: Josep Aguadé

Editorial
Equip de Redacció

Els Aiguamolls de l'Empordà
Salvador Butí

Un descens a la Grallera de Guara (Osca)
Juanjo Melgarejo

Barquera
Vicenç Carbonell

Avenc de San Pedro (Olette-Terol)
Rooper

Els GR del segle XVIII
Josep Voltà

Crònica literària
Joan Lluís Sivill

El Paisatge als museus de Vilanova i la Geltrú
Josep M. Also

I tu, puges al campanar?
Jaume Soler

GEAM. Activitats d'Escalada realitzades
G.E.A.M.

Quatre vies d'escalada
Jaume Soler

Crònica del "cotarro" talaienc
Equip de Redacció

Aclariments sobre càdecs, savines i ginebres
M. Carme Barceló i César Blanché

L'Autopista del Garraf
Josep Blanes

Un dia dur a Pago Mari-ko Leizea
Pedro Melgarejo

Relació de gules Ed. Alpina a la biblioteca
Secció de Cultura

Dues cavitats al cor de la Plana d'Ancosa:
L'Avenc d'Ancosa i la Cova del Carlí
Xavier Conesa, Josep M. Jansà i Lluís Mormeneo
del GREV

La Creu de Canet
Blanca Forgas

Montnegre
Blanca Forgas

Santa Fe del Montseny
Blanca Forgas

El Turó de l'Home i les Agudes
Blanca Forgas

El "hobby" d'aquesta primavera:
La Torre de l'Ametller
Joan Lluís Sivill

Notícies del GR
Agustí Poch

Notícies i Comentaris
Equip de Redacció

La Salut i l'Esport
Sari

X Marxa de Veterans de Catalunya
Jani Ferrer i Manel Vidal

Cicle d'Excursions: Berguedà-Cardener
Secció de Muntanya

editorial

Poques vegades ens hem queixat, potser aquesta és la primera, però **ens fa falta gent**. No és que aquells que van adquirir el compromís de treballar hagin abandonat, de fet quasi bé tothom ha mantingut la seva paraula; tampoc és que ja n'estem cansats, tenim tantes ganes de treballar com el primer dia, però tots els projectes inicials s'han vist multiplicats, i les previsions de feina que hi havia fa quatre anys han quedat desbordades.

I no volem parar aquí, tenim nous i importants projectes, però **ara ja necessitem ajuda**, volem que els socis, que en el fons són els beneficiats de tot, participin més activament dintre de les seves possibilitats, encara que sigui només per a feines puntuals.

Ara mateix ens cal molta ajuda per preparar la "Marxa de Regularitat de Catalunya" de l'any vinent, l'organització de la qual recau per primer cop a la Talaia, tot un repte que ens ha de donar prestigi de bons organitzadors. Volem fer una campanya de difusió de l'excursionisme entre els joves, publicar uns itineraris a peu pels entorns de Vilanova, fer un llibre en homenatge al Joan Virella publicant els seus articles, organitzar noves modalitats d'excursions...

Si creus que ens pots ajudar, perquè t'agrada l'excursionisme i tens una mica de temps, no dubtis en dir-ho.

I recorda que els que més feina poden fer són els que més en fan.

ELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDA

Un passeig pel Parc Natural

Jo no crec que els nostres avantpassats fossin més respectuosos amb la natura que nosaltres; passa que ens ha tocat viure una època en què s'han acumulat les bestieses fetes per totes les generacions anteriors, que ja comença a ser perillós quedar-nos amb el poc espai no destruït o degradat que ens queda, que el problema és ara ja a nivell planetari i que, fins ara, en la lluita entre l'home i la natura, quasi bé sempre havia guanyat la natura. En l'actualitat, però, passa el contrari, l'home guanya la partida quasi bé sempre i rius, muntanyes i planes poden quedar en pocs mesos totalment i irreparablement transformats.

Si a l'empordanès d'uns segles enrere li haguessin donat els mitjans per destruir els aiguamolls de la costa entre Roses i el Montgrí, i entre l'Estartit i el Cap de Bagur, ben segur que ho hagués fet. Terres incultivables, font de malalties i origen dels mosquits que els capvespres estiuençs atacaven de forme insuportable els habitants de Roses, Castelló, Torroella o Bellcaire... De fet ja van intentar-ho, però no ho van aconseguir. No obstant això, si haguessin reeixit en el seu intent, el desastre ecològic no hagués estat tant greu com ho seria ara, hi havia molts més aiguamolls a la costa on

els ocells podien aturar-se a descansar i niuar en les seves migracions cap a o des d'altres punts d'Europa i d'Àfrica.

Sort que avui, al costat dels mitjans per fer-ho, també hi ha la consciència que aquests espais són l'únic lloc on aquestes aus poden parar quan, en el seu camí, la tramuntana els barra el pas i que si faltessin es trencaria un esglaó de la cadena en l'equilibri migratori mundial.

Sort, també, que amb una força de voluntat i dedicació admirables, un grup de persones han aconseguit aturar la destrucció d'aquest espai. Ame-

Mas El Cortalet, seu de la Direcció del Parc Natural,
amb els excursionistes a punt de realitzar el recorregut.
Foto: Josep Blanes

Un grup de cabussets (*Tachybaptus ruficollis*) nedant a La Massana. Foto: Josep Blanes

Corb marí gros o Cormorà (*Phalacrocorax carbo*) amb les ales esteses per eixugar-se, junt a la seva parella. Foto: Josep Blanes

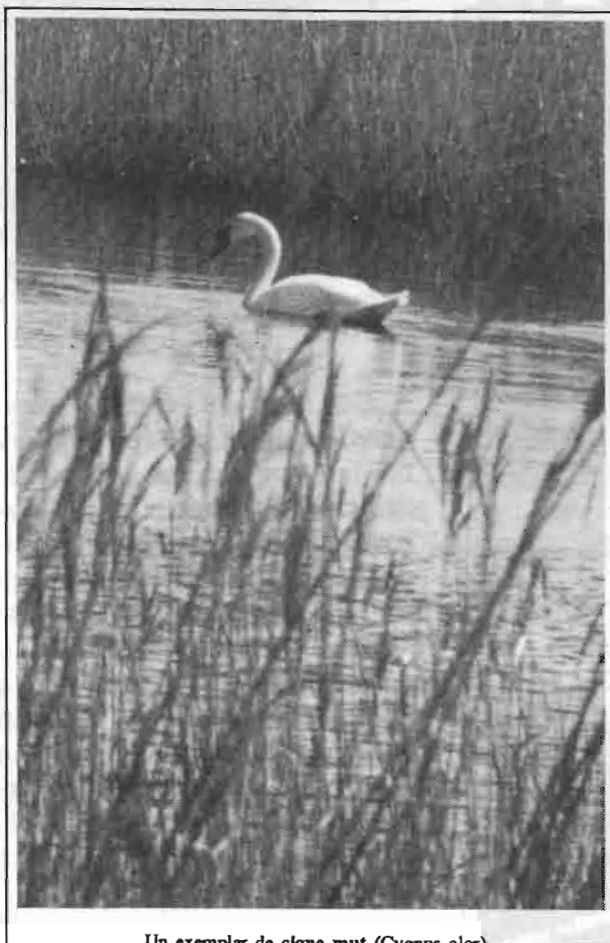
Una Cames llargues (*Himantopus himantopus*) buscant el seu aliment a l'aigua. Foto: Josep Blanes

naçadora veiem la urbanització "Ampuriabrava", al costat de les fotges, que ens ensenya quina podria haver estat la sort de tot el territori. Aquesta batalla s'ha guanyat, sembla, però quantes se n'han perdut? Guanyarà finalment el seny i la vida en aquesta guerra aferrissada contra la bogeria i la mort?

Tot meditant aquestes qüestions, se'ns va ocórrer que fóra bo fer una de les excursions del cicle "Coneguem Catalunya" als Aiguamolls de l'Empordà, i això és el que vam fer el diumenge 7 d'abril de 1991. Dos autocars amb 110 persones ens vam desplaçar a la zona on ja ens esperaven una colla de guies, que ens van acompanyar i ensenyar, repartits en diferents grups, els diversos aspectes del parc natural.

Provablement, no és aquesta la millor manera de visitar un parc ornitològic, ja que una de les premises clau per poder fer bones observacions i bones fotografies és precisament el silenci, i això és força complicat en un grup tan nombrós. Tot i això, vam tenir l'oportunitat de veure una gran varietat d'espècies d'ocells, a part de bous marins, rucs catalans, etc.

Un dels atractius indiscutibles fou la cigonya Guita, aquesta cigonya que ara actua com a reclam per repoblar de cigonyes el parc i que fou salvada d'una mort segura quan, en fer obres al campanar de l'església on els seus pares vivien, aquests van abandonar els ous. Una cigonya que està totalment acostumada a la presència humana i que fins i tot deixa que els nens la to

Un exemplar de cigne mut (Cygnus olor)
a l'estany de la Rogera. Foto: Josep Blanes

quin, amb totes les reserves per als dos bàndols.

A la botiga del centre d'a-

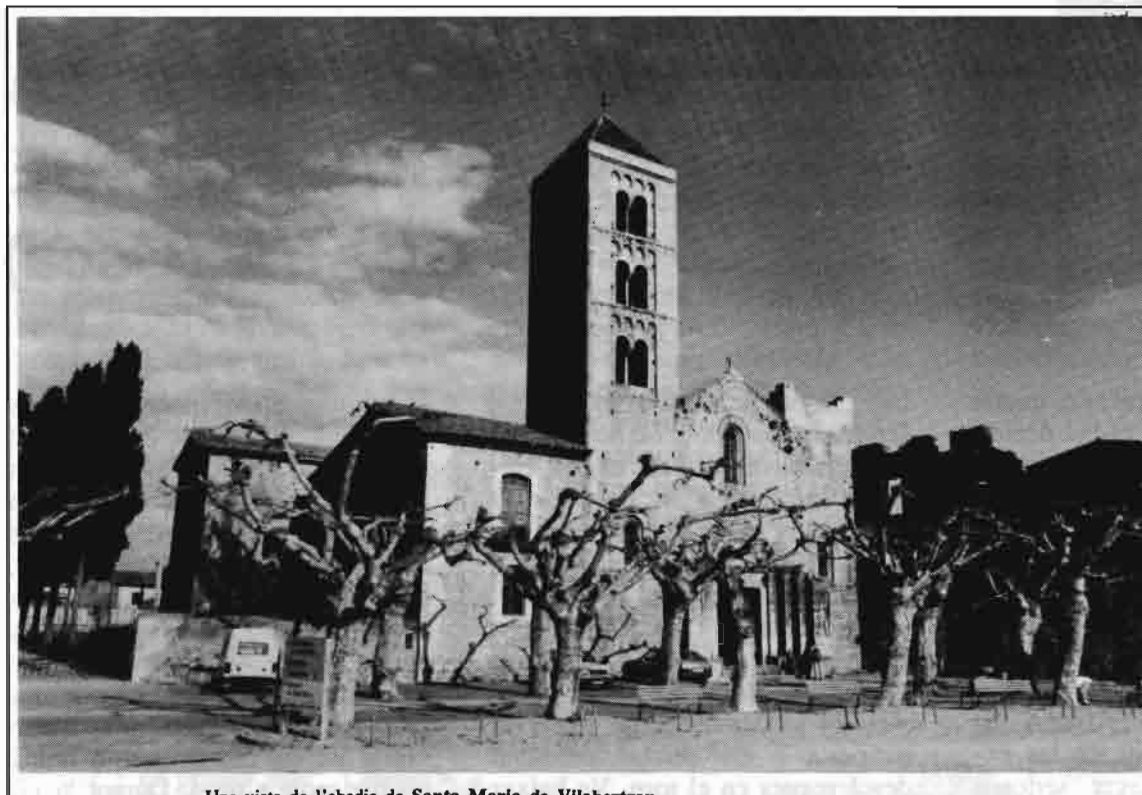
Una cigonya blanca (Ciconia ciconia) volant sobre el Parc.
Foto: Josep Blanes

colliment del parc vam poder comprar els records de rigor: llibres, arròs ecològic, etc. I posteriorment ens esperava el dinar al restaurant La Masia de Sant Pere Pescador.

Per acabar la jornada i mentre païem el dinar -i perquè no ens agafés tot el viatge amb la panxa plena-, vàrem fer una interessantíssima visita al **monestir de Santa Maria de Vilabertran**, visita que, amb l'ajuda de les explicacions del

Damunt la teulada del Cortalet, ha niuat la popular cigonya Guita i la seva parella. Foto: Josep Blanes.

Una vista de l'abadia de Santa Maria de Vilabertran
(Alt Empordà). Foto: Josep Blanes

rector, ens va permetre d'admirar l'arquitectura romànica del cenobi amb el claustre i sales adjacents en vies de restauració i la nau ja restaurada, juntament amb un interessant Crist gòtic.

Contents, airejats, tips i culturitzats, retornarem a Vilanova.

Salvador Butí

Claustre de Santa Maria de Vilabertran (Alt Empordà).
Foto: Josep Blanes

UN DESCENS A LA GRALLERA DE GUARA (Osca)

Un bon dia d'inspiració, quatre membres del G.E.T. vàrem decidir fer el descens en una cavitat situada al **Tozal de Cubilas**, a **Osca**, a 1682 m alt. La cavitat té una profunditat total de **-282 mp** i la dificultat és la realització d'una gran proesa: fer el descens d'una vertical absoluta de **-277 m**.

Per a nosaltres **GUARA** ha estat sempre un mite. En les exploracions hi ha hagut seriosos problemes: quant a l'aproximació des d'un poble anomenat Santa Cilia, on calen sis hores per arribar-hi; pel temps, que en aquestes alçades varia constantment, i pels descensos en les primeres exploracions i posteriors, etc.

La història del seu descobriment comença en el suïcidi d'un home anomenat Gregorio Santolaria, que residia a Binéfar (Os-

ca). Segons ens va comentar un familiar seu, Santolaria es va suïcidar havent deixat el seu carnet d'identitat a la boca de la cavitat i s'hi va llençar en una caiguda lliure de **-280 m**. Avisats els equips de rescat, hi va participar Ramon Canela, de Barcelona, que va muntar una base de ciment i un torn. Durant l'operació es va desencadenar una forta tempesta i els llamps produïen descàrregues en el torn. Va baixar uns 60 m, es va trobar la gorra de Gregorio i el rescat es va abandonar. A part d'això, ningú no pensava que seria una vertical d'aquestes característiques. Això és el que ens va donar a entendre el familiar. Per la resta, desconec les següents exploracions a part que el va topografiar el G.E.GELERA de Barcelona.

Pel que fa al treball realitzat a

la cavitat, érem quatre membres del G.E.T: l'Esteban, el Jaume, el Rooper i jo mateix. Ens havien dit que una pista transitable per a vehicles 4 x 4 ens deixaria a pocs metres de la boca. Vam decidir, doncs, realitzar l'exploració. Vam sortir un dissabte de març a les sis del matí. Arribàvem al poble de Nocito, on per cinc-centes pessetes passes una nit d'allò millor en un camping amb llits i un bar molt a prop. Durant la nit va nevar i l'endemà ens vam aixecar amb un paisatge totalment blanc i realment bonic. Al nostre pensament hi havia un petit dubte: arribaríem al Tozal de Cubilas? Amb cadenes i reductora, al Toyota del Rooper no hi ha res que se li resisteixi, i vam començar a pujar per la pista entre fang, neu, pedres, esquerdes, esvorancs... Es feia difícil de seguir la pista.

El grup estava realment animat, tot i que el temps i l'hora que era (havíem començat a pujar a les onze del matí) no fos del nostre grat. Després de molts intents, a Guara, avui, havíem de fer realitat el petit somni que era davallar aquella impressionant vertical. A mesura que anàvem salvant obstacles, el Tozal de Cubilas (2066 m alt) s'anava aproximant a nosaltres. Pujàrem la darrera rampa i arribàrem a la zona alta, "los hoyos de Guara", que no són altra cosa que unes

Prop de la Grallera de Guara, preparant-se per al seu descens amb tot el paisatge nevad. Foto: J.J. Melgarejo

impressionants dolines que es van vorejant pel camí. La neu aquí dalt lògicament té més gruix i això dificulta una mica la progressió amb el Toyota, tot i les cadenes i la reductora. De mica en mica ho anem salvant. Som ja molt a prop, a escassos metres, ens equivoquem i avancem dues torrenteres més endavant. Fem una prospecció i, efectivament, aquesta zona no és. Tornem enrere i anem lentament amb el cotxe, ja que la pista continua pel costat dels torrents i en un revolt es veu un gran bloc de calissa que surt del costat dret del torrent.

Ja som a la "la Grallera de Guara". Remuntarem uns quinze metres. Així que vam baixar del Toyota, l'Esteban i jo ens hi vam apropar i el primer que vam fer va ser mirar aquell abisme que anàvem a desafiar. El torrent era ple de neu i el servei meteorològic ens informava que no trigaria molt a nevar sobre aquell impressionant massís. Immediatament començarem a canviar-nos. El Jaume va decidir de no baixar. Ens vam acostar a la boca d'accés amb tres "petates", més un de menjar i carbur i l'equip de fotografia. Jo instal·lava el pou, l'Esteban em seguia i el Rooper al darrera. Col·loquem tres spits a la boca, una bona instal·lació i comença el descens. Es posa a nevar.

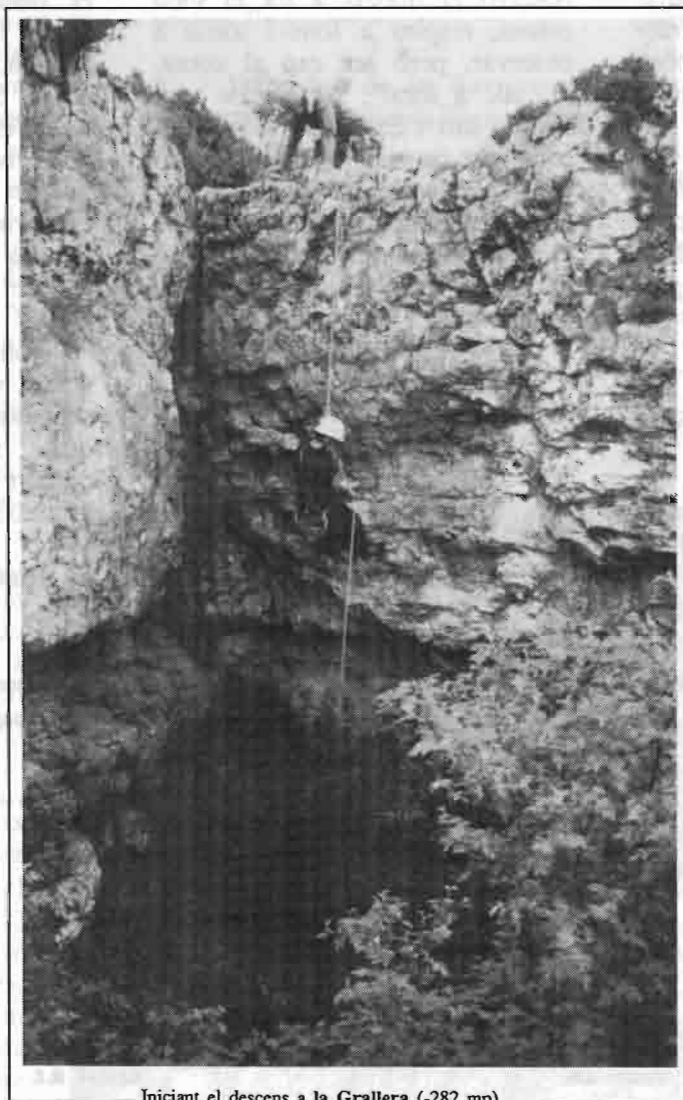
La boca del pou té uns 7 m per 4 m d'ample, la seva forma és diaclasada, les parets cobertes de verdet i les gralles voletejant al nostre entorn. Continuo baixant. El pou s'amplia més, fraccio la tirada, crido "lliure!" i baixa l'Esteban. Des del fraccionament faig una tirada

d'uns 50 metres en tram aeri i trobo dos tacs i un altre uns dos metres més avall. Espero l'Esteban, ja que la peça de cent metres s'ha acabat. De lluny es veu molt diminut, amb una entrada de llum impressionant i el Rooper uns metres més amunt, rappelant. L'Esteban baixa fins on sóc jo i em dóna el "petate". Hem d'arribar a baix amb paciència i la moral continua alta. Prossegueixo l'ascensió buscant el tac i l'Esteban em comunica que el Rooper no baixa i que recula amunt. Només quedem l'Esteban i jo amb tres "petates". Trobo el tac, faig una tirada d'uns quaranta metres en volat, trobo amb prou feines el següent fraccionament, fraccio i

a buscar el tac; amb gran astorament descobreixo que no n'hi ha cap, i el proper tram es veu aeri i de forma acampanada, és a dir, sense arribar a tocar paret... Continuo avall i a uns quinze metres se m'acaba la segona peça de cent metres. Em veig obligat a enllaçar dues cordes, passo el nus i uns vint metres més avall trobo el fraccionament: "Uf! Perfecte!"

Les cames ja no me les notava, la circulació de la sang era dificultosa a causa del pes de les cordes i el meu cos sobre l'arnès. Havia d'encongir les cames per activar la circulació dels membres. Crido: "Lliure!" L'Esteban baixa fins on són jo i amb una simple i profunda mirada n'hi ha prou per expressar tot el que en aquells moments sentíem dins aquell pesat i enorme buit negre...

Des del fraccionament a penes es veu la llum de l'exterior, ja que el pou té forma d'espiral o de tira-buixó. Ja fart d'estar penjat com un "xoriço", baixo fins al següent fraccionament, hi trobo un petit repeu i li ho comunico a l'Esteban, perquè era el primer repeu que trobàvem ni que tingués només uns tres pams d'amplada. "Lliure!" Baixa l'Esteban i comentem que el pou es fa molt llarg, "més llarg que un diumenge sense peles". Tot seguit agafo una pedra i faig un sondeig del pou. Calculem que deuen quedar uns 50 metres fins a la base. Rappelo uns metres més i el pou es fa encara més ample. Dos tacs més et situen en el darrer tram aeri i en volat fins al sòl. Amb escassa força a les mans realitzo el pas de fraccionament, trec la baga del mosquetó d'instal·lació, carrego el meu pes sobre l'arnès i crido a l'Esteban: "Lliure!"

Iniciant el descens a la Grallera (-282 mp) en una altra època de l'any. Foto: Vicenç Lara

crido: "Lliure!". Baixa l'Esteban amb dos "petates", me'n passa un, davallo uns deu metres i començo

La baixada, molt a poc a poc, observant les enormes finestres penjades dels ramals de la cavitat. El descens és d'uns 35 o 40 m des del fraccionament fins al final. Poso els peus a terra i la meua alegria es fa més intensa. Per fi! Tres hores de descens des de la boca. "Lliure!". Miro cap amunt i observo detingudament l'Esteban tot pensant: "Vaja pou!" L'Esteban toca terra i ens disposem a beure i menjar una mica i fer algunes fotografies. Al fons de l'avenc trobem encara el ossos del fèmur de Gregorio Santolaria. Es esborronador!

Ara ens queda la part més cansada, l'ascensió dels 277 m en vertical. L'Esteban es prepara, tensa la corda i comença a pujar els 35 o 40 metres fins al fraccionament. Mentrestant em dispo a desinstalar la cavitat. "Lliure, Juanjo!" Ara em toca a mi. Un parell de minuts després miro cap avall i puc observar com el meu cos s'allunya de la base del pou, mentre una petita aportació d'aigua cau damunt de la meua grana impermeable possiblement per una filtració de la roca.

L'Esteban continua avançant mentre jo el segueixo treient els fraccionaments i desfent els escanyats i tensos nusos. Els meus membres es van escalfant i la velocitat de progressió s'accelera considerablement. Gairebé sense

adonar-nos ja portem feta l'ascensió fins a la meitat de la cavitat. A mesura que em vaig acostant a la instal·lació, veig l'Esteban que m'espera amb l'ampolla de Isoster a les mans, me la passa i comentem la jugada a nivell de proesa i desafiament. Continuem l'ascensió i li dic a l'Esteban que s'esper, que ja començo a estar tocat i li demano que desinstal·li ell els darrers 100 metres. Passo a davant seu i continuo avançant fins a la sortida.

Es de dia! Quina sorpresa! Després de quatre hores i mitja d'obscuritat, veure la llum és una cosa que s'agraeix. Passo l'últim fraccionament i crido: "Lliure, Esteban!" Estiro el meu cos i observo el massís a tot el meu entorn, respiro a fons i torno a observar, però ara cap al cotxe. "Ja sóc a fora!". Al cap de vint minuts surt l'Esteban i se'n va al cotxe per canviar-se. Ens abracem amb una alegria extraordinària per haver estat capaços de realitzar el sacrifici espiritual, físic i psicològic que una vertical d'aquestes característiques requereix.

Immediatament, el Rooper i el Jaume, que eren a fora, recuperen els 315 metres de corda, amb gran esforç més que res per la temperatura. Entre els dos pugen tota la corda a l'exterior. La recollim i la deixem en el Toyota.

Després d'uns 300 metres en una petita rampa de neu, el cotxe es queda bloquejat i cap de les quatre rodes no toquen la neu, s'ha quedat estrobat sobre la planxa. Branques, pedres, probem el gat... Tots els efectius posats amb el nostre esforç en una intensa hora i mitja de feina. I decidim que demà serà un altre dia. I ens quedem descansant en el cotxe fins a les set del matí següent, en què decidim que dos es quedaran al cotxe i dos baixaran al poble més proper a buscar ajuda perquè algú ens portés a un poble on hi hagués telèfon. El més a prop era a uns 40 km de distància.

I així ho vàrem fer. Després de gairebé dues hores de caminar el Jaume i jo sense veure una ànima i totalment destrossats físicament, sentim la pitada d'un cotxe. Són ells! Han aconseguit treure'l! Salts d'alegria i comentaris diversos. Per fi ja només ens queden unes cinc hores de viatge. Esmorzem com cal, telefonem a la família i ens disposem a continuar el camí cap a Vilanova.

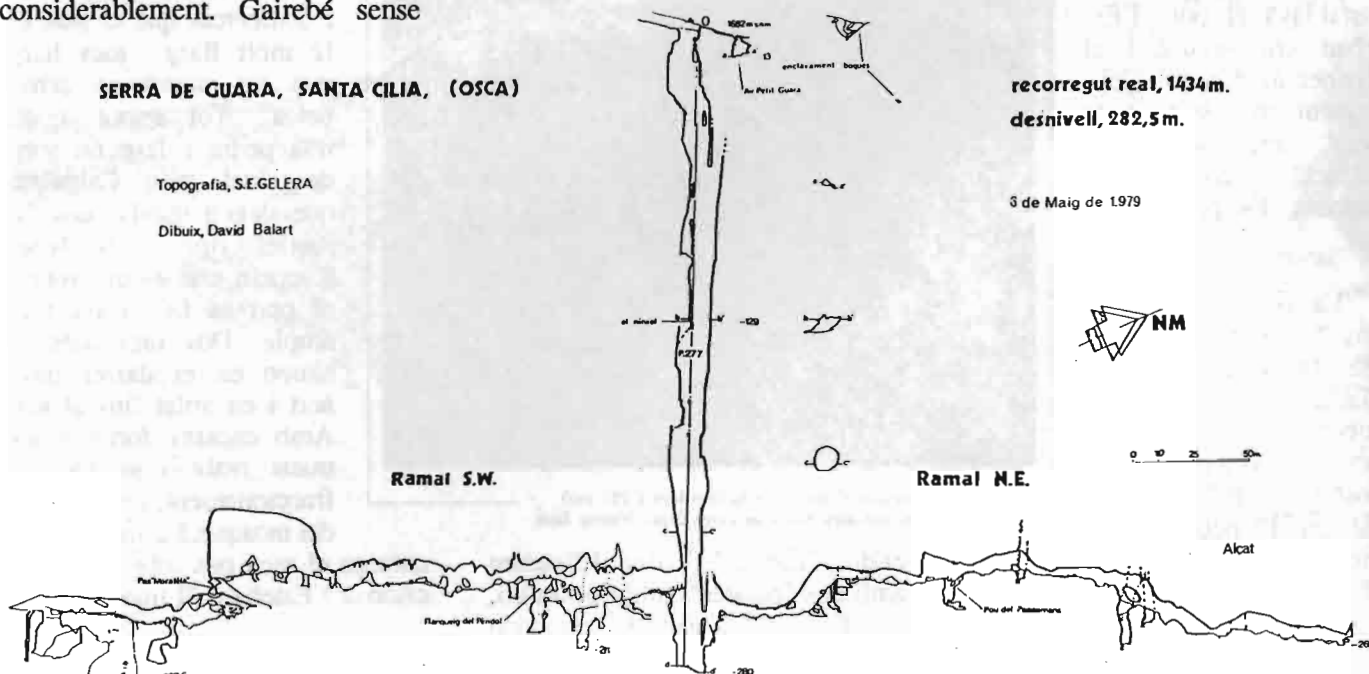
Només voldria afegir que aquest escrit el dedico als molts seguidors de l'espeleologia, els quals, sens dubte, sabran comprendre més de prop el que aquesta afeció suposa.

Juan José Melgarejo Ruiz

SERRA DE GUARA, SANTA CILIA, (OSCA)

Topografia, S.E. GELERA

Dibuix, David Balart

recorregut real, 1434 m.

desnivell, 282,5 m.

3 de Maig de 1979

BARQUERA

Hi ha noms de lloc que són ben enigmàtics. El topònim **Barquera** és un d'aquests. Algun diccionari relaciona el mot amb les barques, però existeixen llibres especialitzats que donen altres definicions relatives a la terra. Així, l'Alcover-Moll diu que antigament era "un tros de terra conradissa que un propietari es reservava per a ell, donant o arrendant la resta a un altre" o també "la quantitat en espècie (gra, fruits, bestiar, etc.) que es dóna a un missatge, pastor o altra persona que intervé en el maneig d'una possessió, a part de la corresponent soldada o benefici en moneda". En el Diccionari Etimològic, el professor Coromines precisa encara més explicant que "és petita propietat rústica, propietat privada que un es reserva", paraula dialectal provenint del cèltic VERKARIA (també avergaria) que vol dir "conreu o camp reservat per a algú", mot documentat des de l'any 1054. Afegeix que era corrent que es donés un hort i una "barquera" (per a conreu) a canvi de cobrar un cens d'un parell de gallines o de capons.

Es dóna el cas que la paraula "barquera" té molta extensió a Menorca i a tot el Principat (Onomasticon, I,22) i sempre sense cap vincle amb el mar o les barques, confirmant el seu origen terral. A la vegada, sembla definitivament descartada tota etimologia que suposi "barquera" com una corrupció de la paraula "arquera" (d'arca),

en el sentit de sepulcre lític o dolmen, aquests molt abundants a les Balears i que a Catalunya identifiquen llocs de troballes arqueològiques megalítiques.

Dit això, farem menció de les "barqueres" conegudes en el Penedès i zones limítrofes per poder comprovar els raonaments dels nostres lingüistes:

A) 1. **Mirador de la Barquera** de Capellades, sobre la Font de la Reina.

2. **La Barquera**, ara Hort d'en Marí i nom d'un carrer de La Pobla de Claramunt.

Ambdós llocs contemplen el riu Anoia. El primer està situat sobre les balmes del Capelló o abric Romaní, on s'han efectuat

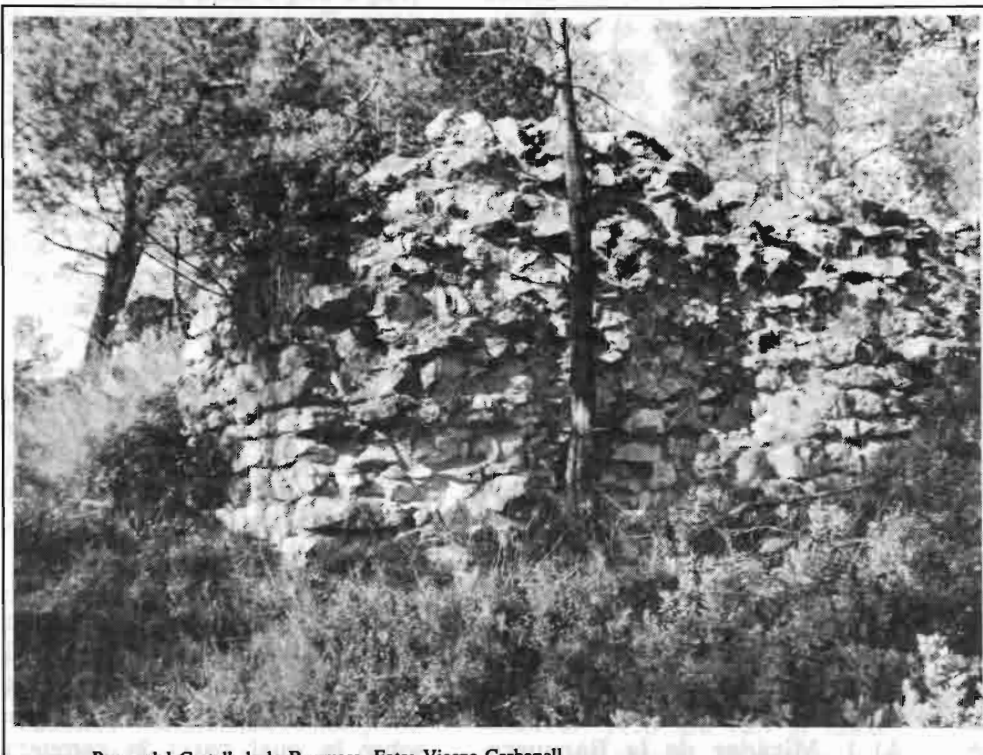
importantíssimes troballes arqueològiques neolítiques. La Barquera de La Pobla, que actualment és un hort, diuen que era el camí per anar a cercar la barca per passar el riu, ja que no hi troben un altre explicació.

B) 3. **Torrent de la Barquera** de Santa Coloma de Queralt, on al costat de la seva llera es construí el molí de Na Bruna. La zona per sobre la qual passa la carretera que va a La Panadella, s'ha urbanitzat amb el nom de **Pont de la Barquera**, a llevant del poble. La partida de la Barquera està documentada des del segle XIV.

C) 4. **Plana Barquera** en el terme de Castellet, vora Torrelletes. Planura situada al lloc de la serra de San Just, entre el fondo del mateix nom i el fondo de la Bo-

Masia de la Barquera. Foto: Vicenç Carbonell

Runes del Castell de la Barquera. Foto: Vicenç Carbonell

vera, on s'accedeix des d'aquest darrer per un tallat en els penyals conegut amb el nom de "Comptador", que segons s'explica utilitzaven els pastors per comptar els caps de bestiar dels seus ramats i en tot cas s'hauria de dir "el Comptador". En el fondal de la Bovera existeixen diverses coves abalmades i dues sitges, on s'han fet troballes de ceràmica i fragments de sflex. Tot i que Coromines escriu que BOU vol dir balç, cingle, timba, espadat i així són les parets de la BOVERA, els arabistes ens volen fer creure que aquesta paraula significa "terreny sense conreus" o "petit pas de muntanya". Tal vegada tenen raó, ja que el lloc és quasi bé segur que no ha estat mai conreat i el petit pas podria ésser l'esmentat "comptador".

5. La Barquera és una partida de La Bisbal del Penedès, a ponent del poble i a migdia de la carretera de Valls. Són terres de conreu sota el coster de la Torre.

6. La Barquera és també una partida de la Guixera de Mediona, en el camí de can Feixes, prop de la carretera d'Igualada. S'hi han

fet troballes de material prehistòric ibèric i sepulcres medievals.

7. Una Barquera surt documentada en la Història de Sant Quintí de Mediona, terra esmentada l'any 1723.

8. En el reculat any de 1157 es té notícia d'una "barchera" en el terme de Font-rubí, a la Fàbrega, prop de Sabanell, en donació d'un cens rústic.

9. La Barquera és una masia del municipi d'Olèrdola, sota l'obaga del Papiol, que pertany a la barriada de can Torres de Font-Tallada (any 1001), on existeix dalt d'un turonet proper el conegut CASTELLOT DE LA BARQUERA, fortificació de planta irregular i amb el basament d'una torre circular en el lloc més espadat, per la qual cosa també podria tractar-se d'un antic castell de La Tallada, disposant d'un vell molí fariner situat al costat de la riera de Sant Marçal o del Sepulcre, que transcorre pel peu del cingle. Es dona la circumstància que el topònim de La Tallada és documentat des de fa molts segles (any 1056) i en canvi del nom de La

Barquera no se'n tenen referències antigues. D'aquesta fortalesa se'n va fer l'oportuna disquisició en el nostre Butlletí de l'abril de 1968 i des d'aleshores encara no s'ha pogut esbrinar-ne més.

Com hem vist pels exemples exposats, n'hi ha un parell que són prop d'un riu i s'intenta relacionar-los amb el pas de barca(?). En sis llocs es diu que són terres o partides de terra. En tres de les citacions hi ha constància de troballes arqueològiques, sigui en el mateix lloc o ben properes, si bé no es tenen antecedents de sepulcres megalítics. Finalment, la Plana Barquera no ha estat mai terra de conreu.

D'aquest nom de lloc possiblement no s'ha dit tot.

Preguem que se'ns faci conèixer qualsevol referència que es tingui d'altres "barqueres". Gràcies per endavant.

Vicenç Carbonell i Virella

AVENC SAN PEDRO

(Oliete-Terol)

Des que l'ésser humà habita la capa de la terra, part d'ell ha tingut una barreja de curiositat i d'aventura. Per a nosaltres, aquesta barreja encara perdura i és bàsica per a un espeleòleg.

Mentre quatre membres del G.E.T. tornàvem del Forat Micó -una cova dins la muntanya de sal gemma a Cardona-, farts d'arrossegar-nos per meandres i passos estrets de gran bellesa per les seves formacions salines, buscàvem un avenc per anar-hi el següent cap de setmana. "Podríem anar a l'avenc San Pedro", va dir algú. I sis dies després érem camí d'Oliete (Terol). **L'avenc de San Pedro** és molt espectacular, més que no pas dificultós, d'una boca que s'obre al vessant de la muntanya, de 100 m de diàmetre i 98 m de vertical, totalment aeri. A la base hi ha un llac d'uns 20 m de profunditat. S'hi arriba per l'autopista de Saragossa, sortida 3 (Bujaraloz), per Sástago i Escatrón fins a Híjar i d'aquí a Ariño. Un cop passat Ariño, en direcció a Oliete i a uns dos quilòmetres abans d'arribar-hi, trobem una cruïlla a l'esquerra que indica Andorra; 50 m més endavant s'obre, a la dreta, una pista ampla en bon estat per a automòbils que ens porta fins a una masia i un paller. Del darrera

d'aquest paller, a la dreta, puja la pista que ens mena fins a la boca mateix de l'avenc San Pedro. Aproximadament uns tres-cents quilòmetres.

ven, però a tots ens va quedar el neguit de baixar-hi l'endemà. Vam donar un tomb al voltant de la boca buscant diverses perspectives, amb una frase en comú: "Carai, noi!". Vam plantar una tenda pels voltants i vam anar a sopar a Oliete. Tot sopant es desbordaven els comentaris del rappel.

Al matí, quan ens vam aixecar per anar a esmorzar, vam veure cotxes a la boca i vam anar-hi a tafanejar. Resulta que eren membres de la federació aragonesa que hi passarien tot el dia per revisar una plataforma que hi ha per poder baixar l'aeri i que són els mateixos que fan les competicions d'espeleologia esportiva que es realitzen el 8 i 9 de juny, dintre el IV Campionat Nacional i I Internacional. "Que bé!", vam pensar. Però tot feia pensar que no baixàriem; les cares eren llargues. De cop, un dels "mañicos" ens va dir: "Si voleu baixar mentre que nosaltres esmorzem i preparem els estris... Au, vinga, que veniu de lluny!". Això ens va fer oblidar el nostre esmorzar.

Ens preparem mentre comença a ploure. L'Esteban instal·la la corda. Des de la plataforma la vertical es veu curiosa. Ja està penjat mentre el Juanjo fa unes fotos. UUAAAAA!!! se sent; el

Una vista parcial de les extraordinàries mides de la boca de l'Avenc San Pedro. Foto: J.J.Melgarejo

Així que hi vam arribar, a la tarda, no ho vam poder resistir i vam anar directes a veure "la bèstia". Per a uns, a cop d'ull va ser una desil·lusió, altres al·lucina-

Vist des del fons, un espectacular descens a l'Avenç San Pedro.

xaval al·lucina, i després: "Lliure!", crida. Arriba a baix, és diminut. "Vinga, et toca, Pitu!" I ja està, com una pedreta cap avall, esbravant-se amb les exclamacions de rigor. Ja ha arribat. Són dos puntets allà a baix. Crida: "Lliure!". Em toca a mi. Munto el

ment fins a baix. Quan arriba, la seva cara expressa clarament com n'és de feliç. La base, a part del llac, és plena de blocs produïts pels esllavissaments de la boca i de les parets. Un cop vist això, "valor i al toro", que anem cap amunt.

davallador, ja sóc al buit, la corda pesa i costa de baixar els primers metres, el volum de l'avenc m'absorbeix i em sento com una aranya baixant pel sostre d'una habitació. Es impressionant, el llac s'apropa, però arribo just a la vora. "Lliure!", crido al mateix temps que miro cap a dalt. Ara és la plataforma la que es veu diminuta, però la boca immensa. El quart, Juanjo, es col·loca el "rappel-rac" (davallador) especial per a verticals i comença a arriar-se suau-

El primer és l'Esteban, no li queda res... Comença bé, però després vénen els esbufecs, encara que arriba molt ràpidament a dalt. El segon és el Pitu. A mitja pujada ja se senten els esbufecs, però això no impedeix que progressi bé fins a dalt. Un cop lliura la corda, el Juanjo ja està preparat. Amb bon ritme i moviments precisos no triga a arribar. "Lliure!", sento en la ressonància de la gran "bèstia". Bé, em mentalitzo, i un cop enganxat a la corda surto animat. Es inevitable, a certs metres els braços pesen. Aturat a mitja vertical penso que allà hi cap tota la Sagrada Família. Es brutal. Quan arribo a dalt, sembla que no sàpiga caminar, els braços i les cames semblen botes.

Des de la plataforma, tots quatre junts, ara el veiem diferent, l'avenc, amb més confiança i respecte, però sempre serà espectacular. Després de fer una mica de tertúlia amb els "maños", anem a dinar, que bona falta ens feia, per iniciar tot seguit el retorn a casa, amb un forat a la ment de tots nosaltres.

D'aquesta aventura no queda res per explicar, només que els dies 8 i 9 de juny fan el primer concurs internacional i quart nacional d'espeleologia esportiva. Pot ser bonic de veure!

Rooper

ELS G.R. DEL SEGLE XVIII

Avui, quan seguim els senders de Gran Recorregut (G.R.) ho fem per camins estudiats i, a més, marcats amb els esperats senyals blancs i vermells, i no hi ha cap problema per arribar al lloc previst. Però, així com ara ho anem fent tan ben documentats, se'ns fa difícil imaginar el recorregut per camins desconeguts i la visita de pobles a molts quilòmetres de distància, i sense cap mapa a les mans que ens doni idea del lloc i, a més, amb altres dificultats que ja esmentaré.

Aquests recorreguts els hem tret investigant les anades i vingudes i fets de guerra en els anys de 1718 i 1719, i ja podeu supo-

sar que us parlo de les accions del guerriller "Carrasclet".

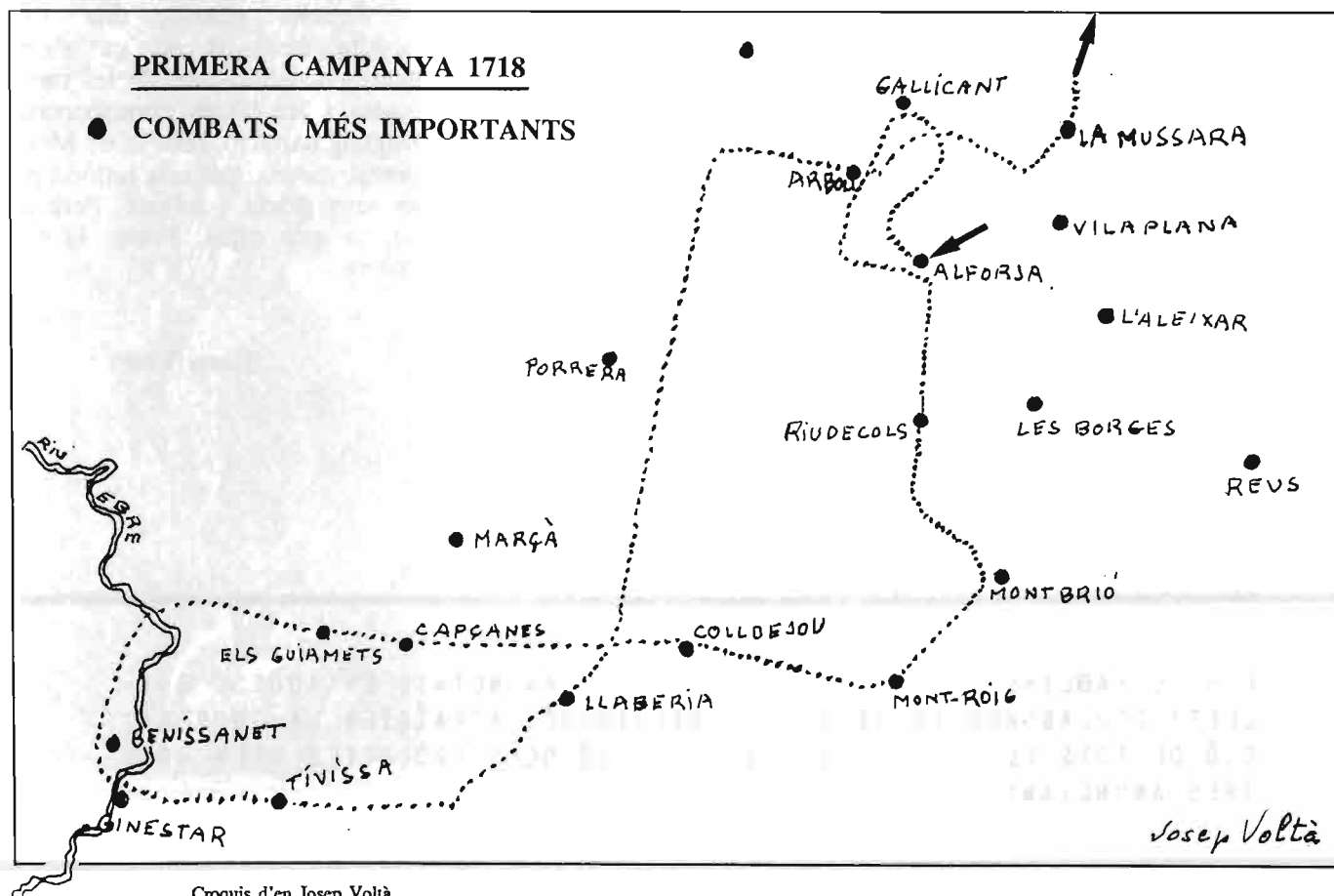
La primera sortida fou des de Llaberia cap al Rosselló per camins de muntanya, i allí, un cop va rebre les indicacions i nomenat coronel, torna a Catalunya i es converteix en un malson per a les tropes filipistes.

Perquè aquesta relació no es faci interminable ho faré quasi bé telegràficament. Fou així. Quan se les havia en les seves muntanyes familiars, afavorit pel gran coneixement que tenia del terreny, era natural que encertés a ajustar-hi la millor estratègia. Allí se sabia fort, tant com generalment se sentia

feble en la terra plana. Però tenia el do de retenir la morfologia d'un indret tot i haver-lo vist una sola vegada. Això li serví de molt en els diversos viatges que féu vers el Rosselló i també en les expedicions que es veié

obligat a fer des del Montserrat al camp. Fins i tot en ple perill i en plena batalla, considerava veloçment, d'un cop d'ull, les possibilitats de la topografia i reeixia a aprofitar-se'n prenent avantatge sobre l'adversari.

D'entre els seus, sempre escollia els que eren nadius de les comarques per on havien de passar. En una de les llistes que hi

Croquis d'en Josep Volta.

PRIMERA CAMPANYA 1719

(juliol-agost)

★ COMBATS

Croquis d'en Josep Voltà.

ha a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, s'hi troba més de cent capitans amb el lloc de naixement, i la seva distribució engloba tota la geografia catalana. Cada un dels seus trepitjava sempre terra de casa.

Com podem veure en els gràfics i si llegim les campanyes com si fossin GRs, ens trobem que, en la primera campanya del 1718, comença a Alforja (amb combat), puja a Gallicant, torna a Alforja cap a Riudecols i Montbrió, Montroig (combat), Colldejou, Capçanes, Els Guiamets, passa l'Ebre, Benissanet, Ginestar, Tivissa,

Llaberia, Arbolf (lloc on deixava els presoners), La Mussara i cap a Rialp, Sort i Gerri de la Sal. Llavors féu hivernada.

El 1719 comença la primera campanya per Verdú, Alcover, Reus (combat), L'Aleixar, Alforja, a Calaceit, Ascó, Tivissa, Ginestar (combat), Escornalbou, Riudecanyes (combat). A Prades descansen un temps. Surten de Prades cap a Alforja, Falset, Riudoms, Rojals, Montblanc, Santa Coloma de Queralt (combat), Pontons (combat), La Llacuna, Collbató (dos combats), Montserrat, Can

Massana, Castellfollit del Boix, Torà, Tremp, Pont de Montanyana (combat), Lluçars (combat).

Aquesta relació, dita així, resulta freda si no va acompanyada dels detalls de les caminades i les lluites corresponents. Alguna narració, com la de Montserrat, mereix tota una història per la seva gràcia i solució. Però no hi ha més espai. Potser hi tornarem.

Josep Voltà

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUTLLETÍ COL·LABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏRIEM LA COOPERACIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOSTRES ANUNCIANTS.

CRONICA LITERARIA

No és gaire freqüent que a Vilanova s'editi un llibre.

El passat dia 5 de maig va ésser presentada la biografia humana i artística del xilògraf Ricard Vives i Sabaté, a cura de l'escriptor vilanoví Xavier Garcia i Soler, i editada per la societat Gran Peña, amb el títol de **RICARD VIVES I SABATÉ, UNA VIDA PER ALS GOIGS**.

Vull parlar d'aquest llibre un cop acabada la seva lectura per tal d'incitar als que ja el tinguin perquè el llegeixin i també als que no el tinguin encara, perquè en vulguin fruit de la seva compra i posterior lectura.

Segurament que els que som de Vilanova de fa 40 o 50 anys sabem qui és el senyor Vives i Sabaté, i també sabem què ha fet, però potser només ho sabem per

sobre, perquè la majoria, realment, el desconeixem.

Com a vilanovins en podem estar orgullosos, de l'edició d'aquest llibre, i per diverses raons. La primera, per l'obra en si mateixa, perquè ens descobreix quina ha estat la vida del senyor Vives i Sabaté, la seva humanitat, el seu art, el seu esperit... En segon lloc, i com a complement de la primera, podríem parlar de la qualitat del contingut de l'obra i afegir-hi que, a mesura que avancem en la lectura, se'ns va fent difícil de deixar-la. La tercera característica positiva és la magnífica presència que té aquest llibre.

Per a nosaltres, la gent de la Talaia, té encara una identificació més, ja que el senyor Vives i Sabaté recorregué amb els pastors vilanovins les carrerades catalanes que condueixen els ramats cap als Pirineus; pas a pas foren més de mil quilòmetres a peu a la descoberta d'ermites romàniques, verges i masies per a la seva tasca.

Cal tenir, doncs, aquest llibre a les mans, llegir-lo i respirar-ne el dolç vilanovisme que traspuja. No dubto que la nostra entitat el tindrà a la seva biblioteca i per a la disposició dels socis.

Joan Lluís Sivill i Vergès
juny de 1991

XAVIER GARCIA

**Ricard
Vives
i Sabaté,
una vida
per als
goigs**

Pròleg d'Oriol M. Diví
monjo de Montserrat

EL PAISATGE ALS MUSEUS DE VILANOVA I LA GELTRU

EL PAISATGE ALS MUSEUS DE VILANOVA I LA GELTRU

autor: Joaquim Mir (Barcelona
1873-1940)

Títol: Paisatge

Al Museu del Castell de la Geltrú, i pertanyent a la col·lecció Plandiura ("llegat 1956"), es troba una obra de Joaquim Mir titulada "Paisatge" i realitzada al pastel; l'obra és de tamany considerable (48 x 63 cm) si pensem que les cent cinquanta obres d'aquest llegat són de petit format (notes).

Es tracta d'una pintura feta a la comarca del Baix Camp, en el període de 1906 - 1914, la millor etapa pictòrica de l'artista. Precisament durant els mesos de maig i juny d'aquest any, aquesta obra ha estat exposada a la Sala d'Exposi-

cions de "la Caixa", situada al costat de la Plaça de Sant Jaume de Barcelona amb motiu de la Mostra: J. Mir 1906-1914.

"Paisatge" és una obra feta sobre paper amb la tècnica del pastel, tècnica que va ser emprada sovint per Mir, sobretot en aquest període. La tècnica habitual de J. Mir era l'oli, que es distingeix del pastel en què els colors d'aquesta última tècnica no és fàcil que es barregin entre si. Els colors són formats per guixos i es fixen directament al paper. La tècnica permet tant el difuminat dels colors com treballar a tocs directes, cosa magistralment aconseguida en la referida obra, on l'ordenació dels petits traços dona vida a l'arbre del primer terme.

L'obra és firmada a l'angle inferior esquerre, encara que no és datada, cosa per altra part que no

acostumava a fer l'artista. Ha estat present també a l'exposició: "J. Mir", al Museu d'Art Modern de Barcelona el 1972 i a "Modernismen Katalonien" Estocolm 1989.

BIBLIOGRAFIA: Catàleg Joaquim Mir al Camp de Tarragona 1906-1914. Fundació "la Caixa", Barcelona, 1991.

Museu d'Art Contemporani del Castell de la Geltrú, M.R. Carbonell - J.M. Also. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú 1984.

Josep M. Also

Paisatge, obra de Joaquim Mir. Foto: Josep M. Also

Escalada

I TU, PUGES AL CAMPANAR ?

I tu, puges al campanar?

Això és el que et pregunten els companys de la feina i els amics, quan el dia abans a la nit t'han vist pujar per les parets del campanar de l'església de Vilanova.

Bé, doncs, encara que sembli una beneitura, no ho és.

El llistó de l'escalada cada vegada està més alt, el nivell puja com a tots els esports.

Per exemple, en l'escalada esportiva últimament s'han encadenat vies de 8è grau i també hi ha un gran nombre d'escaladors que realitzen vies de 7è grau al primer intent o "a vista". En el

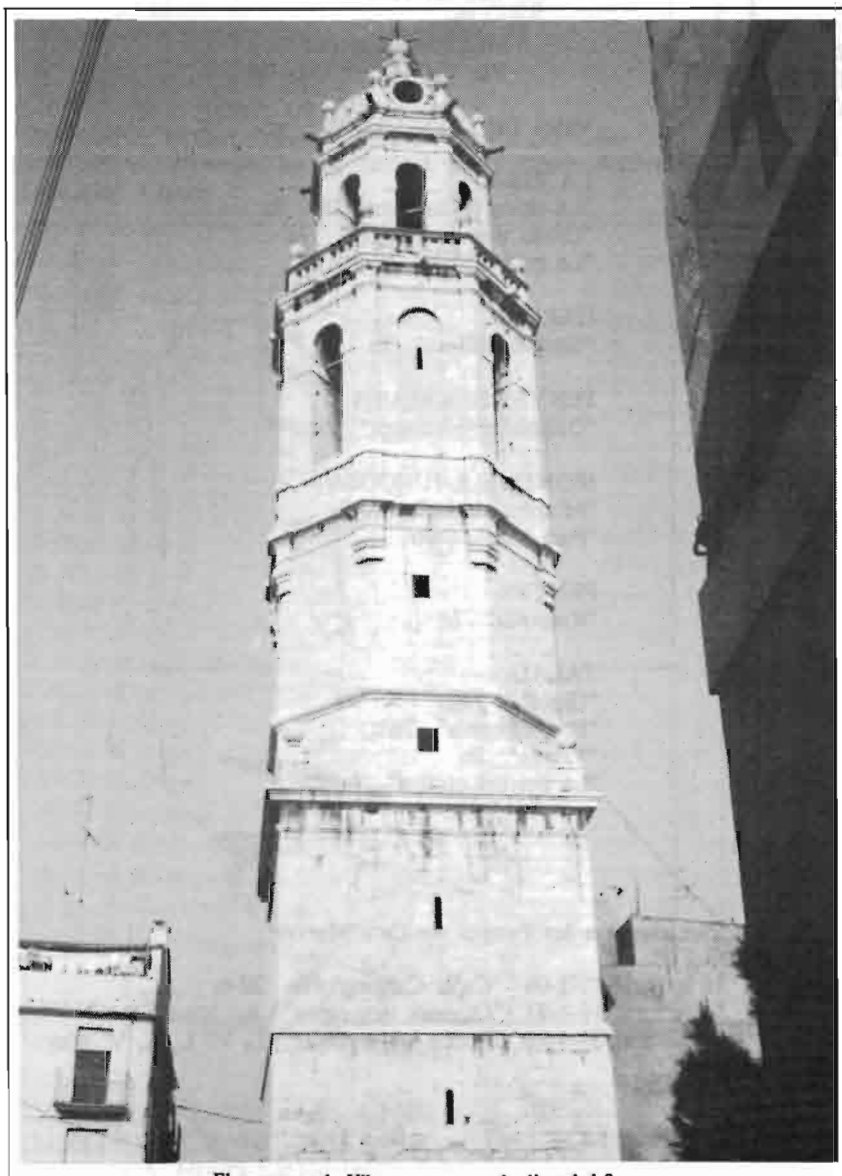
cas de l'escalada en grans parets, trobem vies obertes des de baix posant les assegurances, moltes vegades precàries, en passos de fins i tot 7è grau. En l'escalada en terrenys mixtes (neu, glaç i roca) s'han combinat nivells de 6è grau en roca i 90 graus en glaç. I no parlem dels encadenaments de grans rutes als Alps, Pirineus i Andes.

Es evident que aquests nivells s'assoleixen entrenant quasi diàriament. I el millor entrenament per l'escalada és la mateixa escalada; això significa poder sortir cada dia, cosa que no és possible. La solució d'aquest problema és l'escalada en rocòdroms o murs artificials, però en la nostra ciutat no tenim aquesta sort.

Fa uns anys, en les revistes de muntanya començaven a veure's fotografies de gent fent escalada urbana sense cordes (boulder) en edificis, castells, monuments, etc. Això era el que ens faltava, la idea. Però on? Es clar, el campanar de Sant Antoni, lloc on des de fa uns sis anys, molts vespres, trobareu algú pujant a les seves parets.

Ara, després d'haver llegit aquestes ratlles, espero que quan veieu algú al nostre estimat campanar, entengueu que és el nostre petit gimnàs, per a nosaltres és molt important.

Jaume Soler
President del G.E.A.M.

El campanar de Vilanova, una escola d'escalada?
Foto: Jordi Forgas

ACTIVITATS D'ESCALADA REALITZADES

Desembre 89
Gener-febrer-març-abril 91

Vies de més de 100 m

SERRA CADI

-Canal dels troncs
-Canal de l'Ordiguier

GRA DE FAJOL, Petit - Paret Est

-Corredor central

MONT-REBEI

* PARET D'ARAGO

Vies: Existencialisme
CADE

* PARET DE CATALUNYA

Vies: Voltor feroç
Torrades amb alls
Diedre Audover
Latin Brothers
Diedre gris

ROCA REGINA

Vies: GWENDAL
Pere Camins
Gali Molero

TERRADETS

Vies: Lobo
Supertramp
Carles Romero
Reina Puig

VILANOVA DE MEIA

Vies: Placer del gesto
Factor 2
Camel
Necronomicón
Baron Rampante
Migranya profunda
Slowhand

MALLOS DE RIGLOS

Mallo Pisón
Vies: Chopper

MONTSERRAT

Diablos
Via: GAM

Aeri

Via: elèctric ladyland
Antonio García Picazo

Bessona inferior

Via: La Tula

Magdalena superior

Via: La primera dels 90

VIES DE DIFICULTAT

LA RIBA

"La chica de la puerta 16" 7a
"Cristo versus Arizona" 7a
"La más difícil" 7a

GARRAF

"Simple Extrem" 7b

PENYES BLANQUES

"Ordinàries aventures" 7a

MONTMELL-JUNCOSA

"M'apreta la bufeta" 7b
"Para calo" 7a/b

PENYES

"Rasputín" 7a

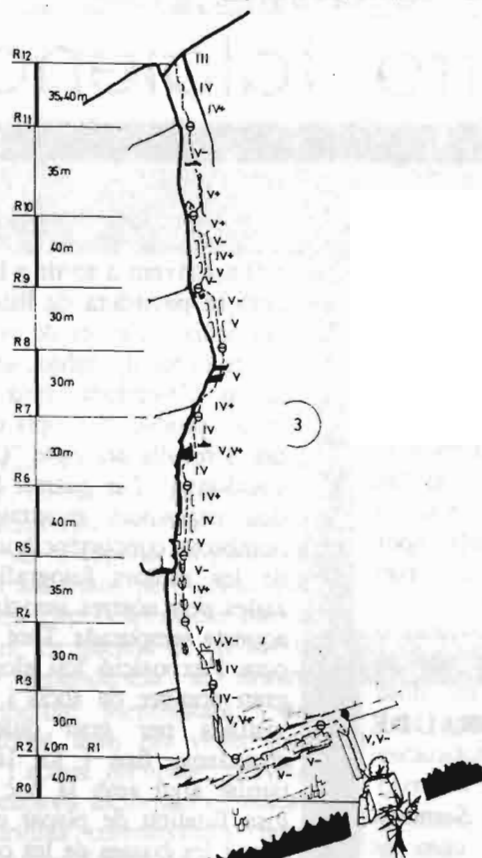
TALAIA

"Gigolo" 7a/b
"Enemiga mia" 7b/c
"Tarzán" 7b
"La llei del ciment" 7a/b

Vies noves a les Penyes de Can Marcer

1a integral 17-2-91 "Cami Camach" 6a 20 m
1a integral 19-3-91 "Goretex tres capes" A₂* V* 30 m
1a integral 09-4-91 "Pudor a humanitat" L₁ VI* L₂ A₂ V* 60m

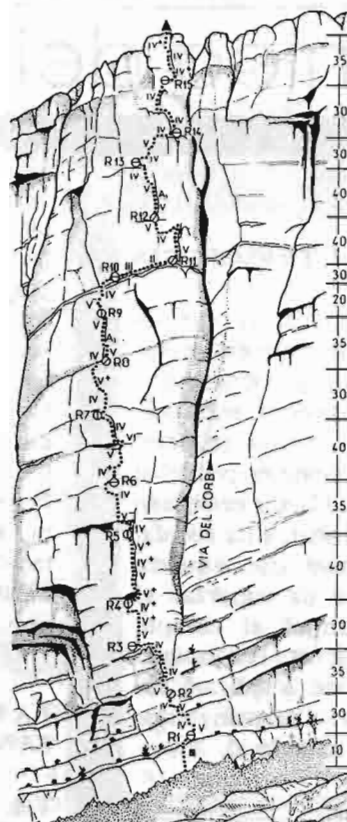
QUATRE VIES D'ESCALADA

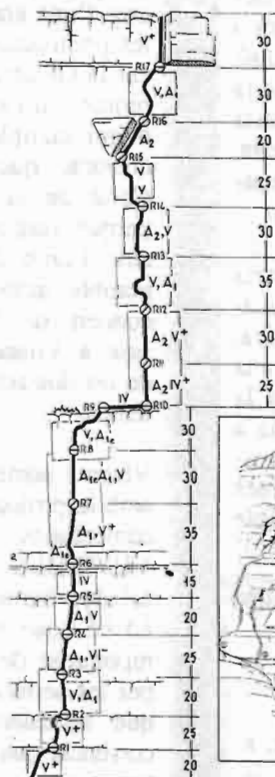
VIA DIEDRE GRIS - MD* - 350 m
MONT-REBEI: PARET DE CATALUNYA
CORDADA: Moisès Casado-Marcel·lí Ferrer-Jaume Soler
MATERIAL: 10 cintes, joc de fisurers, molts friends, 4 claus
HORARI: 8 hores

VIA CADE - 18/5/91 - MD, A₁, 500 m
MONT-REBEI: PARET D'ARAGO
CORDADA: Moisès Casado-Jaume Soler
MATERIAL: 12 cintes, joc de fisurers, friends i algun clau.
HORARI: 7 hores

VIA LATIN BROTHERS - ED A₁ - 500 m
MONT-REBEI: PARET DE CATALUNYA
CORDADA: Moisès Casado-Manel Vives-Jaume Soler-Marcel·lí
MATERIAL: 15 cintes, joc de fisurers, friends, 2 claus
HORARI: 9 hores

VIA GWENDAL - ED A₂ - 480 m
ROCA REGINA
CORDADA: Toni Masana-Moisès Casado-Jaume Soler
MATERIAL: 15 cintes, joc de fisurers, 10 claus, 1 ganxo
HORARI: 12 h en 2 dies. VIVAC a la R₁₀

Crònica del "cotarro" talaienc

SECRETARIA I TRESORERIA

Donada la circumstància que les Caixes ens tomen alguns rebuts dels socis passats a cobrament, i que aquest fet ocasiona unes despeses -d'anada i tornada- properes a les tres-centes pessetes per rebut i vegada, que les Caixes carreguen en compte a l'Entitat, s'ha acordat en Junta Directiva que aquesta despesa l'hauria de suportar el soci que no tingui el compte corrent normalitzat. Per la qual cosa aquest càrrec s'aplicarà als rebuts retornats d'enguany que encara restin en circulació.

SENTIDA PERDUA

Ens hem vist dolorosament sorpresos per la sobtada mort de la Montserrat Serra, esposa del nostre associat Oscar Forgas i mare del nostre membre de la Junta i encarregat de la Secretaria Lluís Forgas, cunyada a la vegada de la redactora del nostre butlletí Blanca Forgas. També els germans Serra, participants actius en les activitats inicials de la Talaia han perdut la seva germana. La Montserrat de fet no participava en les nostres activitats, puix que la seva dedicació fou per a l'extensa família, fins que els darrers temps una cruel malaltia la colpejà fins a la mort. La Talaia, molt vinculada a les famílies Forgas i Serra, expressa des d'aquestes planes el més sentit condol per tan sensible pèrdua.

PROMOCIO DE L'EXCURSIONISME

S'està intentant de nou realitzar, a diferents centres docents de la ciutat, una sèrie de xerrades i projeccions de tema excursionista per promocionar entre el jovent les nostres activitats. Cal ajuda de tots els elements actius de les

Seccions, tant pel que fa a aportacions tècniques en materials audiovisuals, com a aportacions d'ajuda i de gestió. D'aquesta forma es podran complementar les sortides del Cicle per a Infants que realitza la Secció de Muntanya. La Junta de l'Entitat ha donat tot el suport al Toni Castelló, al Joan Toledano i al Jani Ferrer perquè reemprenguin aquesta activitat. Els cal més aportacions personals. Hi sou convidats!

LA SETMANA CULTURAL DE SANT JORDI

Tot i que aquest any la Setmana no ha estat tan lluïda com es pretenia, sí que, en canvi, s'han complert els objectius de sortir a promocionar-nos al carrer i fer actes dins el local.

En principi fallaren dues qüestions: l'una era l'exposició de plantes premades que havia de realitzar la Gemma Capdet (que ens ha promès d'exposar-la un cop la tingui completa), i l'altra fou el contacte que tinguérem amb la Coral de la UEC de Barcelona perquè vinguessin, però que coincidí l'únic dia que tenien disponible amb la celebració d'un concert de Trobades de Corals aquí a Vilanova i no era qüestió de fer dos actes similars al mateix temps.

Vàrem començar el 19 d'abril amb la projecció de transparències comentades: " EL SO DELS VUITMILS ", del conegut escalador barceloní CARLES VALLES, que realitzà un exhaustiu reportatge de les seves aventures per les serralades himalaienques, i que apassionà la nodrida concurrència que omplia la sala d'actes, i que es clogué amb un debat sobre les seves expedicions, debat que es perllongà fins molt tard, envoltat d'escaladors al bar de la Talaia.

Mentre que el diumenge 21 d'a-

bril tornàvem a sortir a la Rambla amb la paradeta de llibres d'excursionisme, guies de muntanya i altres obres d'història, medi natural o d'aventura. Fins i tot la minsa producció pròpia de Butlletins i reculls del cicle "Coneguem Catalunya". Per guarnir la parada, dos expositors mostraven a la nombrosa concurrència una síntesi de les millors fotografies realitzades pels nostres associats durant aquesta temporada. Tant la parada com l'exposició fou elogiada per gran nombre de socis i amics i visitada per gran quantitat de ciutadans; fins i tot la "visita" també algú amb la poc escrupulosa finalitat de pispar els moneders i les bosses de les col·laboradores que estaven atenen la parada. El dia de Sant Jordi també sortírem a la Rambla per acabar de vendre alguns llibres més. La col·laboració en el subministrament editorial fou, com cada any, a càrrec de la Llibreria Tanit, del nostre bon amic i soci Josep M. Plana.

El darrer acte d'aquesta Setmana fou un esplèndid audiovisual comentat pel seu autor, Xavier Safort, sobre EL MON SUBMARI, que es va projectar el 26 d'abril i que ens deixà a tots bocabadats per les meravelles de color de les profunditats marines, algunes d'elles amb tècnica de microfotografia veritablement insòlites. L'autor fou molt aplaudit i fins i tot s'obrí un col·loqui sobre aquestes exploracions.

Cal fer-ne finalment un balanç força positiu de la Setmana, però que tots voldríem que hagués estat més nodrit d'actes.

Crònica del "cotarro" talaienc

I TORNEM-HI AMB EL LOCAL!

Per acabar d'adobar tot el tema del local, durant la Setmana Santa es va desprendre un bon tros de la volta de la capella on guardem diversos materials, però sense que hi hagués cap desperfecte massa important. Es qüestió de fer servir aquesta dependència al mínim imprescindible. Mentrestant, i de comú acord amb els veïns que habiten l'actual immoble, prèviament les valoracions tècniques i l'assessoria jurídica corresponent, hem signat una sol·licitud de reparació al Patronat de l'Hospital, que, com a propietari, hauria d'atendre. Esperem que aquesta sol·licitud, feta arribar per via notarial, faci l'efecte desitjat i que de moment poguem estar segurs fins que trobem una solució millor. Quan hi hagi novetats us les farem saber.

PROPOSTA DE PLA D'ACTUACIO

Cal recordar a totes les Seccions que en una reunió de Junta va proposar-se de marcar un Pla d'Actuació per tota l'Entitat, on cada secció hauria de fer un debat intern i proposar un programa o unes ponències per escrit i debatre-les, treure'n conclusions i escollir el camí que han de seguir les nostres actuacions en un futur immediat. Ens evitarem improvisacions i presses de darrera hora, i alhora sabrem quins seran els objectius que volem assolir. Aquestes reflexions les farem a l'octubre vinent. No us n'oblideu!

LES "PELIS" PEL VIDEO

Ep! No és que fomentem el clavar el cul a les cadires i embadalir-nos davant la "tele", però com ja us dèiem en l'edició anterior, vam adquirir un aparell de vídeo VHS per, mentre feiem petar la xerrada al bar, beure i veure algun resum de les nostres sortides. A part, hem adquirit també unes quantes "pelis" documentals d'activitats de muntanya i escalada, algunes d'elles no excessivament reeixides, ja que són reportatges televisius amb un concepte americà molt "sui generis" del que són les escalades. Però almenys començarem a nodrir la nostra videoteca. El dia que vulgueu veure'n alguna al nostre local, només cal que les demaneu, ja que són dipositades a la Secretaria.

OBIT

Després d'una llarga malaltia que el tenia apartat de la seva activitat professional, ens ha deixat per sempre el conegut metge pediatra Antoni Jacas i Montaner, que fou soci de l'Entitat fins als darrers moments. Si bé no participava en les activitats que organitzàvem, coneixíem la seva afecció per l'excursionisme i com l'apassionava conèixer noves contrades. Molts socis de la Talaia recordaran quan, en el seu consultori, mentre auscultava el pit de les criatures o et receptava un xarop per a la tos, et preguntava per tal o qual itinerari. Encara el recordem, l'any 76, pel Centenari de l'Excursionisme, que ens creuàrem amb ell i una colla de Sant Pere de Ribes, prop del cim de la Pica d'Estats. Des d'aquestes planes, el nostre sentit condol a la seva família. Nosaltres el recordarem sempre. Descansi en pau, Dr. Jacas.

CAMPAMENT DE LES VACANCES D'ESTIU 1991

Com cada any, la Secció de Muntanya organitza el que s'ha esdevingut com una multitudinària acampada per les vacances de l'estiu. De moment volen canviar d'escenari i deixar descansar el Pirineu. Enguany, si les coses no canvien, aniran a tocar a Pics d'Europa, a la banda de la província de Leon, i ja tenen emparaulats uns terrenys prop de Riaño, essent el lloc escollit Maraña (Prado de San Roque), al costat de la Reserva Nacional de Mampodre.

Pel que hem pogut copsar, els campistes estan engrescats i, encara que sigui lluny, no els fa res d'arrossegar la caravana més de 735 km si el lloc és interessant. Durant el mes de juliol ja podreu formalitzar la inscripció o informar-vos-en a la Secció de Muntanya.

VEGUERIA

Diuen les males llengües que el que feia fins ara les funcions de delegat de les comarques Penedès-Garraf a la Federació d'Entitats Excursionistes, és a dir, el que coneixem com el Veguer, ha dimissió del seu càrrec. Com que encara no s'ha formalitzat cap reunió per fer efectiva aquesta dimissió, la notícia és només a nivell de rumor. Cal tenir en compte, però, que si a algú de la nostra entitat li fes peça fer-se'n càrrec de la Vegueria, la nostra Junta Directiva li estaria agraïda. No aniria mala ment que la Talaia tingués la més alta representació federativa, comptant que és l'entitat més important d'aquestes contrades. Ja ho sabeu, decidiu-vos!

Crònica del "cotarro" talaienc

ELS DIVENDRES, COM SEMPRE, PROJECCIONS I CONFERENCIES

Passada la Setmana Santa, encetàvem el divendres culturals corresponents al mes d'abril amb l'anunciada projecció, el dia 5, d'unes diapositives comentades per Joan Vallès i Xirau sota el títol: "PAISATGES I PLANTES DEL MARROC", acte que aplegà nombrosa concurrència que assaborí plenament l'exotisme del tema. Val a dir que tant les fotografies com el comentari del seu autor s'ho valien. El divendres següent, dia 12, era la nostra consòcia Neus Benavent qui ens feia uns exhaustius comentaris d'un recorregut "FOIX AMUNT", indrets tan trepitjats per la colla de casa nostra, però no per això menys interessants per veure'ls una vegada més mitjançant unes diapositives que presentava la mateixa autora de la conferència, mentre ens donava pèls i senyals de tot allò que aquells paratges ofereixen, des de la desembocadura al seu lloc de naixement. Tant el següent divendres dia 19, com el successiu, dia 26, es realitzaren unes projeccions que formaven part de la celebració de la Setmana Cultural de Sant Jordi, actes que ja es comenten a part en aquesta mateixa secció del cotarro, és a dir, el dia 19 tinguérem la visita del conegut escalador català Carles Vallès, que ens oferí "EL SO DELS VUITMILS", i el 26, modificant el que s'havia programat en un principi -diapositives d'espeleologia-, oferírem una interessant projecció sota el títol "EL MON SUBMARI", a càrrec de Xafier Safont.

El primer divendres de maig, dia 3, es portà a terme l'anunciada xerrada de Neus Benavent sobre el tema, avui tan candent, de les nuclears, que presentà sota el títol "VIURE SENSE NUCLEARS". No cal dir que el tema aplegà bastant de públic, especialment de joves vilanovins que es mouen dins els ambients ecologistes. La xerrada finalitzà amb un espontani

col·loqui entre els assistents. El divendres dia 10 eren els nostres amics del G.E.T. que aconseguíen omplir la sala d'actes amb la projecció de diapositives, fruit de les seves constants activitats espeleològiques. Aquesta gent dels "forats" porta una moguda, últimament, que es massa... El dia 17 es realitzà una projecció de vídeo de la sortida als AIGUAMOLLS DE L'EMPORDA que havíem efectuat dins el Cicle "Coneguem Catalunya" dies abans. L'acte anà a càrrec de Joan Farràs. El divendres dia 26, la nostra sala acollia novament Ramon Vinyeta, entusiasta excursionista i gran coneixedor de la nostra geografia, que venia expressament de Torelló per parlar-nos de la SERRA DEL MONTGRONY i el seu famós Santuari, com a introducció de la sortida que havíem de fer uns dies després per aquells indrets, dintre del Cicle "Coneguem Catalunya". El senyor Vinyeta, conegut ja per la seva simpatia personal i la seva incansable capacitat de paraula, aconseguí acaparar l'atenció del públic durant dues hores ben bones. L'acte es clogué amb la venda d'alguns exemplars dels seus llibres. El darrer divendres del mes de maig eren els membres del G.E.A.M, amics de les altures, que ens feien passar una bona estona amb la seva brillant projecció de diapositives, aplaudides i molt positivament comentades pels assistents a l'acte. Val a dir que els xicots s'hi lluirèn. Ah! I a més, estrenaven el(s) nostre(s) projector(s). Vaja, que no ens moquem amb mitja màniga...

El primer divendres de juny, dia 7, haguérem de suspendre l'acte anunciat sobre uns comentaris literaris al voltant de la figura legendària del Comte Arnau, preparatòria també de la sortida que havíem de fer la setmana següent cap a la Serra del Montgrony. Al conferenciant li fou del tot impossible desplaçar-se a Vilanova, eren èpoques d'examen i se n'excusà. Ens salvà la papereta el nostre bon amic Josep M. Also, que, enterat del fracàs de l'acte,

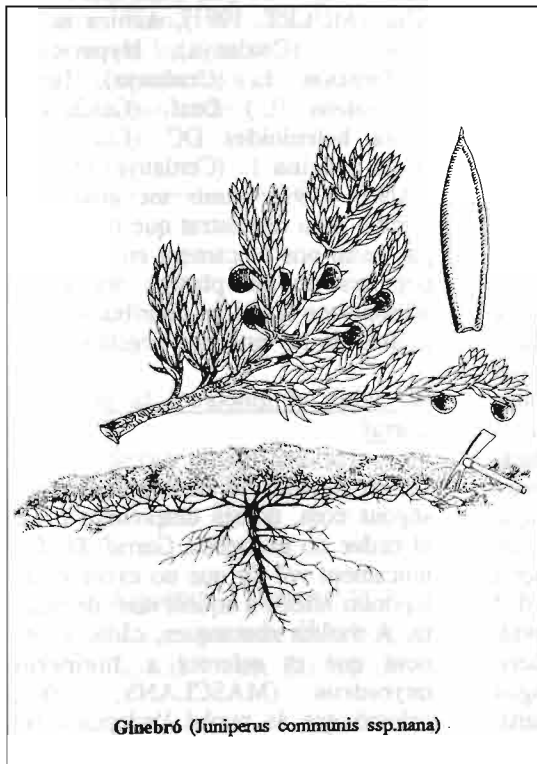
va muntar una reeixida projecció il·lustrativa de l'obra de Gaudí. Comentada per un artista com és l'Also, ja podeu suposar que la xerrada va agradar a tothom. El divendres següent, dia 14, estava programat per efectuar el Repartiment de premis de la nostra darrera Marxa d'Orientació per Descripció, Social i Intersocial. Hi assistí molta gent, encara que inexplicablement no aparegué ningú de fora de Vilanova a recollir els trofeus. Després del repartiment es projectà la pel·lícula de l'ascensió al MAKALU, presentada per un dels joves expedicionaris penedesencs, Lluís Ràfols i Pujol. Tot i que la projecció havia estat anunciada a darrera hora aconseguí reunir molta concurrència que en sortí plenament satisfeta. El dia 21 era l'Alfred Contreras, soci actiu i "viciós" del senderisme, que ens delectava amb unes diapositives i comentaris sobre un viatge familiar al país de Txecoslovàquia i concretament a la part muntanyosa dels Tatras. La boca se'ns feia aigua veient-ho, no cal dir res més. Total: que amb aquestes projeccions dels nostres socis encara ens agafen més ganes de veure món i de caminar. Haurem d'inventar setmanes de tres diumenges i vacances pagades de tres mesos per fer tot el que voldríem fer ... Com a darrer acte cultural del mes de juny, està anunciada una xerrada a càrrec del gimnasta vilanoví Jaume Miró (no Joan com equivocadament es va anunciar en la circular) amb el títol "DESHIDRATACIO I ALIMENTACIO A L'ALTA MUNTANYA", tema que potser fins ara no li hem donat massa importància i no cal dir que la té. Esperem que, com anteriors divendres, la sala d'actes acollirà molts assistents.

ACLARIMENTS SOBRE CADECS, SAVINES I GINEBRES

En el darrer número del Butlletí de l'Agrupació Excursionista Talaia (gener-febrer-març 1991) va aparèixer un article signat per Vicenç Carbonell i Virella, sota el títol de "Savina i Sivina". Atès que hi hem detectat algunes imprecisions, ens veiem en l'obligació, com a botànics, de fer alguns aclariments que completin la informació que Carbonell aporta en el seu article.

1.- Els ginebres i les savines

Les plantes a què es refereix l'article pertanyen a la família Cupressacea (Pinales, Coniferphytina, Spermatophyta), que agrupa gimnospermes arbustives i resinoses, de distribució pràcticament cosmopolita. Al continent europeu, s'hi troba representada per un sol gènere, *Juniperus*, amb 9 espècies silvestres (J. AMARAL FRANCO, 1964:38-39).

Ginebró (*Juniperus communis* ssp. nana)

La clau per a les espècies de *Juniperus* als Països Catalans (BOLOS, VIGO, MASALLES & NINOT, 1990) és la següent:

- 1 Fulles aciculars punxents2
- 1' Fulles esquamiformes, molt petites, aplicades a la tija..... 3
- 2 Anvers de les fulles amb una banda longitudinal blanca; gàlbuls madurs d'un blau fosc.....**J. communis**
- 2' Anvers de les fulles amb dues bandes longitudinals blanques; gàlbuls madurs rogencs.....**J. oxycedrus**
- 3 Fulles dels branquillons principals en verticils de tres, poc agudes; gàlbuls rogencs, brillants, de polpa fibrosa amb 3-9 granes..... **J. phoenicea**
 - 3' Fulles dels branquillons principals oposades (rara ment en verticils de tres), agudes; gàlbuls madurs negrosos, amb pruina blava, polpa granulosa i de 1-4 granes.....4
 - 4 Arbust o arbre de 2-20 metres; gàbul de 7-10 mm**J. thurifera**
 - 4' Arbust reptant; gàbul de 4-6 mm..... **J. sabina**

Es a dir, el gènere *Juniperus* conté dos grans grups de plantes: l'un, amb fulles aciculars (els 'ginebres') i l'altre, de fulles esquamiformes - no cilíndriques, com afirma Carbonell- (les 'savines').

2.- Els ginebres i les savines

de Garraf.

En l'article a què fem referència s'aporten una sèrie de dades extremadament confuses sobre la distribució geogràfica de les diverses espècies de *Juniperus* a la nostra comarca.

L'espècie més abundant, sens dubte, és *Juniperus oxycedrus* L. (fulles aciculars i gàbul vermell), present pertot, en màquies esclarissades (Oleo-Ceratonion) i en brolles calcícoles mediterrànies (Rosmarino-Ericion), les dues formacions vegetals més àmpliament representades a la nostra comarca. Contràriament, *Juniperus communis* L. (fulles aciculars i gàbul blavós) és extraordinàriament rara. Les úniques citacions conegudes al massís són de A. i O. BOLOS (1950:200) de "Garraf: raríssim, camí de Begues a Carxol (Font i Quer i A. de Bolós)", probablement del mateix indret on l'hem vist nosaltres mateixos (entre Plana Novella i Begues, sota les Roques Negres, amb *Prunus spinosa*). Curiosament, Carbonell esmenta aquesta espècie com "la més freqüent al massís". Ens agradaria conèixer-ne les localitats.

Això és comprensible si tenim en compte les respectives àrees biogeogràfiques; mentre que *J. oxycedrus* (gàbul vermell) és una planta típica mediterrània, per la seva banda *J. communis* (gàbul blau) és una planta lateuropea i no és gens estranya la seva raresa en un massís mediterrani d'un acusat caràcter meridional, com ho és Garraf.

Finalment, *J. phoenicea* L. (fulles esquamiformes i gàbul vermell) es fa, més rar que *J. oxycedrus*, en punts de brolles molt esclarissades del Rosmarino-Ericion, de sòls calcícoles molt prims, pedregosos i on, sovint, aflora la roca nua blanca. Per això el seu òptim són les comunitats de carena *Stipo-Juniperetum phoeniceae*

(*Rhamno-Quercion cocciferae*), de les quals és espècie característica. Aquestes comunitats de relleixos calcaris, de vegades batudes per vents força intensos per motiu de la topografia, en són el seu refugi preferent. Aquestes savinoses les trobem també a les parets i penya-segats des de les muntanyes Catalanídiques (Montserrat, per exemple) fins al Pre-pirineu (Montsec). L'insigne botànic S. Rivas-Martínez, que fou catedràtic de Botànica a Barcelona durant els anys 60-70, recorda que a Montserrat i a Sant Llorenç del Munt, on practicava l'escalada, "savines" (*J. phoenicea*) i "boixos" (*Buxus sempervirens*) eren les úniques preses segures en aquelles muntanyes. Acompanyada del mateix boix, trobem *J. phoenicea* als punts culminals del massís (La Morella, El Rascler, Montau, etc.) formant savinoses amb boix que ens recorden, en petit, les comunitats de savina de les altes muntanyes valencianes (Penyagolosa, Ports) que corresponen a l'aliança Pino-Juniperion sabinae.

La pretesa abundància de la subspècie *lycia* de *Juniperus phoenicea* (= subsp. *eumediterranea* Lebreton et Thivend, = subsp. *turbinata* (Guss.) Nyman) segons Carbonell, ha de ser degudament matisada: BOLOS & VIGO (1984:205) indiquen aquesta

planta només del litoral del Tarragonès en tot el territori del Principat de Catalunya. És pròpia de sorralles costaners i molt localitzada. És força més general a les Illes Balears. Aquesta planta, per tant, no ha estat trobada al massís del Garraf.

3.- Els noms populars de les plantes

Amb tot, aquest és el punt que Carbonell pretén destacar amb més èmfasi en el seu article. No cal dir que, amb la seva tesi de fons -els catalans de les plantes han de ser emprats a cada territori d'acord amb les formes genuïnes i pròpies- hi estem plenament d'acord. Tanmateix, en una època en què proliferen divulgadors de les coses de la Natura, no sempre rigorosos com caldria, ens sembla que cal precisar alguns detalls referits a l'ús dels noms de planta.

La correspondència nom científic-nom popular

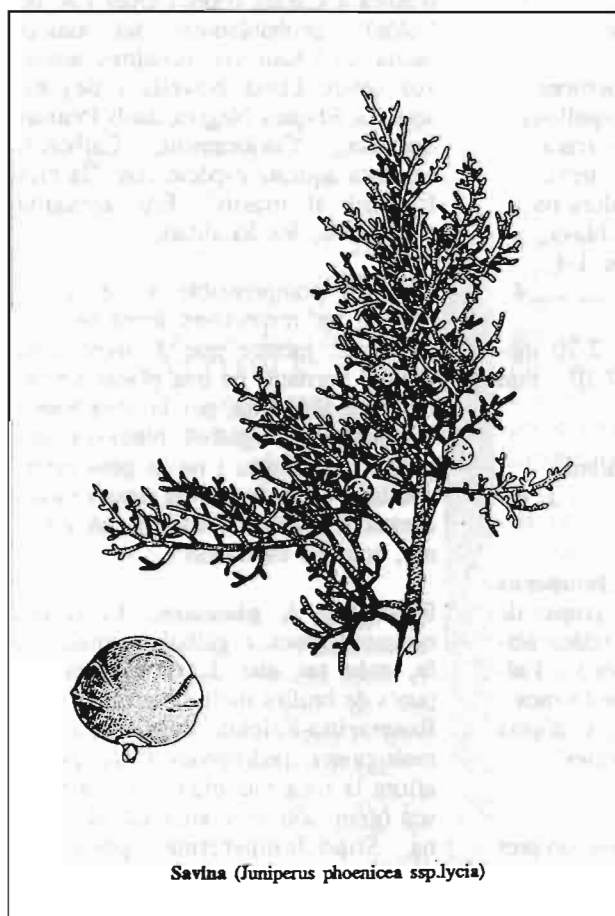
La manera inequívoca de conèixer una espècie vegetal és pel seu nom científic de Linné (1753) i d'acord amb el Codi Internacional de Nomenclatura Botànica (GREUTER 7 al., 1988), que es renova periòdicament al Congrés Internacional de Botànica. Si seguim aquestes normes, només hi ha un únic nom correcte per a cada espècie i s'elimina tota possibilitat de confusió. Més amunt ja hem indicat els noms científics correctes dels ginebres i savines de què tractem.

Ara bé, és ben cert que la terminologia científica no és pas la més adequada per a l'ús en el llenguatge habitual. Per a les espècies vegetals més comunes convé usar noms en la llengua pròpia, en el nostre cas, la llengua catalana. ¿Existeix, però, un únic nom popular per a cada espècie vegetal? Hem de dir, rotundament, que no. La derivació del llatí, origen de la llengua catalana,

va seguir processos ben diferents a les diverses parts del territori, en contacte amb llengües veïnes (àrab, castellà, aragonès, occità, entre d'altres) i, per tant, la forma resultant als nostres dies no té perquè ser idèntica (EXEMPLE: *Rosmarinus officinalis* L. = romaní i, també: romanill (Tarragonès, Baix Penedès i Conca de Barberà), romanell (Anoia), romanyí (Baix Empordà), romer (Pallars Jussà, la Noguera, el Segrià, les Garrigues, Priorat, Prades, Baix Cinca), vegeu MASCLANS, 1981). Tanmateix, les denominacions populars de les plantes poden ser el resultat de diverses menes de relació home-planta al llarg dels segles i, així, una mateixa planta pot tenir noms ben diferents en pobles només a pocs quilòmetres l'un de l'altre (EXEMPLE: *Sedum album* L., el crespínell blanc, és conegut a la Cerdanya (MUNTANE, 1991), sota els noms següents: Arròs (Aristot, Eller i el Quer Foradat), Arròs de gat (Castellnou de Carcolze, Martinet), Raïm (Aràns), Raïm de moixó (Béixec), Grans d'arròs (Músser, el Quer Foradat), Raïm de gat (el Quer Foradat), Raïms foradats (el Quer Foradat), Herba de les ortigues (Nas), Ous de gripau (Er), Grans de gripau (Vedrinyans) i Ulls de gripau (Vedrinyans)). D'altra banda, el mateix nom pot servir per a identificar espècies vegetals ben diferents (EXEMPLE; sota el nom d'arnica es coneixen les espècies botàniques següents: *Ditrichia viscosa* (L.) W. Greuter (Alt Millars), *Inula montana* L. (els Ports, l'Alt Maestrat, l'Alcalatén), *Pallenis spinosa* (L.) Cass. (La Plana Alta) (MULET, 1991), *Arnica montana* L. (Cerdanya), *Hypericum perforatum* L. (Cerdanya), *Inula graveolens* (L.) Desf. (Cerdanya), *Inula helenioides* DC. (Cerdanya), *Inula salicina* L. (Cerdanya) (MUNTANE, 1991). Amb tot això, ens sembla prou demostrat que no podem pas basar-nos únicament en els noms populars de les plantes per a fer afirmacions sobre la distribució geogràfica de les espècies vegetals.

El càdec, el ginebre i la savina, a Garraf

De les paraules de Carbonell, llegides segons com, podria desprendre's que el càdec no existeix a Garraf. De fet, únicament vol dir que no existeix cap topònim referit a aquest nom de planta. A moltes comarques, càdec és un nom que es refereix a *Juniperus oxycedrus* (MASCLANS, 1981), solució que és també l'adoptada pel

Il·lustracions tretes de "La Vegetació dels Països Catalans", de Ramon Folch i Guillen.

Càdec (Juniperus oxycedrus). Foto: Arxiu

Diccionari Fabra. També és cert que, en d'altres indrets, és coneguda com a ginebre. El que és indubtable és que *Juniperus oxycedrus* és, d'aquest grup de plantes, la més abundant a Garraf i, potser precisament per això no ha generat cap topònim. Lògicament els topònims han d'identificar un lloc concret per alguna característica. "El fondo del Teix" identifica un indret precís, atès que el teix és una planta molt poc freqüent. Dir, en canvi, "Fondo del càdec", no identificaria cap localitat del Massís, puix que, probablement, tots els fondos de Garraf tinguin càdec.

Pel que fa a les savines, estem perfectament d'acord amb el que diu Carbonell quant a la seva presència a Garraf. No tant, però, en allò de "alguns botànics no han vist savines en el massís del Garraf". No hem sabut veure cap botànic (si Santa Llúcia no ens ha fet cap mala passada) a la llista d'autors de la Guia del Parc Natural del Garraf. I, en canvi, qualsevol obra d'un botànic professional referida al Massís en parla de ben segur. Com dèiem més amunt, cal anar amb compte amb les divulgacions!

Finalment, el ginebre. Si ens referim a *J. communis* és una planta raríssima a Garraf. Si ens referim a *J. oxycedrus*, n'és la més abundant. Com s'ha de dir, doncs ?

Segurament, Carbonell té raó quan identifica ginebre = *J. oxycedrus*. Però, ¿és aquesta la forma genuïna d'identificar aquesta planta pels habitants del Massís ? Caldria verificar-ho. Des d'aquestes ratlles ens agradaria animar els socis i simpatitzants de l'A.E.Talaia a investigar, esbrinar i, sobretot, preguntar als qui viuen a Campdàsens, Can Llussà, Olivella, Ribes, Begues, etc., sota quin nom coneixen aquesta (i d'altres) espècies, comprovant, això sí, que els informants hagin adquirit aquest coneixement per tradició oral de famílies originàries d'aquests mateixos llocs. Aquesta seria una contribució molt

interessant a una disciplina científica que va prenent volada al nostre país els darrers anys: l'Etnobotànica.

M. Carme Barceló i Cèsar Blanché

BIBLIOGRAFIA:

AMARAL FRANCO, J., 1964, *Juniperus* L. in Tutin et al. editors. Flora Europaea, 1:38-39. Cambridge at the University Press.

BOLOS, A. & O. BOLOS, 1950. *Vegetación de las comarcas barcelonenses*. Instituto Español de Estudios Mediterráneos. Publicaciones sobre Botánica.

BOLOS, O. & J. VIGO, 1984. *Flora dels Països Catalans*. Ed. Barcino.

BOLOS, O., J. VIGO, R. MASALLES & J.M. NINOT, 1990. *Flora manual dels Països Catalans*. Ed. Pòrtic.

GREUTER, W. et al. 1988. *Code International de la Nomenclature Botanique* (XIV Congrès International de Botanique, Berlin), Versió francesa per H.M. Burdet, Genève.

MASCLANS, F. 1981. *Els noms de les plantes als Països Catalans*. Ed. Montblanc - Martin.

MULET, L. 1991. *Estudio etnobotánico de la Provincia de Castellón*. Diputación de Castellón.

MUNTANE, J. 1991. *Aportació al coneixement de l'etnobotànica de Cerdanya*. Tesi doctoral.

INSTITUT D'ESTUDIS PENEDESENCS

Excursions a peu pel Penedès

Seran programades dues sortides per any. Una a l'abril i l'altra a l'octubre.

La pròxima serà el dia 27 d'octubre

Aquesta 37a sortida es farà a Sant Pere Molanta i l'itinerari passarà per La Barquera, el Columbari de l'Arboçar, l'Arboçar de Baix, l'Arboçar de Dalt, el Pi del Barba, la Font del Coscó i can Suriol de Dalt.

HI SOU CONVIDATS

L'AUTOPISTA DEL GARRAF

Una reflexió sobre l'impacte ambiental i les seves mesures correctores

Durant les darreres setmanes s'ha tornat a revifar a l'opinió pública una qüestió que ens afecta, no sols com a excursionistes sinó com a ciutadans vilanovins. Hom creu que cal refrescar algunes dades d'aquesta obra discutida i discutible, i que ara, el juny del 91, està gairebé en tot el seu traçat consolidat, és a dir, amb els túnels quasi foradats i els viaductes muntats, mancant la unió dels diferents sectors i les superfícies de rodatge, a més de les proteccions i instal·lacions, perquè quan volguem adonar-nos ens trobarem una guixeta que ens demanarà 300 pessetes per transitar per un altre dels desgavells ecològics d'aquest malaguanyat massís de Garraf.

Veiem primer quin és el recorregut d'aquesta autopista en el tram Castelldefels-Sitges, ja que un altre dia, si ve a tomb, parlarem del traçat fins a Coma-ruga o de la unió amb l'anomenada Pota Sud del Cinturó Metropolità barceloní.

Si venim de Vilanova per la Variant de la C-246, per damunt de Sitges, prop del barri de la Bòbila i passant prop de l'Aquàtic Paradís, veurem al fons els primers túnels que

foraden just per sota del Puig de Sant Isidre, entre el Puig de Sant Antoni i el Puig Boronet, el nostre vell conegut de 320 m d'alçada. Aquests monstruosos forats desemboquen a la vall de Sant Isidre, cap a la Masia de Vallcarca, i traspassen, enlairats pels viaductes, la riera de Vallcarca vigilats de prop per la fàbrica de ciment i per l'ermita de la Trinitat, recoberts, com tot l'entorn, per una patina grisa de la pol·lució cementera i de la pols de la propera pedrera que alimenta la fàbrica. En presència del fondo del Tro i les Roques de l'Aliga, l'autopista s'endinsa en el segon túnel per la Penya dels Bovers i continua el viatge per sota de Ca l'Amell de la Muntanya, traspasa el fondo que baixa de Campdàsens i entra de ple a les pedreres de la Falconera i les seves instal·lacions de tractament d'àrids.

Creuant la carretera vella forada el tercer túnel a les estribacions de la Serra de Coma Roja i surt darrere d'unes cingleres que havien servit per iniciar-nos a l'escalada en roca.

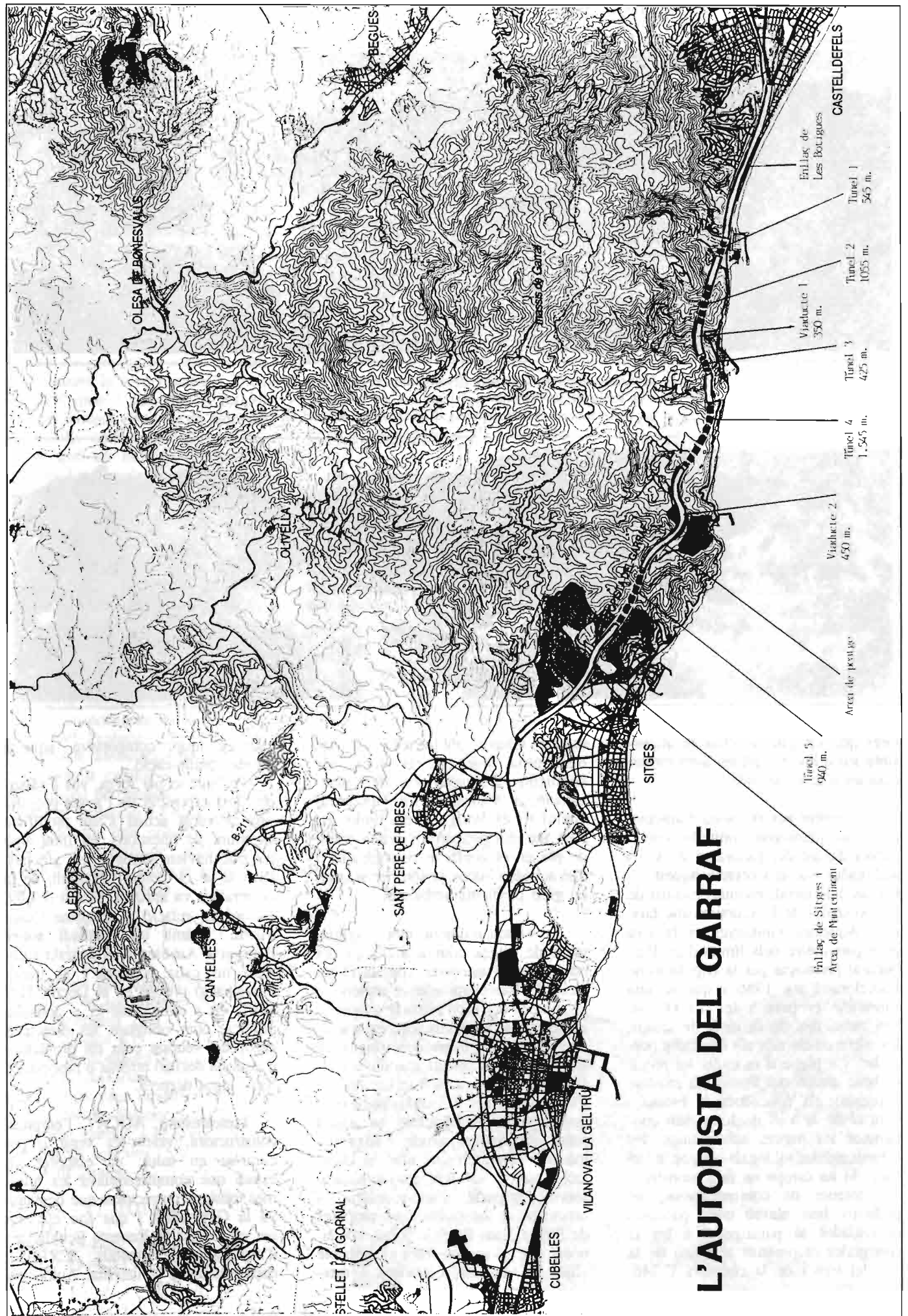
El segon viaducte entrega a l'altre vessant l'itinerari, passant a frec de l'enlairat Castellot i tenint com a teló de fons el sinistre paisatge de la

tercera pedrera, que destrueix bona part d'aquella muntanya. Al costat del mar deixem el poble de Garraf. La penúltima foradada és a la Serra dels Pins, una altra vella coneguda nostra, sobretot dels espeleòlegs que s'enfilaven cap a la Pleta i Campgràs. Ara aquesta serra és assetjada, per les dues bandes, per les barrinades de les pedreres, ja que a la sortida d'aquest quart túnel, i per variar, torna a aparèixer una altra pedrera.

El darrer forat traspasa un lloc que baixa del Puig del Martell i surt definitivament a les portes de la urbanització El Rat Penat, en una estranya confluència del Fondo de Vallbona, la vella carretera de les Costes, l'Autopista, la via del tren, l'entrada al Port Ginesta, el passeig marítim i la platja del Barri de les Botigues de Sitges, tots ells testimonis, a partir d'aquí, d'un brutal desgavell d'aquella zona fins a Castelldefels on, entre la carretera i la via no queda ni cap casa, ni cap establiment, ni cap dels centenars de pins -alguns d'ells de tamany extraordinari-, que han estat víctimes de les esplanadores de l'autopista. En aquest lloc molt ens temem que els estralls seran irreversibles i per moltes mesures correc-

La contaminada panoràmica de Vallcarca ara quedarà augmentada amb l'autopista.
Foto: Miquel Galmes

Mutilacions abans i després del començament de les obres a la Riera de la Falconera, ja malmesa per la pedrera i les instal·lacions de tractaments d'àrids. Foto: Miquel Galmes

tores que s'hagin proposat és impossible substituir els arbres amb moltes desenes d'anys de vida.

Coneixent per on passa l'autopista, se'ns plantegen contradiccions i dubtes davant del panorama gens afalagador que ens ofereix aquest massís del Garraf, escenari estimat de les beceroles de l'excursionisme talaïenc. Aquestes muntanyes, en la seva gran part dintre dels límits d'un Parc Natural promogut per la Diputació de Barcelona l'any 1986 i que té una superfície propera a les 10.000 ha, han estat, des de fa molt de temps, les víctimes de tots els desastres possibles. La plaga d'incendis ha reduït el bosc dintre del Parc a la mínima expressió, els abocadors de brossa -com el de la Vall de Joan- han contaminat les aigües subterrànies, les urbanitzacions il·legals envolten el Parc, hi ha camps de tir i monstruoses antenes de comunicacions, sis pedreres han clavat unes paoroses queixalades al paisatge, i a les ja conegudes empremtes al relleu de la via del tren i de la carretera C-246,

només faltava col·locar-hi 15 km d'autopista, que en els llocs més conflictius d'aquesta via de comunicació, a Vallcarca, La Falconera-Garraf i Les Botigues, els límits del Parc fan una giragonsa i eviten entrar de ple en el conflicte ecològic, tot i que aquestes zones ja són per si soles un greu problema ambiental.

En el seu moment, tant l'Ajuntament de Sitges com a municipi per on discorre l'autopista, com la Diputació de Barcelona com a regidora i promotora del Parc Natural, feren les al·legacions pertinents, oferint traçats alternatius que foren desestimats en bona part. I es preferí que davant els fets consumats era molt millor pal·liar l'impacte sobre el medi ambient i aportar noves al·legacions en aquest sentit, incorporant estudis i suggerint mesures correctores. A més, la Diputació també va fer una avaluació sobre l'impacte socio-econòmic i urbanístic a les poblacions properes de Sitges, Sant Pere de Ribes i Vilanova, que els tocava rebre el probable allau de vehicles, ciutadans i mer-

caderies que comportava aquesta ràpida comunicació.

Per sort -o per força, ves a saber- des de l'exposició de l'avant-projecte fins al traçat actual s'han modificat un munt de qüestions, en línia amb les que havien plantejat els afectats. Però si bé el Consell Executiu de la Generalitat va aprovar, l'estiu del 89, l'acord en relació al Projecte Constructiu, i amb ell l'Estudi sobre l'Impacte Ambiental d'aquesta autopista no calia sotmetre'l al tràmit d'avaluació previst en el Decret 114/1987, és a dir, posar-lo a consulta pública, com obliguen les directrius europees, veurem com els problemes d'aquesta decisió errònia o precipitada han vingut després.

Menestrestant, AUCAT, l'empresa constructora, veient-les venir o per curar-se en salut, va elaborar un estudi que complementava les mínimes mesures correctores que demanava la Generalitat i que fou elaborat per un Centre de Recerca Ecològica i d'Aplicacions Forestals (CREAF), depenent de la Universitat Autònoma

de Bellaterra, i pel Departament de Física de l'Atmosfera de la Universitat de Barcelona. Aquest estudi comprèn mesures relatives a la geologia del massís, a l'impacte sobre les aigües superficials i subterrànies, a l'impacte sobre la vegetació i sobre la fauna, a l'important impacte sobre el paisatge i, sobretot, mesures relatives a la contaminació acústica, per la pols i per l'emissió de gasos a l'atmosfera a causa del tràfic.

Comparant el projecte i els resultats d'aquests estudis, s'han pogut determinar les mesures de caràcter preventiu que estan evitant estralls innecessaris o almenys disminuiran la intensitat dels impactes sobre el medi natural durant la seva execució. Tot i amb això, quan l'autopista ja estigui en servei, encara s'hauran de realitzar més estudis complementaris per assegurar que les mesures correctores aplicades funcionen segons el previst i, en tot cas -i així ho assegura l'empresa-, si fes falta, es complementarien.

Val a dir que l'empresa -i ho ha acceptat també la Conselleria de Política Territorial i Obres Públiques- considera la decisió de realitzar bona part del trajecte soterrat en forma de túnels dobles com una mesura correctora (!) i fins i tot es queixen que el fet d'haver augmentat un túnel més com a conseqüència de l'exposició pública del Projecte d'Execució -no de l'impacte ambiental- ha fet pujar només aquest capítol a un total de 1256 milions de pessetes, pel que ells consideren protecció del medi ambient (!). Si donem una ullada als pressupostos de la resta de capítols destinats a disminuir l'impacte ambiental tindrem la següent llista:

TIPUS D'ACTUACIO COST (Mptes)

Embocadures dels túnels 150.-
Tractament de les mitjanes 50.-
Id. dels desmunts 22.9
Id. dels talussos 83.-
Pantalles antisòniques 145.-
Tractament viaductes 2.-
Creació àrees caça rapaces 5.-
Accés avenc R. Falconera (?) 2.-
Tractament camins accessoris 2.5
Id. materials sobrants 5.-
Id. area de peatge 5.-

TOTAL 472.3

Despeses generals, Benef.
Industrial (19%)+IVA 12% 157.2

Viaducte a mig construir al seu pas per Garraf amb el Castellet al fons. Foto: Miquel Galmes

TOTAL PRESSUPOST 629.5

Ja veurem si amb aquests 629 milions suavitzen, sobretot, el malmès aspecte paisatgístic i també l'impacte del soroll del tràfic previst, perquè encara que el Conseller Molins ens assegurí que "el Garraf quedarà millor després de l'obra" i que el seu govern diu que s'ha tingut molta cura en l'aplicació de les mesures de protecció, no ens ho acabem de creure, després d'haver eximit l'empresa del tràmit d'avaluació ambiental. També resulta que la Comunitat Europea, i per mitjà del BEI (Banc Europeu d'Inversions), ha congelat a AUCAT els crèdits barats per valor de més de 13000 milions de pessetes, en funció de l'incompliment per part de la Generalitat de la preceptiva exposició al públic del benaurat impacte ambiental i possiblement ara resulti amb les mesures de protecció corregides i augmentades. Ara tothom cuita-corrent fent declaracions i rec-

tificant, i el flamant Consell de Medi Ambient Albert Vilalta atendra suggeriments al nou estudi abans que la Comissió d'Activitats Classificades declari en què consisteix l'impacte ambiental. No sigui cas que ens tanquin l'aixeta dels "calés" europeus.

Veurem al final com queda tot això. Ens dol que s'hagi de sacrificar un paratge natural al qual ens sentim lligats sentimentalment i pràcticament, i amb això no volem dir que estem en contra del progrés o que no volem vies de comunicació ràpides i efectives per al nostre país, però hi ha qüestions per a les quals cal tenir una altra sensibilitat i ser més respectuosos amb el nostre minvat patrimoni cultural. No hi ha dubte que hi haurien solucions alternatives. L'autopista no calia, almenys per aquest preu.

Josep Blanes

Començament del forat d'un dels túnels a la Riera Falconera. Foto: Miquel Galmes

UN DIA DUR A PAGO- MARI-KO LEIZEA

El dia 20 d'abril, cinc membres del G.E.T. ens disposàvem a fer el descens de l'avenc "Pago-mari". "Pago-Mari" és a la serra d'Aralar, a Navarra. Una pista asfaltada ascendeix des de Baraibar fins arribar a una casa forestal amb un petit camping al costat. Es deixa la carretera asfaltada i, travessant una tanca s'accedeix a una pista, aquesta de terra, que ens deixa, quan s'acaba, en una esplanada on podem aparcar el cotxe. Un cop allà anem a peu en direcció E i, a uns 250 m, trobem, al fons d'una dolina, la boca de l'avenc.

Era la segona vegada que em trobava en un avenc al Nord. La meua manca d'experiència en cavitats amb aigua m'imposava respecte, respecte que, ben segur, totes les persones posades en el món espeleològic, alguna vegada, o fins i tot més d'una, han sentit o continuen sentint.

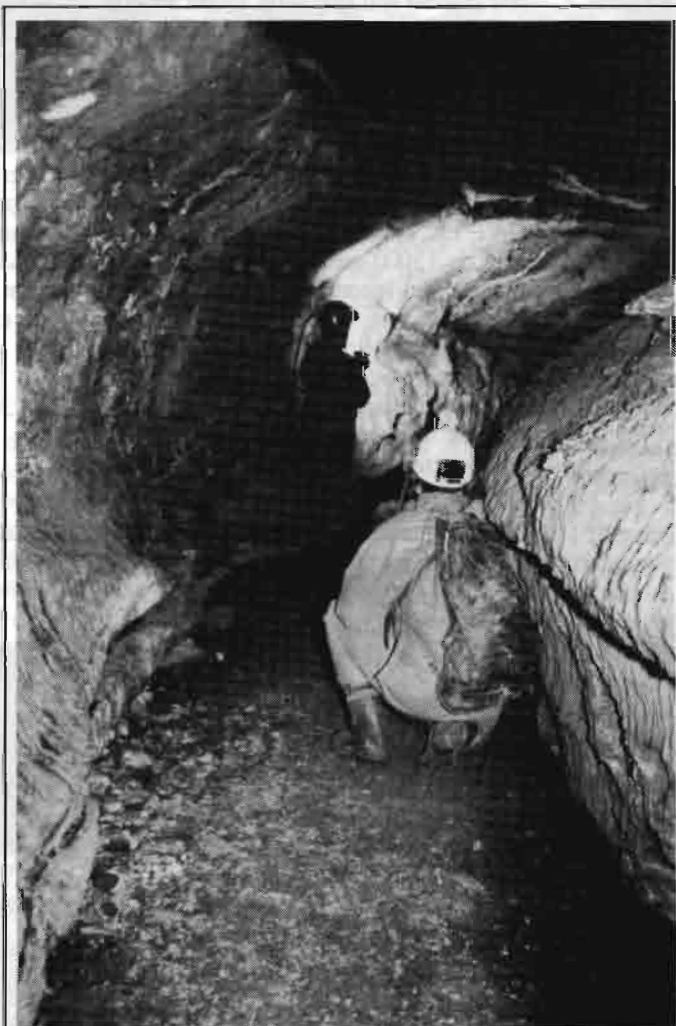
El viatge havia estat relativament ràpid. Pel camí havíem parlat de l'avenc amb molt d'optimisme i moltes ganes de baixar-hi, personalment jo, perquè acabava d'arribar de la mili i feia molt de temps que no hi baixava en cap avenc. A part d'això anava acompanyat d'un equip amb molt bona experiència, format pels meus dos germans, Sisco i Juanjo i dos companys del G.E.T., l'Esteban i el Pep. Els meus germans i l'Esteban ja hi

havien baixat més d'una vegada, però aquest cop anaven decidits a fer un bon reportatge fotogràfic.

En travessar Saragossa, el temps havia empitjorat, fins que va començar a ploure. Ens havien pronosticat que trobaríem neu. Efectivament, per la carretera cap a Lecumberri vam veure la serra amb la carena nevada. Això no ens preocupava massa, però anàvem errats, més endavant veurem per què.

En arribar a Lecumberri, al voltant de les dues de la tarda, vam decidir menjar una mica. Però vam canviar d'opinió i vam anar a veure l'estat de la pista, ja que estava nevant. Quina sorpresa la nostra en trobar la pista d'accés de la casa forestal coberta d'espessa neu i molts afeccionats a l'esquí de muntanya que en feien el recorregut. Per uns moments quedàrem indecisos entre seguir o no, perquè el nostre tot-terreny no

portava cadenes. Amb tot seguïrem la pista, amb alguna complicació, però avançàvem bastant. Quan ja portàvem recorreguts aproximadament tres quarts de pista, vam tornar enrere per menjar. Ens vam clavar una farta-nera a Baraibar, amb les corresponents "birres". Després vam anar al "pelotari" (joc de pilota basca) a canviar-nos de roba, ja que és un camp molt extens i cobert on pots moure't lliurement. Ben abrigats, vàrem pujar al cotxe a cercar l'avenc. El temps havia empitjorat. El relleu de la pista es feia poc visible. El vent bufava acompanyat de molta neu. A l'interior del cotxe el silenci es feia notar per instants a cada patinada, tot i que anàvem amb la reduïda posada. De totes maneres, vam superar la pista. Deixàrem el cotxe

Mari-ko Leizea. Conduite subterrani d'un riu fossilitzat.
Foto: J.J.Melgarejo

aparcats en una corba descoberta on bufava el vent. Vam fer santament de deixar-lo allà, perquè en la posició en què estava aquest tros de pista el vent s'emportava la neu. Ens va ser difícil posar-nos el material, teníem el cotxe com a parapet però el vent ens tocava de totes maneres. Un cop posat l'impermeable era més fàcil suportar aquella neu tan molesta. Caminàrem de dret per la dolina enfonsant-nos fins als genolls, fins que trobàrem la boca.

L'enfonsament que tenia la boca era un alicient per a nosaltres perquè ens protegia totalment del vent. Un petit mantell de neu queia en forma de fina cascada introduint-se per la boca. El Sisco instal·lava. En baixar uns metres va exclamar: "Hi ha gel en tota la paret!". Això ens sorprengué molt a tots i va accelerar el meu nerviosisme. Jo havia d'entrar a continuació. El Sisco va cridar: "Lliure!". Vaig ancorar la vaga al mosquetó de la corda, la vaig passar pel rappelador i... ja estava penjat. El descens pel P.56 d'accés va ser emocionant, tota la paret que ens quedava al davant era gelada. Biàxàvem amb cautela mirant de no trencar les formacions de gel.

La base d'aquest pou tenia una capa de gel que s'havia fet per la neu que queia de la boca. Un cop allà havíem de superar una grim-

pada d'uns quatre metres. Aquesta grimpada era instal·lada amb una corda permanent durant molt de temps. Era molt "florejada" i també gelada.

Superat l'obstacle, vam baixar una rampa que ens portava a la via Aranzadi (P.101) i a la via G.E.S. El P.101 de la via Aranzadi s'obria en forma de finestra estreta. El Juanjo va dir-me que encengués el llum frontal i que traiés el cap... Era un abisme profund en forma tubular, impressionant. El Sisco anava ja per feina en el P.74 de la G.E.S. Els altres ja havien arribat fins on érem nosaltres, vam mirar el rellotge, era un quart de vuit del vespre, no feia ni quinze minuts que encara érem dalt, a la boca; sens dubte anàvem a un ritme accelerat.

Després del Sisco anàrem baixant el P.74 un darrera l'altre, sense dificultat. Un cop tots junts,

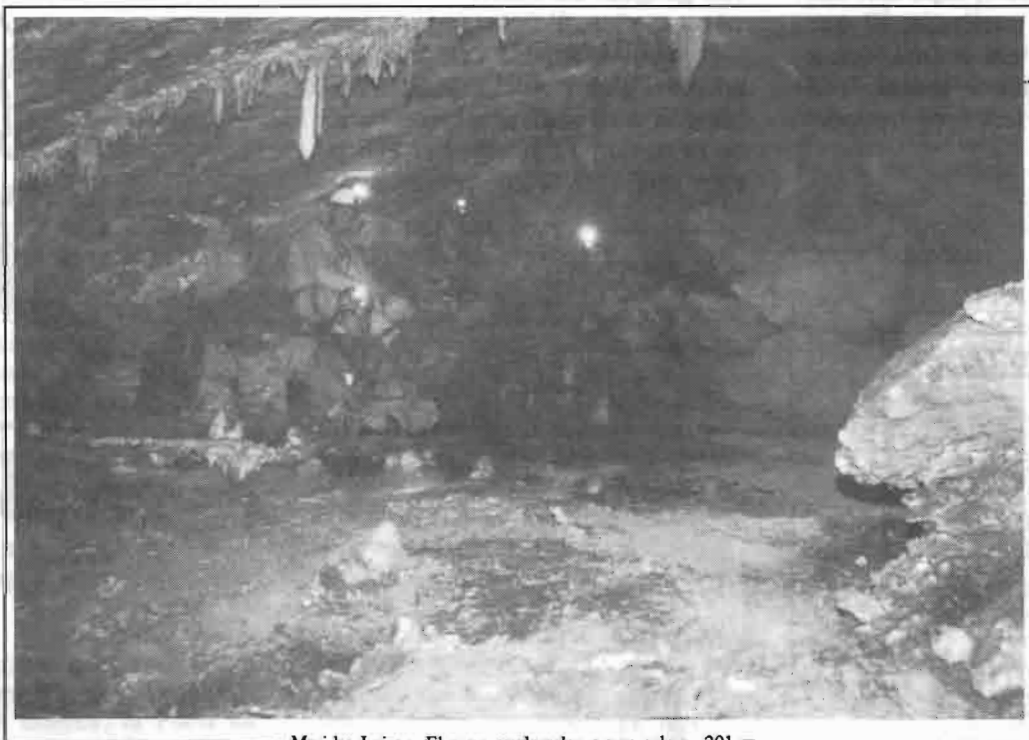
d'una peça, em donava la impressió de ser una formigueta a l'interior d'una gran capsa de sabates. Feia uns 120 m de llargada per 20 metres d'alçada i 30 m d'amplada, aproximadament. De la Hércules ens arriàrem per entremig d'una escletxa fins arribar al **Paso del Bloque (-201)**. Des d'aquest vam connectar amb el **Rio Fósil**. Rep aquest nom perquè en un temps havia estat recorregut per un cabalós curs d'aigua. Avui dia no és altra cosa que un gran solc arenós molt interessant de veure i de fotografiar.

Les mostres de cansament, sed i fam començaven a fer-se patents. Un cop travessat el Rio Fósil, vam parar a descansar una mica i a refer forces amb una beguda isotònica. A l'interior de les galeries no podíem quedar parats molt més de deu minuts, ja que el fred s'anava apoderant de mica en mica del nostre cos.

Des del Rio Fósil haguérem de fer una ascensió per un pas fins arribar a la **Plaza Real**. Una altra gran galeria que té molt a dir quant a volum. Però, un cop creuada aquesta, arribem a la **Galeria Julio Verne**, la més bonica i impressionant de totes. El sostre era molt llis per zones i en una de les

sales hi havia una petita cascada que sorgia d'una bretxa.

Fins aquí va arribar la nostra exploració. Cansats i amb molta gana, vàrem buscar un bon racó

Mari-ko Leizea. El grup explorador a una sala a -201 m.
Foto: J.J.Melgarejo

passàrem tot seguit per entre els "topis" (blocs de pedres despreses del sostre) d'una galeria que connecta amb un P.33, que ens obria pas a la **Galeria de Hércules**. Aquella galeria em va deixar

per recuperar novament les forces menjant, bevent, xerrant, fotografiant i, també, mentalitzant-nos per a l'ascensió. Mitja hora després, quan ho vam haver recollit i netejat tot degudament, emprenguérem la marxa, aquesta vegada fent fotografies de tot allò interessant que apareixia davant nostre: la Plaza Real, el Rio Fósil, el Paso del Bloque, la Galeria de Hércules, la Sala del Hundimiento, etc.

Arribàrem a l'alçada del P.33. De primer va pujar el Juanjo, seguit del Pep; darrera d'ells el Sisco. L'Esteban i jo anàvem els darrers, ja que érem els encarregats d'una tasca molt cansada: la de desinstalar tots els pous. El cansament i la son s'anaven apoderant de nosaltres; de tant en tant fèiem una capcinadeta, fins que el Sisco ens donava el "lliure". Aleshores nosaltres dos pujàvem i també tiràvem amunt la corda. Era una feina costosa però bastant ràpida. Pujàrem per entre els blocs de pedres i arribàrem fins al peu del P.74. El Pep estava ascendint i el Sisco era a baix, esperant. Era qüestió de tenir paciència. El que resultava molest era el fred, que a mesura que tiràvem amunt, i a cada parada, es feia més insuportable.

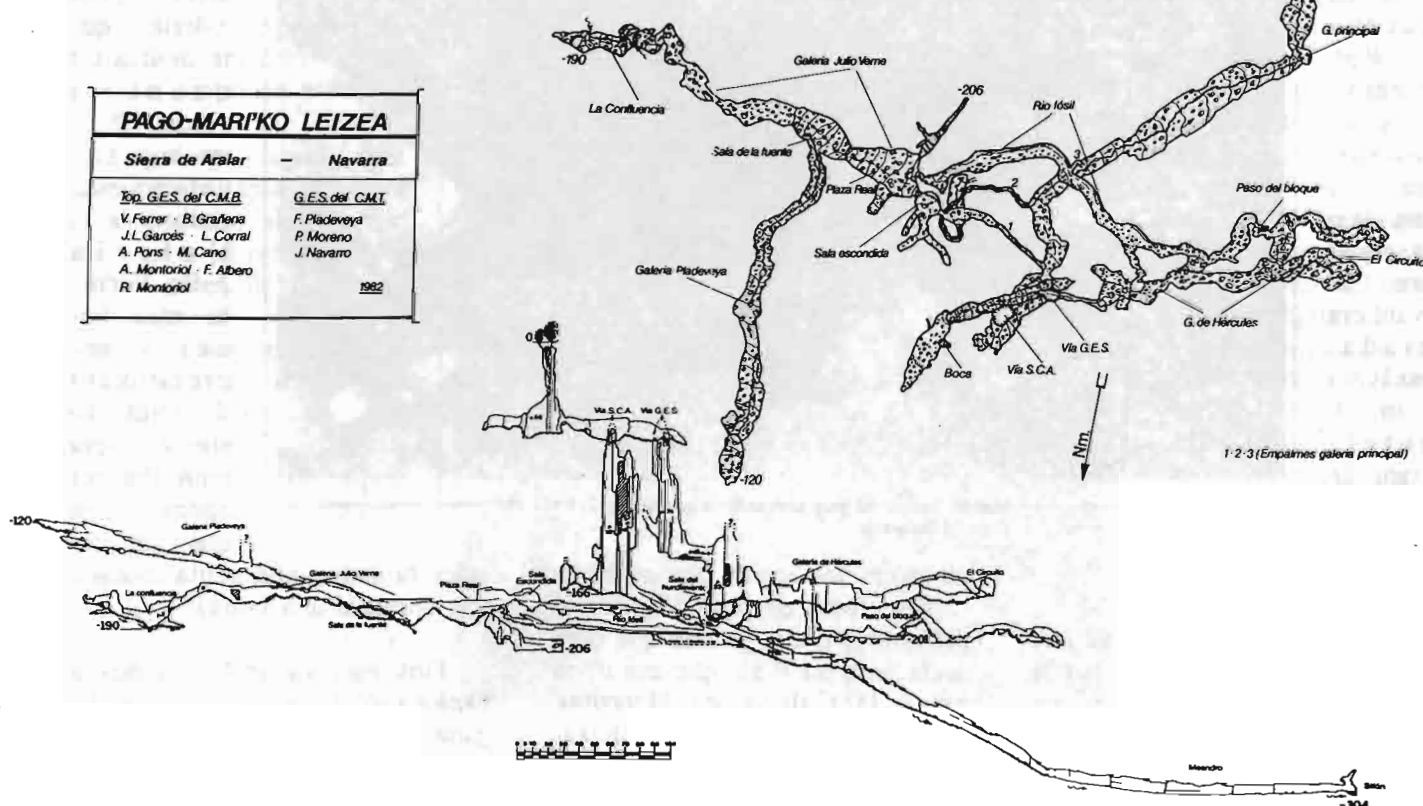
El Sisco havia arribat a dalt. Ara em tocava a mi. La claror del carbur del Sisco es veia molt petita. Des d'on jo era es veia clarament com eren 70 metres verticals i, realment, són molts metres... Vaig introduir la corda pels estris d'ascensió. Els primers metres els anava superant amb facilitat; a poc a poc començava a cansar-me, havia d'anar parant i relaxar una mica els braços. Però a baix hi havia un company passant fred, calia passar-ne via fins al final. Vaig arribar, molt cansat però alleujat ja que tenia uns minuts de calor. L'Esteban ja anava pujant. Va arribar a dalt també molt cansat. Va col·locar una politja al mosquetó d'ancoratge i vam començar a pujar la corda. Després la vam posar en un "petate". Veritablement, pujar un petate és una cosa molt molesta; quan puges et fa trontollar, quan vols superar passos estrets s'enganxa, quan la corda és mullada pesa el doble; i en molts avencs cal carregar-ne ben bé un parell. Però què hi farem, això són gangues de l'ofici.

Un cop superat el P.74 es notava l'aire fred del gelat P.56. Malgrat això podíem respirar l'aire de l'exterior. El Juanjo i el Pep ja eren fora i el Sisco, penjat de la

corda, anava ascendint. La corda s'havia gelat, els guants s'engarrotaven del fred, el carbur ja gairebé no feia llum, el fred era intens. Però ja no hi feia res... La primera claror del dia era ja visible per la boca. Eren les set del matí. Havíem estat durant dotze hores a la cavitat.

Un cop a dalt, vam recuperar la corda i anàrem de dret al cotxe. Deixàvem enrere l'avenc i pensàvem que si la gent veiés tot el que nosaltres havíem estat vivint, comprendrien el perquè d'aquests descensos pels foscos passadissos de l'interior de la terra. Espero que un dia, algú de vosaltres, per curiositat, us apunteu a un dels molts curssets que es fan per tot Catalunya i pogueu sentir què es veure aquesta joia que la naturalesa ens revela perquè nosaltres la poguem contemplar. Perquè aventurar-se és molt bonic. Proveu de viure-ho!

Pedro Melgarejo Ruiz
A.E.T. G.E.T. F.C.E.

L'AVENC D'ANCOSA I LA COVA DEL CARLI

INTRODUCCIO

Hem escollit aquestes dues cavitats, tant per la seva importància estructural com per la proximitat relativa que hi ha entre elles. Al mateix temps, el fet d'estar situades en dos punts oposats de la planada, ens ha permès de marcar els canvis de nivell del relleu amb més facilitat i presentar-les arreglades en un tall geològic il·lustratiu.

Els talls geològics I-I' i el II-II', presentats en aquest article, estan seguits sobre uns eixos ideals traçats sobre el mapa de La Llacuna publicat per l'A.E.Talaia el 13 de març de 1983, en ocasió de la X Marxa d'Orientació per Descripció, i la prolongació del II-II' es fonamenta sobre el de l'Atles Muntanyenc, n. 25.

GEOMORFOLOGIA

La Plana d'Ancosa, situada a la vessant nord de la serra d'Ancosa o dels Esgavellats, és una planada d'uns tres quilòmetres d'extensió, emmarcada entre les cotes dels 750 a 700 m en sentit decreixent cap al NE. Al Sud es travessada pel torrent de la Llacuna, que arreplega les aigües dels de la Barrulla i l'Hort Xic. Al Nord, pel de les Comelles, que ajunta els de la Pineda, Extraviats i Canals. Els dos cauen per dos salts diferents cap a l'anomenat Clot de la Cova, seguint camps avall cap a la riera de Miralles.

Formada sedimentalògicament per calcàries i margues groguenques salobres del Cuisià inferior, la Plana ha sobreviscut a l'erosió gràcies a quedar encaixada en el sinclinal que es va formar en flexionar-se la serra d'Ancosa al SE i la serra Alta al NW. Coberta en alguns punts per una crosta calcària, els pagesos la desmunten per fer camps de conreu. La

resta de formació que ofereix el planell són dolomies microcristal·lines de l'Ilerdià, llevat de la planada per on passa la carretera de Miralles-Querol, que està formada per materials clàstics terrosos continentals del Cuisià superior, producte del desmantellament de l'"hort" residual. També apareixen dos afloraments del Paleocè, un situat al NE i que voreja la cinglera que va de Can Ramonet al Salt del Gos i un altre al SW, a l'altura de la Plana Roja, format d'argiles i sorrenques vermelles.

Tot això queda ben il·lustrat pels detalls geològics de la zona que passem a detallar a continuació.

El tall I-I', més centrat en l'àrea estudiada i el tall II-II', més general, deixen veure, cap al Nord, que ens trobem en una zona de forta discontinuïtat estratigràfica, produïda per un enfonsament del basament cristal·lí i a la vegada per un enlairament en "horst" de tot el conjunt; provocant un escapçament de l'Ilerdià, marcat per unes falles convergents que s'ajunten formant les cingleres de Vall-deserves. En el tall II-II' es veu amb més claretat aquest enlairament que torça tots els estrats des del Muschelkalk, provocant l'aparició del Paleocè de sota l'Ilerdià. Aquesta formació rogenca marca una vorera des del Salt del Gos cap a Pontons, més avall de la Plana Matania pel Sud, tomba cap a Bonany i Esblada per l'W i cap a Brufaganya pel NW.

Tot aquest conjunt enlairat se sedimenta sobre els nivells triàsics del Keuper i del Muschelkalk, que sofreixen el mateix tipus d'enlairament en trencar-se el bloc del Gaià, empès cap amunt per les forces inverses que representà l'enfonsament del massís de l'Ebre i del Vallès-Penedès.

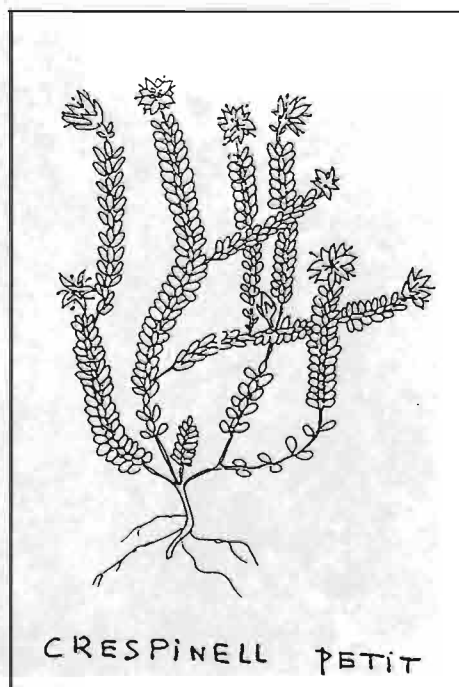
Altes cingleres quedaran formades tot al llarg de la vorera d'aquest

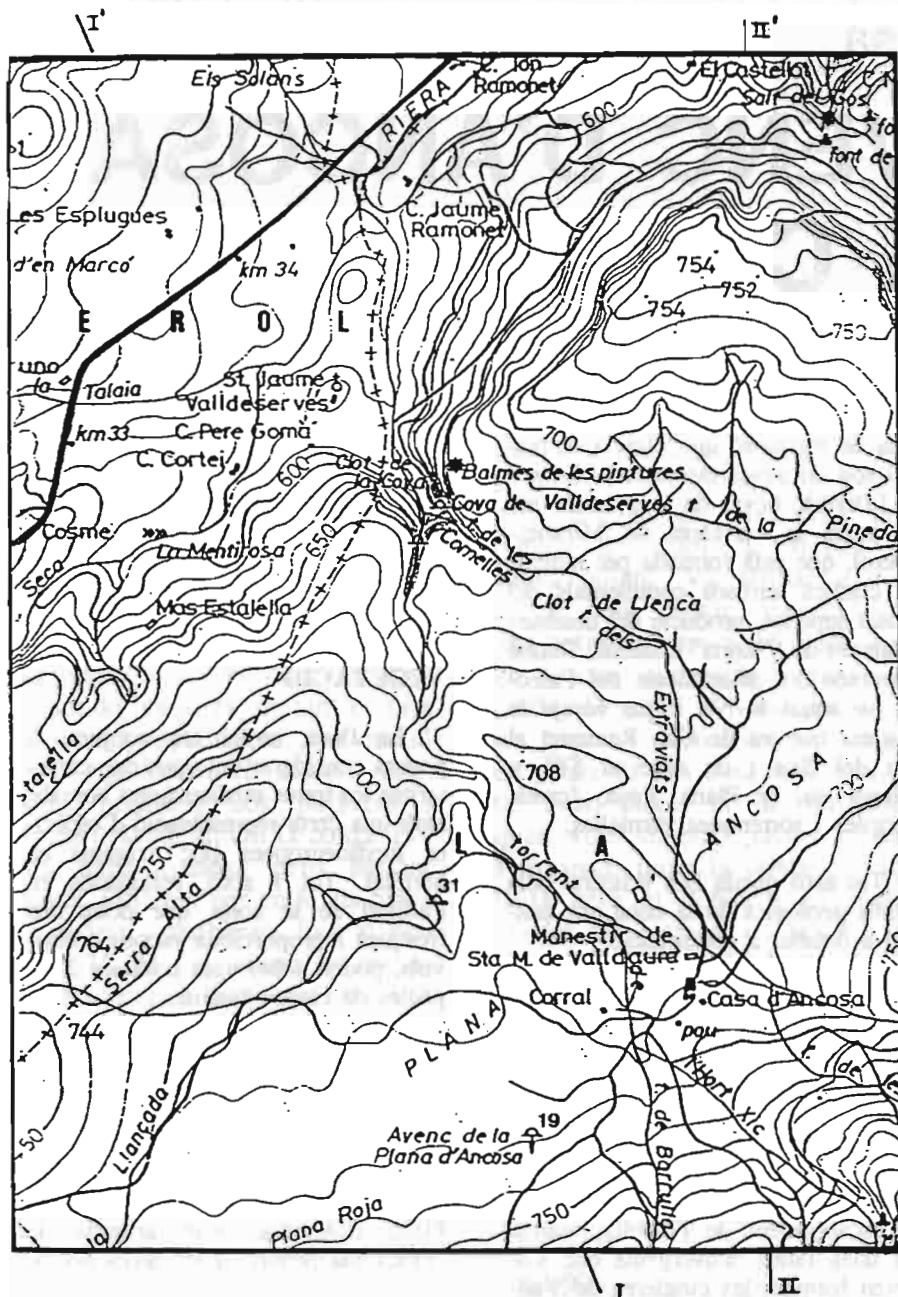
conjunt que, junt amb la característica calcària del seu sediment, facilitarà el sorgiment de complets sistemes kàrstics i diferents sistemes erosius de desmantellament que caracteritzen la zona.

VEGETACIO

La flora, en el seu conjunt, la podem considerar del tipus que caracteritza les terres mediterrànies boreals, amb una certa representació d'espècies medioeuropees poc exigents en humitat. Tot i això, refugiades en l'altitud de la zona, que dona nits fresques i proporciona racons ombrívols, poden sobreviure colònies d'espècies de climes humits.

Som en una zona de transició del carrascar a l'alzinar, on predominen més el carrascar d'alzines petites, amb trabucaperols a la planada i amb boix a les zones de pendent. La gariga, actualment, s'estén més per la Plana d'Ancosa, amb arbreda de "Pinus halepensis" a les àrees nocl-

tivades. Es pot trobar la pineda de pi blanc per les serralades i la joncada i la brolla amb camèfites i fenàs de marge als obacs.

L'Avenc d'Ancosa s'obre a la planada, enmig de la garriga típica. Oposadament, la Cova del Carlí, situada a la paret d'un barranc de frondosa vegetació, presenta una zona biològica molt feréstega.

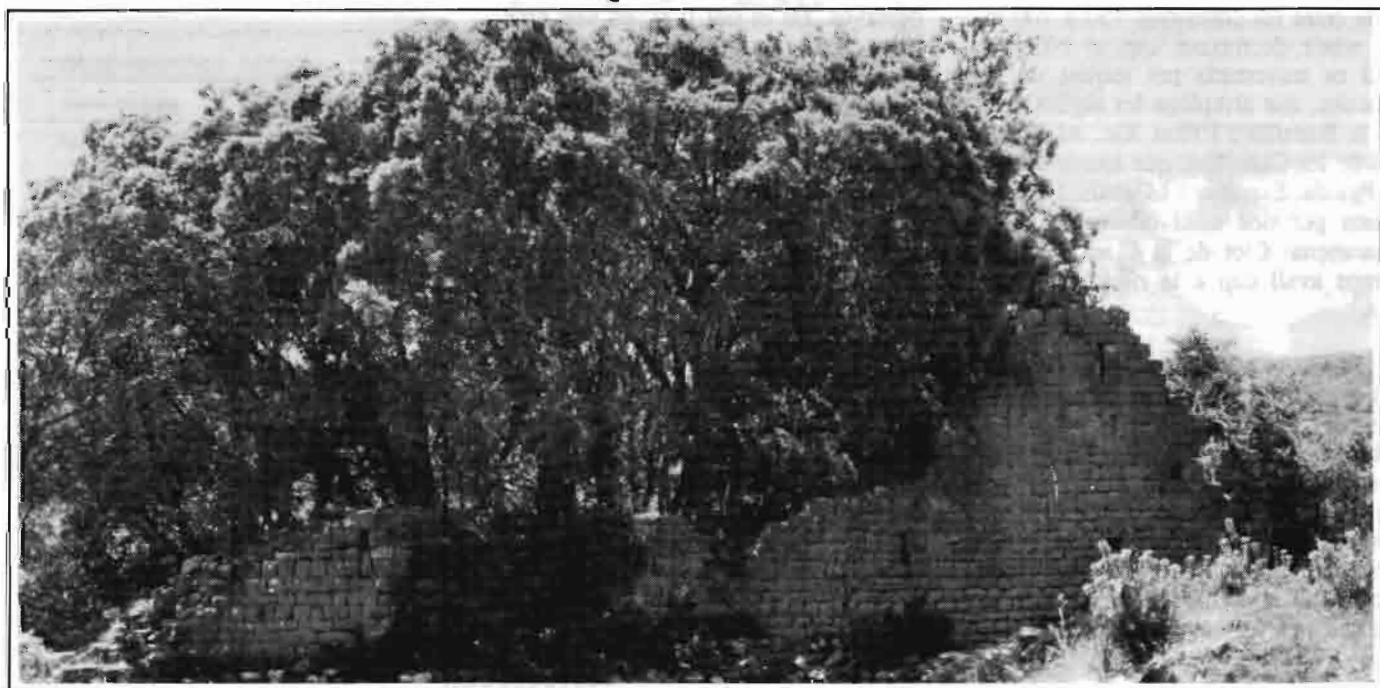
Les plantes de l'obac són de branques fines i allargades i d'un verd molt intens. Les plantes de la vorera de la cova i de l'exterior són de branques menys allargades, però més gruixudes, i les fulles d'una tonalitat més groguenca.

La vegetació està organitzada en herbàcies, arbustives i bosc. Les parets del barranc són cobertes d'herbes i arbustives. En el fons del barranc hi ha arbres amb una forta densitat, principalment d'alzines i boix. Al sotabosc, les branques mortes són aprofitades pels fongs, algues, líquens, molses, etc.

Hi ha una gran quantitat de fulles i restes de vegetals en descomposició. Té reacció àcida i s'hi produeixen elements d'adob per a les plantes.

La humitat del fons fa que hi hagi molta biomassa vegetal. La coberta és del 100%. A la vegada, aquesta densitat i cobertura fan que s'hi conservi molt bé la humitat.

Així hem pogut determinar les

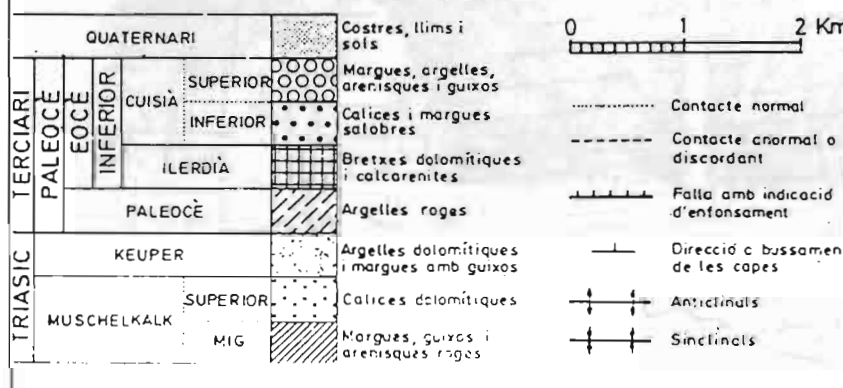

Runes del Monestir d'Ancosa. Foto: J. Manel Ràfols

MAPA GEOLÒGIC DE LA LLACUNA

LLEGENDA

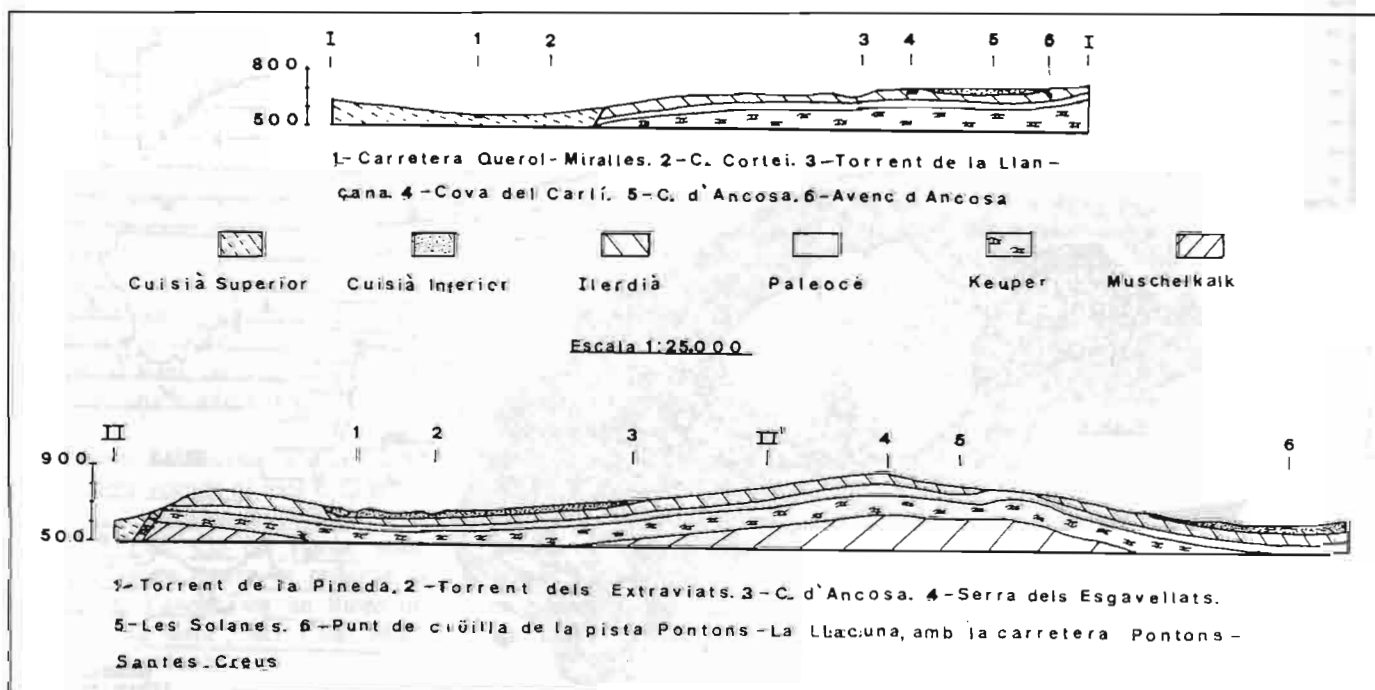

següents espècies: aladern (*Rhamnus alaternus*), fenàs (*Brachypodium* sp.), lletera -o lleteresa- (*Euphorbia characias*), a la rodalia de la cova, falguera daurada, als racons amb sol, entre les roques, heura, molt frondosa i verda, crespí petit, espígol, galzeran (*Ruscus aculeatus*) amb boletes vermelles, ginesta abundant, esparreguera, (*Marrubium* sp.), alzina molt abundant amb soques mortes cobertes de fongs, (*Helleborus foetibus*), molles de diverses classes, (*Juniperus phoenicea*) amb fulles espinoses i escamoses, líquens corticòles sobre l'escorça, (*Acers campestre*) a la fondària més forta del barranc, (*Rhamnus lycioides*) i (*Buxus sempervirens*) boix, molt abundant.

En resum, la zona de la cova és un indret molt bonic i força interessant. Realment és com una urna biològica inesperada i amagada, digna d'ésser estudiada i preservada de les destrosses que estem tan acostumats a veure i a fer.

SITUACIO

L'AVENC D'ANCOSA queda situat a la plana del mateix nom, a uns 500 metres a l'Oest de la masia d'Ancosa. Per arribar-hi, cal deixar la masia i seguir pel camí més fressat fins arribar al límit dels camps conreats, on veurem que el camí es bifurca. Aleshores cal agafar el ramal que voreja l'últim camp treballat, anomenat camí de la Plana Roja, fins arribar a una esplanada al mig de la

qual es pot veure la dolina de la cavitat, oberta a l'Ilerdià.

LA COVA DEL CARLI de la Plana d'Ancosa queda situada a uns 500 metres del corral d'Ancosa, on encara hi guarden bestiar. Un cop passat l'estable, s'ha d'agafar un corriol que va en direcció al NW. En alguns punts es fa bastant confús, però cal dirigir-se cap a la capçalera d'una petita fondalada, que comença pràcticament semiacinglerada i feréstega. Anys enrere hi passava una línia elèctrica i encara se'n conserven els pals de fusta. Aquest torrent desemboca a la riera de Llança o Llançada.

La bauma queda a la part dreta i a la meitat de la cinglera. Per baixar-hi, cal anar arrambat a la penya per un senderó mig tapat per la vegetació.

ESPELEOGENESI

L'avenc d'Ancosa és un engolridor actiu en temps de pluges. L'entrada es troba en un lateral d'una diaclasa interior, oberta per l'eixamplament d'un estrat. El punt més ample fa uns set metres i la seva llargada practicable és d'uns vint-i-un metres. Presenta una inclinació d'estrats de 6 graus. El sostre de la sala és molt alt

i queda únicament un gruix aproximat de dos metres de separació amb l'exterior.

L'entrada de la cavitat és un pou d'uns vint metres amb una boca relativament estreta a causa de dos blocs concrecionats que deixen un pas molt estret i irregular de setanta centímetres per uns dos metres de llargada. Des d'aquest punt es pot apreciar la bellesa d'algunes colades. En arribar al final del pou, s'ha d'anar en compte on es posen els peuss, ja que el terra es troba ple de deixalles i restes d'animals morts que han estat llençats des de la boca. Un cop a baix, a uns

Boca de l'Avenc d'Ancosa. Foto: J.Manel Ràfols

Descens a l'Avenc d'Ancosa. Foto: J.Manel Ràfols

tres metres es troba la sala gran; és bastant concrecionada i s'hi poden apreciar colades, estalactites i estalagmites actualment vives, encara que, des de fa alguns anys i a causa de les visites d'"exploradors de trofeus", han estat bàrbarament trencades. Tanmateix hi podem apreciar indicis d'alguns desprendiments de roques que han provocat els mateixos danys. A uns tretze metres del pou la sala es fa més baixa i estreta. A partir d'aquest punt, cal arrossegar-se per terra uns set metres fins arribar a una ramificació que queda obstruïda per un estrat i pedres. Aparentment en una de les ramificacions es veu un petit forat que continua, però que és del tot impracticable. La temperatura interior, al final, oscil·la entre els 11° i 12° i té una humitat del 87%.

L'avenc d'Ancosa fou explorat per primera vegada el mes d'agost de l'any 1907 per mossèn Marian Faura i Sans i J.M. Cò de Triola, entre d'altres; aquest darrer va publicar la història de l'avenc, en un llibre intitulat "Sota terra", del Club Muntanyenc Barcelonès.

Coordenades: X = 5° 10' 47" ;
Y = 41° 26' 53" ; Z = 730 m.s.n.m.
del mapa Ancosa-Brufaganya de l'Atles Muntanyenc.

La Cova del Carlí és una bauma formada pel despenjament de blocs calcaris debilitats per l'erosió i les sorgències. Un cop a la cova, es veuen una sèrie de forats que eren les antigues sortides d'aigua de la sorgència. També, cap al final, s'hi troba un marge de pedres, petit, que havia servit d'amagatall. La cavitat té una amplada d'uns quinze metres, la fondària, des d'on comença el sostre de la bauma, va entre els tres i els quatre metres, la mida real de la planta és d'uns vuit a nou metres i alçat en forma de falca va entre un i dos metres. Actualment, no queden restes de sediment al pla de la bauma.

El company Joan Balsells de La Llacuna ens explicà que aquesta cavitat havia estat utilitzada durant la guerra i també pels caçadors, ja que en aquests forats inactius s'hi agafen moltes llebres.

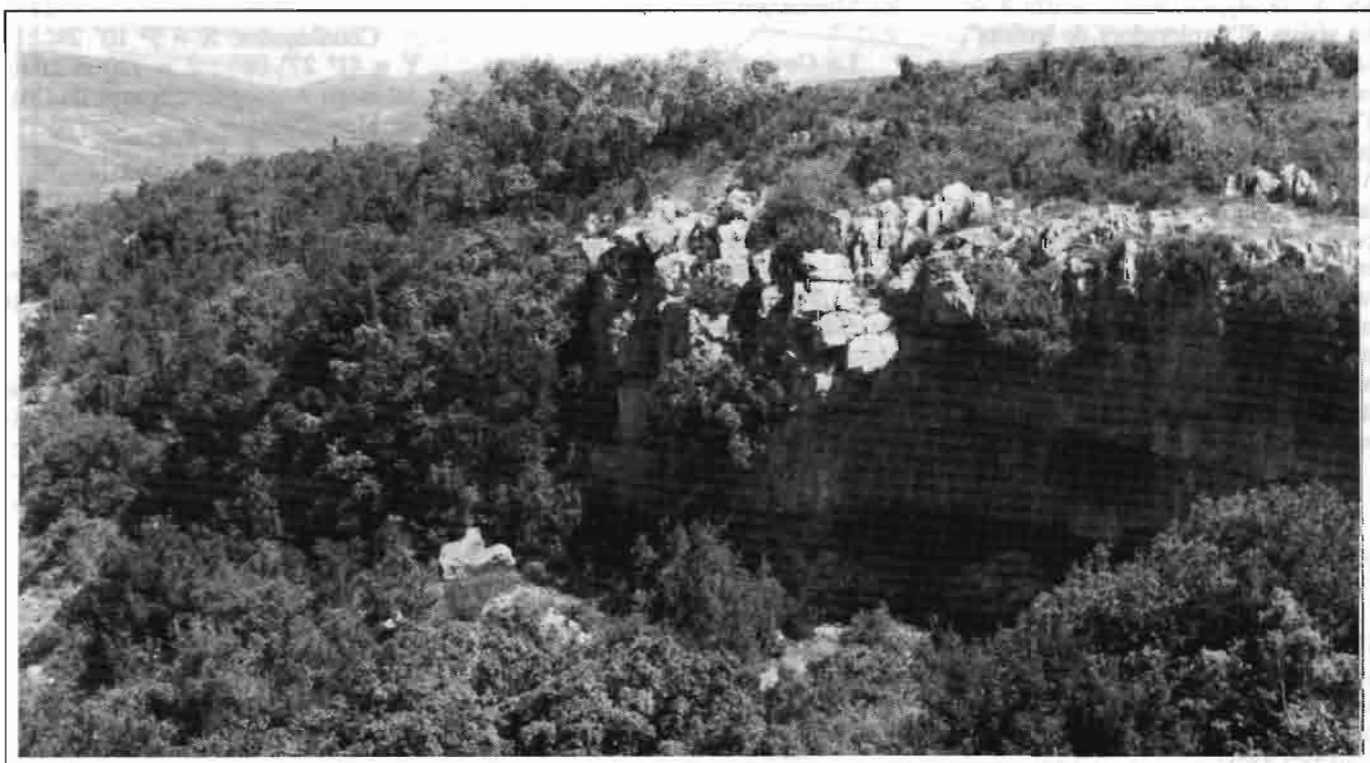
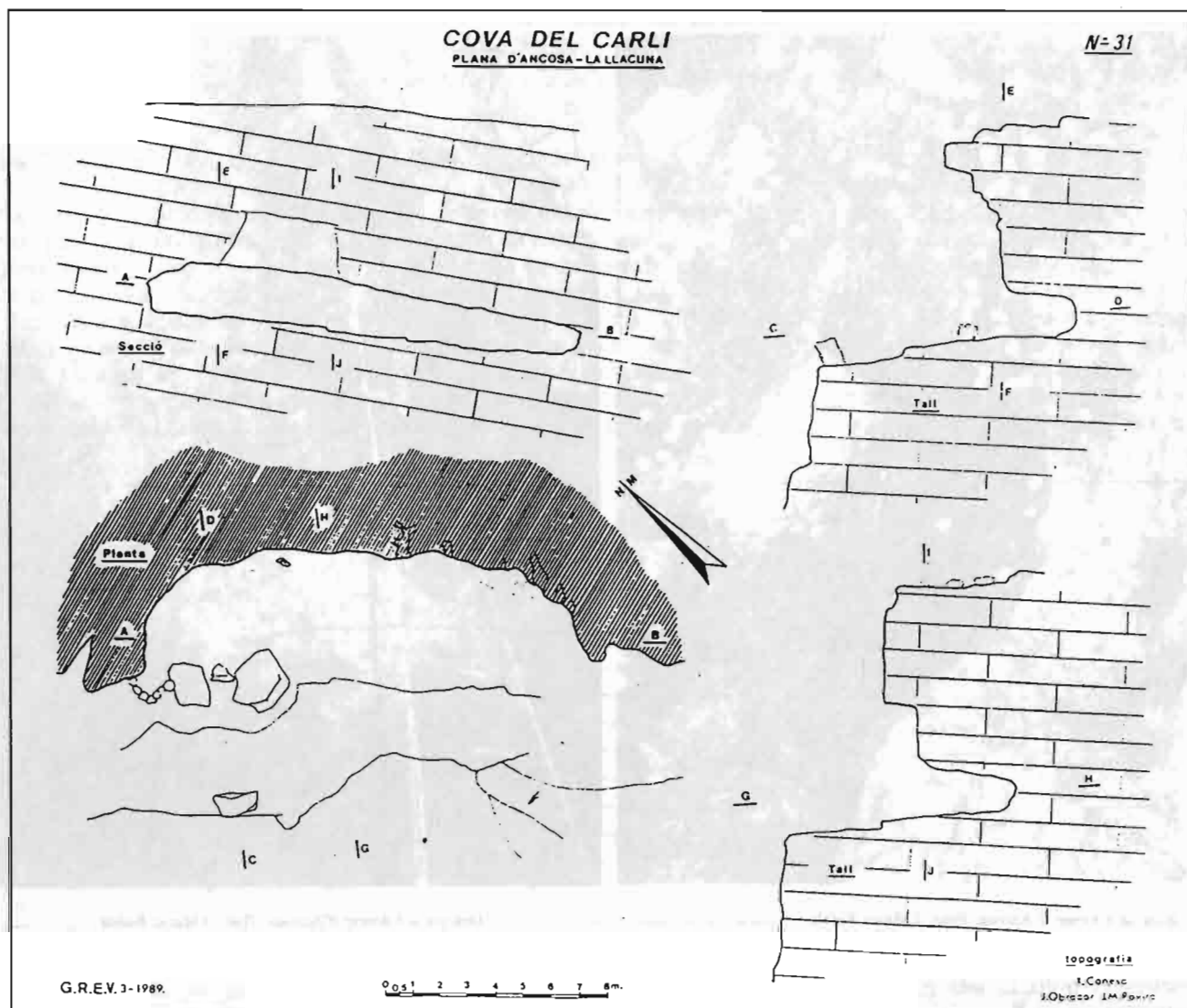
La cavitat està excavada en calcàries del terciari ilderià, segons el Mapa de l'Institut Geològic-Miner d'Espanya (full 419).

Coordenades: X = 5° 10' 29" ;
Y = 41° 27' 08" ; Z = 720 m.s.n.m.
del mapa Ancosa-Brufaganya de l'Atles Muntanyenc.

BIOFAUNA

En el sector de la cova del Carlí, hem trobat dos individus d'àcars que possiblement siguin paparres paràsits d'ovelles i de l'home.

Respecte als animals, cal dir que és una zona on hi ha escurçons (vibrès verinosos), escorpins, possiblement s'hi troben senglars, conills, ramaderia ovina i caprina, llebres, alguna guineu, ocells, ratolins, etc.

Cova del Carli. Foto: J. Manel Ràfols

BIBLIOGRAFIA

* CO DE TRIOLA, J.M., *Sota terra*, Club Muntanyenc Barcelonès, 1907.

* "SENDEROS", *La actividad espeleológica en Igualada*, U.E.Catalunya, setembre, 1965.

* FERRER, Jorge, *El Paleoceno y Eoceno del borde sur-oriental de la depresión del Ebro (Catalunya)*, "SCHWEIZERISCHE PALÄONTOLOGISCHE ABHANDLUNGEN - MEMOIRES SUISSES DE PALEONTOLOGIE", Vol. 90, 1971.

* MASACHS, J.M., *D'Ancosa a Santes Creus*, Casal, Vilafranca del Penedès, febrer, 1973.

* Butlletí núm. 1 de Espeleo Club Armanyà, 1968.

* Arxiu G.R.E.V. núm. 3-19.

* LLENAS I COSTA, R., *Apunts històrics de La Llacuna*, La Llacuna, 1980.

* "Cavernícola", Butlletí de l'A.E.-Muntanya, febrer, 1981.

* "Carbonato", núm. 2 de l'A.E.Muntanya, 1981.

* VIRELLA I BLODA, Joan, *Experiències a l'entorn de la localització d'estacions prehistòriques*, "Miscel·lània Penedesenca" I, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, 1978.

* VIRELLA I BLODA, Joan, *Relat complementari de la Xa Marxa d'Orientació per Descripció*, A.E.Talaia, Vilanova i la Geltrú, març, 1983.

* BOLOS I CAPDEVILA, Oriol; MASCLANS I ALEU, Margarida,

Plantes vasculars del quadrat UTM 31T CF79. La Llacuna. "Institut d'Estudis Catalans", Secció de ciències biològiques.

* ORCA: *Catàlegs florístics locals*, 3. Barcelona, 1990.

Fauna i flora: J.M. Jansà.

Fotografia: J.M. Ràfols, J. Ràfols.

Geologia: Ll. Mormeneo.

Topografia: X. Conesa, J. Ràfols, J.M. Martí, J. Ayza, J. Milà.

Xavier Conesa - Josep M. Jansà
Lluís Mormeneo
del

GRUP DE RECERQUES
ESPELEOLOGIQUES VILANOVA

Secció de Cultura

RELACIO DE LLIBRES DE L'ALPINA ORDENATS AL- FABETICAMENT

Des de ja fa temps, es porta a cap el procés d'informatització de tots els llibres de la biblioteca de l'Entitat. Per donar a conèixer el fons existent i les noves adquisicions, fem relació d'una col·lecció tan important per al món excursionista com és l'Alpina. Es tracta de mapes a escala 1/25.000 o 1/40.000 d'un indret molt concret i que porta un suplement d'unes 30 pàgines sobre els diferents aspectes de la zona, com poden ser la fauna, la vegetació, l'orografia i altres.

LA BIBLIOTECA DE LA TALAIA Relació de guies d'Edit. Alpina

ANDORRA
ANSO - HECHO
BACHIMALA - COTIELLA
BERTI - GALLIFA
CADAQUES
CANDANCHU - CANFRANC
CERDANYA
EL CORREDOR
COSTABONA
COTIELLA
EL FARELL
GARROTXA
GRAN BARCELONA
GUADARRAMA
GUILLERIES
MALADETA - ANETO
MOIANES
MOIXERO
MONTARDO
MONTGARRI - MONT VALIER
MONTGRONY
MONTNEGRE
MONTSEC
MONTSENT DE PALLARS
EL MONTSENY
MONTSERRAT
ORDAL
ORDESA - VIGNEMALE

PANTICOSA - FORMIGAL
RASOS DE PEGUERA
RIBAGORÇA
PICA D'ESTATS
PICOS D'EUROPA
PONT DE SUERT
PORT DEL COMTE
POSETS
PUIGMAL - NURIA
PUIGSACALM - BELLMUNT
SANT MATEU
SANT MAURICI - ENCANTATS
SANT LLORENÇ DEL MUNT
SANT JOAN DE L'ERM
SANT SALVADOR DE LES
ESPASES
SERRA CADI - PEDRAFORCA
SIERRA DE GREDOS
SIERRA DE GUARA
TAGA
TOSSA
EL TURBON

Secció de senders

LA CREU DE CANET

**CANET-SANT ISCLE DE VALLALTA-COLL DE LLORA
57 PARTICIPANTS; 15 KM
APROX.- 17 MARÇ 1991**

Després d'algunes sortides de G.R. disperses per la geografia catalana, hem decidit de ser més constants i s'ha triat un itinerari que ens duri fins al final de temporada i que tingui una continuïtat, tal com fèiem al principi de les nostres sortides. L'Agustí (el nostre cap) tingué la gran pensada de resseguir part del GR-5 (que havíem deixat a Aiguafreda per anar "nord enllà"), és a dir, començar a la costa del Maresme i endinsar-nos, a través del Montnegre, el gran desconegut de la majoria de nosaltres, fins al nostre objectiu: **el Montseny**. Pensat i

fet, i ja ens teniu en aquesta primera travessada del projecte, cap a la costa, de Vilanova cap al Maresme, concretament a Canet de Mar, el seu inici.

Havent esmorzat, arribem a Canet de Mar i comencem a caminar, ran del mar, quan són 2/4 de 10 del matí. De moment el bon temps ens acompanya. De fet, l'etapa s'inicia a la cruïlla de la carretera general amb la riera/rambla de Sant Domènec i anem aigües amunt per l'antiga riera cap al centre de la població, aspecte ben característic de tots aquests poblets del Maresme.

Tot passant per la riera ens vénen al pensament les tràgiques riuades que hi ha hagut algunes

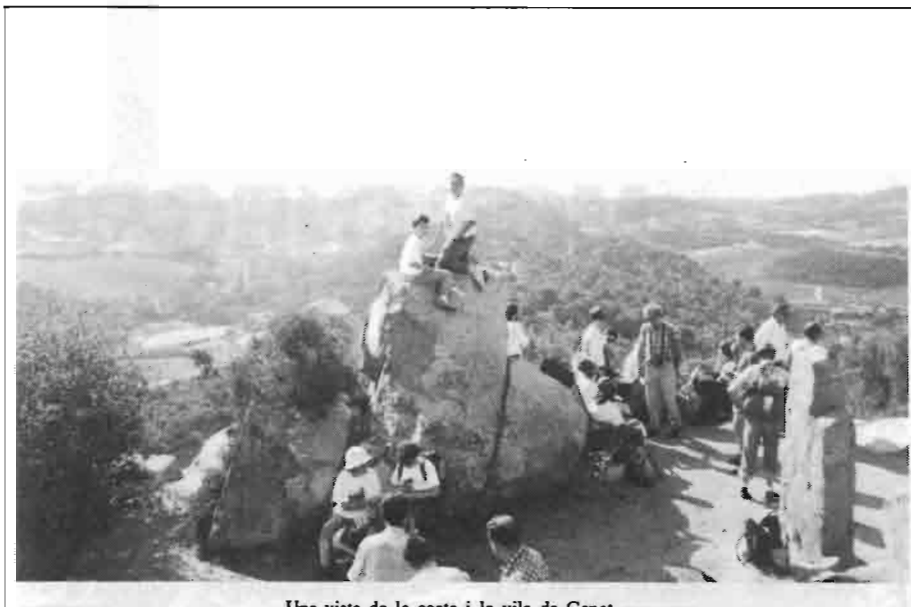
vegades en aquest sector i que s'ha emportat vehicles riera avall.

Emprenem camí per la riera de **Buscarons**, sempre aigües amunt. Som en els vessants marítics del darrers contraforts del massís del Montnegre. Més endavant, aquesta mateixa riera rep el nom de Pinar. Deixem un camí que ens portaria al castell de Santa Florentina i comencem a trobar ja les marques del GR-5. Al capdamunt d'un camí pujador, ens girem enrera i podem admirar una magnífica panoràmica de Canet i els seus voltants. Destaca, esvelt, el Campanar (la Pubilla de la Costa). A la dreta veiem, també, el Santuari de la Misericòrdia.

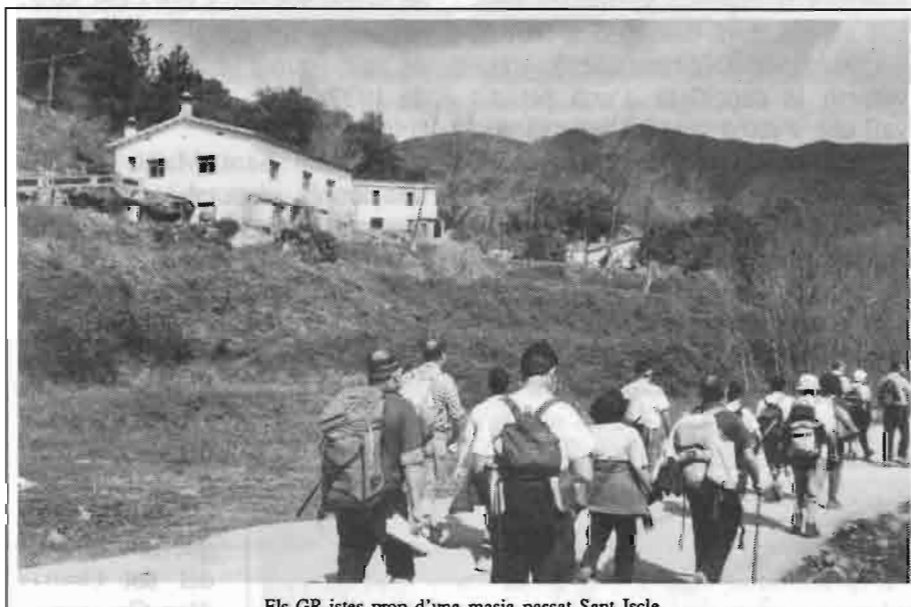
Durant tot el trajecte d'avui, un element se'ns farà constantment present: els hivernacles de cultiu de maduixes i de flors. (Alguns d'aquests "envelats" de muntanya se'ls endurà, pocs dies després de passar-hi nosaltres, un vent huracanat que assolà aquestes contrades. Mentre caminem podem gaudir de la presència de moltíssims camps de cultiu i boscos d'apretats pins i alzinars.

Arribada dels senderistes a la Creu de Canet.
Foto: Blanca Forgas

Una vista de la costa i la vila de Canet des de la Creu. Foto: Blanca Forgas

Els GR-istes prop d'una masia passat Sant Iscle. Foto: Blanca Forgas

Després d'una curta però forta pujada, anem a sortir en un excel·lent mirador, per damunt del castell de Santa Florentina. També comencem a veure, elevada, la Creu monumental de Pedracastell, on ens dirigim. Arribats aquí fem uns minuts de descans, que aprofitem per assaborir tant com podem la magnífica vista: tota la costa del Maresme i ja una mica llunyà, a l'esquerre, el bonic poblet de Sant Pol de Mar.

Novament a la pista, reemprenem la caminada. Una mica més tard arribarem al coll de la Figuera (300 m). A partir d'aquí co-

mencem a baixar en fort pendent i camí erosionat. Més tard podem distingir, entre els espessos arbres d'aquests rodals, el poblet de Sant Iscle de Vallalta.

Travessem la riera de Vallalta mitjançant un pontet de fusta (alguns ho fan a gual). Desembocquem a la carretera que ve d'Arenys de Munt i continuem endavant fins arribar a la plaça Major de Sant Iscle, on fem un reagrupament mentre que ens refresquem amb l'aigua fresca i abundosa d'una font. Són les 11 del matí.

Sant Iscle de Vallalta es troba

a 129 m alt, a la confluència de les rieres dites de Vallalta i Sant Iscle i és voltat de muntanyes.

Deixem Sant Iscle i remuntem una petita vall; passem pel veïnat de can Soler, tornem a veure extensos terrenys amb hivernacles. El cel s'ha anat enfosquint de manera alarmant i damunt nostre planen uns núvols negres amenaçadors. Deixem a l'esquerra la petita capella de la Salut. Més endavant travessem de nou un riu per un pont. Prop hi trobem una branca de la pista d'accés a la Casa de Colònies de Can Bosch. Han començat a caure unes gotes però al mateix temps hi ha ullades de sol. Tot plegat, res de res, només el just per espantar-nos.

Quan és la una del migdia arribem a Can Vives de la Cortada, restes d'una masia a 400 m alt. Algú es pregunta en veu alta que carai hi anem a fer, al costat de la masia si el camí no passa exactament per allà. La resposta, contundent (i "irrepetible" per escrit) del nostre "capo", serà motiu de divertits comentaris que amenitzaran la resta del recorregut.

D'aquí a endavant ja tot serà una baixada per una llarga pista fins a Vallgorguina, on dinarem escampats per una gran esplanada amb taules i bancs i barbacoes, molt ben preparada per passar-hi un dia a la muntanya d'una manera civilitzada. Hem deixat, doncs, l'itinerari projectat en un principi que arribava al coll de Llorà i tot per qüestions de poca accessibilitat dels autocars.

Després de dinar i ben descansats tornem a Vilanova.

Secció de senders

MONTNEGRE

OLZINELLES-SANT MARTÍ DEL MONTNEGRE-SANT CELONI; 60 PARTICIPANTS; 17,8 KM; 21 ABRIL 1991

Continuant la nostra ruta de la costa cap al Montseny, ens disposem, avui, a recórrer la segona etapa del tram Canet-Sant Celoni del GR-5. S'ha decidit neutralitzar el tram de Can Vives de la Cortada (per on passarem en l'etapa anterior) a Sant Martí del Montnegre, que travessa el massís pel coll de Llorà, per raó de la poca accessibilitat amb els autocars. Així, doncs, comencem avui a ca l'Agustí d'Olzinelles. Abans hem fet, però, una estona de parada per esmorzar a l'àrea del Montseny.

Un cop situats a ca l'Agustí,

una de les grans cases pairals de la zona, iniciem l'etapa quan són les 9 del matí. El poble d'Olzinelles pertany al municipi de Sant Celoni i és situat al sud del terme, al NE del massís del Montnegre. A un quart d'hora escàs fem cap al collet del Xaragall (400 m). Una pista, senyalitzada amb les marques blanques i vermelles del GR-92 ens durà fins a Sant Martí del Montnegre. Abans, però, travessarem la capçalera d'una petita vall que s'estén vers Vallgorguina, passem per la masia habitada de Can Mora (430 m) i ens arribem al coll de Can Poliva (480 m) on fem un reagrupament.

Creuem l'escorrentiu del sot de la Font de Llorà i més endavant en travessarem un altre, doble, de

la capçalera del sot Gran. Finalment arribem a les envistes de Sant Martí. Abans d'arribar-hi deixem el GR-92 i continuem pel GR-5, que ens hi porta definitivament. Aquest poblet és centrat per l'església parroquial de **Sant Martí del Montnegre**, situada a 467 m alt, als vessants septentrionals de la carena de la serra del Montnegre i al SE del terme municipal de Sant Celoni al qual pertany des de 1927.

Deixem Sant Martí i seguim una ampla pista. A mà dreta tenim una bona visió del massís del Montseny i de la vall de la Tordera. Al fons podem divisar el turó del castell de Montsoriu.

Arribem al coll Negre o d'en Ginestar (480 m), més endavant, ens queda a l'esquerra la vall del sot Gran o d'en Cases, nom d'una masia que tenim no gaire lluny. Després d'acostar-nos al llit del torrent, acabem per travessar-lo a gual. La vall del sot Gran es va eixamplant i ens separem del llit del torrent.

Després de seguir pistes, trencalls i bifurcacions, arribem prop de l'entrada

Panoràmica des de dalt de la torre de guaita del Montnegre amb el Montseny al fons.
Foto: Josep Blanes

Travessant el torrent, després d'una llarga baixada des de la carena del Montnegre. Foto: Blanca Forgas

a Can Batlle, seu de la Granja Escola del Montnegre. Al cap de pocs minuts, un pont ens permetrà de creuar l'autopista i la Tordera. Travessem una zona industrial.

Arribats que som a la carretera comarcal de Granollers a Maçanet, la travessem i continuem endavant. A l'esquerra hi ha un edifici

industrial amb la façana decorada.

Finalment arribem a la plaça de Rafael Ferrer de Sant Celoni (155 m) on hi ha la capella de Sant Ponç, petita església romànica de transició al gòtic, d'una au, i absis semicircular, obra dels segles XIII-XIV. Dinem escampats pels bars del poble i alguns ho

fem al carrer, arrecerats contra una paret de cases per protegir-nos de la ventada que s'ha girat.

En un bar on anem a fer el cafetó de rigor, descobrim una cinta de cassette molt adient per celebrar la recent jubilació d'una companya de fatigues i la hi comprem. Després, dalt de l'autocar que ens torna a Vilanova, l'escoltem i ens hi divertim una estona, la cançó no té "desperdici". Bé,

no tothom però és del mateix parer. Pregunteu-ho, si no, al nostre President Butí, que encara està demanant el cap del responsable d'aquella "amenització" musical... I és que avui dia s'ha perdut la sensibilitat...!

CAMPAMENT D'ESTIU

DEL 28 DE JULIOL AL 18 D'AGOST

**a la RESERVA NACIONAL DE MAMPODRE
PRADO DE SAN ROQUE (MARAÑA). LEON**

Organització i inscripcions: Secció de Muntanya

*Secció
de
senders*

SANTA FE DEL MONTSENY

**CASTELL DE MONTSORIU-
RIELLS-SANTA FE DEL
MONTSENY; 56 PARTICI-
PANTS; 3 H 47 MIN;
12 DE MAIG DE 1991**

Sortim de Vilanova a 2/4 de 7
del matí i ens aturem a esmorzar

a l'àrea del Montseny (per variar!). Acte seguit l'autocar ens porta fins al coll de Castellar (473 m) on començarem la primera etapa del recorregut d'avui, recorregut que l'hem dividit en dues parts. En la primera anirem al castell de Montsoriu i retorna-

rem al coll. D'aquí l'autocar ens traslladarà a Riells, on començarà la segona part que ens portarà, finalment, a Santa Fe del Montseny.

Així és que ja ens teniu al coll de Castellar i amunt, que fa pujada. Hem de salvar un desnivell de 276 metres per arribar al cim del turó on hi ha el castell de Montsoriu. La pujada, però, es fa suau tot retombant el turó fins arribar a dalt. Magnífiques panoràmiques, mentre pugem, del massís del Montseny.

La pista que anàvem seguint mor en una petita esplanada, prop de les ruïnes de la torre de les Bruïxes. Ara ens enfilem per un viarany que ens portarà directament al castell, tot apropant-nos, primer, a la dita torre de les Bruïxes, posició avançada del castell, que també es coneix amb el nom de Torre Xica o Polvorí. Des d'aquí la visió sobre la impressionant fortalesa de MONTSORIU és espectacular. Les càmeres fotogràfiques no descansen. Aquest castell (a 649 m alt) és una de les fortaleses medievals més notables de Catalunya. Ja en el segle XIII Bernat Desclot el descrivia com "un dels més bells i nobles del món". Avui es troba en un estat incomprensiblement deplorable, tot i que l'antic propietari el cedí a la Generalitat fa gairebé quatre anys, volem creure, per a la seva restauració.

Voltem força estona per les dependències del castell i els més agosarats pugen per una llarga i precària escala per conquerir-ne la

L'església de Riells del Montseny. Foto: Blanca Forgas

El Castell de Montsoriu. Foto: Blanca Forgas

part més encimbellada. Des del castell podem contemplar magnífiques panoràmiques dels massissos de Morou i del turó de l'Home -Les Agudes. Una talaia insuperable d'aquest sector del Montseny.

Baixem del castell a través d'un senderol entremig del bosc en for pendent, i retornem al coll de Castellar on finalitza la primera part del recorregut d'avui. Ara l'autocar ens trasllada a Riells on començarem la segona.

Ja a Riells, i abans de començar a caminar, davant de l'església romànica de Sant Martí, es reparteixen flors a dojo per celebrar l'arribada de la **PRIMAVERA**. Abans, dalt de l'autocar, ja s'ha convidat als caminaires perquè prenguin part en els IV Jocs Florals del GR.

Tot buscant la inspiració per als poemes comencem a caminar. Motius d'inspiració no en falten pas. Fa un dia esplèndid i la vegetació que ens acompanya també ho és, verda i tendra, magnífica. Ens apropem a la riera de Riells que travessem per un petit pont. Abans d'escolar-se per sota, el curs de l'aigua fa un petit salt. Després s'inicia el pintoresc Camí

La torre principal del Castell de Montsoriu coquerida pels GR-istes. Foto: Blanca Forgas

de les Cascades. Ens enlairem sobre el fons de la vall i arribem a tocar a l'encimbellada masia de Can Perarnau, lamentablement abandonada. Més tard arribem al revolt d'en Formiga, mirador formidable del sector NE del Morou. Continuem amunt per la pista vorejant la falda oriental del turó de l'Aguda, sota el qual es

troben el Gorg Negre i la Penya del mateix nom. Arribem a Can Bernat i continuem vers els Vimeners, on arribem al cap d'uns tres quarts d'hora. Aquesta masia, situada a la capçalera de la vall, domina un amplíssim panorama de les muntanyes veïnes de Morou i puig Arboç, Montsoriu i part de la Selva.

Travessem el cabalós torrent del sot de la Penya. Unes marques vermelles ens acompanyaran des d'ara fins a Santa Fe. La pista fa una recolzada coneguda amb el nom de **revolt del Cirer**. Travessats els Roqueters, la pista va vorejant el riu, a una certa altura. Són uns paratges magnífics. Més endavant travessem la capçalera del sot de la Teula, prop hi ha la petita font del mateix nom que és considerada el naixement de la riera de Riells.

Desemboquem en una pista transversal i entrem a la vall de Santa Fe. Ara tenim la visió esplèndida dels cims del turó Gros, el turó de l'Home i les Agudes, avui totalment blanques de neu que destaquen admirablement sobre els prats, també amb claps de neu, que tenim a la dreta. Abans d'arribar a Santa Fe, passem per can Lleonart, una altra masia habilitada com Escola de la Natura del Montseny. Travessem la riera per un pont de fusta i pugem de dret vers Santa Fe, que és a tocar. Davant de l'esplanada on hi ha la petita capella d'origen romànic, finalitza el recorregut d'avui.

Una esplèndida vista de la carena del Turó de l'Home i el cim de les Agudes des de Santa Fe del Montseny. Foto: Blanca Forgas

Secció
de
senders

EL TURO DE L'HOME I LES AGUDES

**SANTA FE-TURO DE L'HOME-LES AGUDES-SANT MARÇAL; 77 PARTICIPANTS;
9 DE JUNY DE 1991.**

La travessa d'avui ha estat esperada amb ànsia i il·lusió, ja que sempre és gratificant caminar pel Montseny i, a més, representa la culminació de l'etapa Canet de Mar-Montseny (Les Agudes). Aquesta vegada s'han fet dos autocars que al final no s'han arribat a omplir. Després d'una setmana d'inquietud a causa de la inestabilitat meteorològica, el diumenge s'ha fet de dia amb un cel net prometedor d'un sol esplèndid i d'una diada magnífica en tots els aspectes.

I efectivament ho hauria estat si no hi hagués hagut el desafortunat accident de la nostra companya de tantes caminades: la Vicky. Tot havia anat molt bé fins aleshores. Havíem esmorzat a l'àrea del Montseny i, arribats a Santa Fe, havíem començat l'itinerari davant de Can Casades, centre d'informació del Parc Natural del Montseny. Estàvem molt animats i enfilàrem carretera amunt en direcció a Sant Marçal. Tan animats que ens deixàrem, sense adonar-nos, un marxador que s'estava canviant els

pantalons per anar més còmode... El pobre caminaire es va quedar veient visions mentre la nombrosa colla desapareixia en un revolt de carretera, muntanya amunt, sense fer cas (ningú no el va sentir) dels seus crits i xiulets.

Realment, ara que hi reflexionem, aquell dia devíem portar merda a l'espardenya... L'amic Artigas, veient que no ens podia aconseguir, optà per una solució assenyada: ja ens trobaria a Sant Marçal. I aprofità un motorista que va trobar per embarcar-s'hi i, sense cansar-se ni gota, arribà a Sant Marçal.

Nosaltres ja érem bastant amunt quan ens adonàrem, en un moment de reagrupament, que ell no venia. Fou endebades cridar i buscar-lo. Havíem deixat tants

trencalls enrera que, endevina on podia haver anat a parar si no coneixia ben bé la pista bona! Una petita colla l'esperàrem ben bé un quart d'hora o més, i en vista que l'Artigas no apareixia, continuàrem amunt per les magnífiques fagedes, fins que ens ajuntàrem, tots plegats, al turó de l'Home (1707 m).

Una bona estona contemplant el panorama i continuem pel camí carener cap al cim de les Agudes. A part de nosaltres, que ja érem prou, hi havia molt de tràfec pujant i baixant de les Agudes. Ja un cop a dalt, i prop de la creu que s'hi alça, reposàrem una altra estona, que aprofitàrem per fer un mos, algunes fotografies i admirar a pleret l'esplendorós paisatge que s'abasta des d'aquesta magnífica talaia que és el cim de les Agudes

Un descans a l'Aveteda (a 1420 m). Foto: B. Forgas

Pujant pel bosc des de Santa Fe al Turó de l'Home.
Foto: Blanca Forgas

(1703 m alt), el segon cim altitudinalment més important del Montseny, després del Turó.

I ara és quan ve el "drama". Onze senderistes dels nostres decideixen baixar de les Agudes per un camí més curt i més emocionant que el que s'havia escollit en un principi. D'aquests onze, uns baixen decididament per la cresta dels Castellets i la resta ho fa pel coll de les Agudes. Ja havien superat la part potser més difícil quan, en un revolt de l'estret camí i posant el peu en fals, la Vicky salta per un estimball d'uns 10 a 15 metres, davant la mirada esglaiada de la Pili, la que anava més a prop d'ella, que, desesperada, no la pot aturar. Crits d'ajuda i correm-hi tots! Troben la Vicky de panxa a terra, mig corbada, amb la

cara ensagnada i un bon trau al cap. Sortosament belluga encara que amb molta dificultat. Tots els companys reaccionen ràpidament i mentre uns baixen a buscar ajuda a Sant Marçal, els altres procuren atendre-la tan bé com poden.

Mentrestant, la resta de la nombrosa colla, ignorants del que estava passant allà dalt, anàvem

baixant tranquil·lament per un magnífic camí entre l'espessa i meravellosa fageda del camí dels Pous de Glaç tot admirant la vall de la Tordera. Pel camí, un pèl llarg -val a dir-ho-, trobarem algunes fonts que serviren per assedegarnos i remullar-nos una mica ja que el sol apretava bastant. Passàrem per la font de la Gallina i la font de la Teula.

Ja érem bastant avall quan comencem a veure anades i vingudes d'un helicòpter i el primer que se'ns acut és que estan buscant l'amic Artigas. Què haurà passat? Poc

després, però, veient la insistència de l'helicòpter en aterrar en un lloc tan inestable com la cresta dels Castellets, comencem a sospitar el pitjor. Alguna cosa ha passat allà dalt! Aviat arribem a prop de Santa Fe on trobem ja alguns que havien fet el camí més curt i ens ho fan saber: la Vicky havia pres força mal i un helicòpter del servei de bombers de la Generali-

Contemplant el panorama des de dalt de les Agudes (1703 m)
Foto: Blanca Forgas

Trasllat de la Vicky fins a un lloc més accessible per a la metgessa i més tard per portar-la a l'helicòpter.
Foto: Josep M. Planas

tat l'havia traslladat, després d'una primera cura per una doctora en el mateix lloc de l'accident, al proper hospital de Santa Fe de Sabadell. També hi havia acudit l'ambulància, el jeep dels bombers i un altre jeep del guarda forestal. Val a dir que tothom s'hi esmerà encara que des del moment de l'accident a la del trasllat havien passat ben bé dues hores.

Seguidament anaren arribant tots els que havien quedat a dalt fins a l'última hora, visiblement emocionats i trasbalsats. L'Agustí, el Salvador i el matrimoni Manel-Marcel·lina agafaren un taxi que els traslladà de Sant Marçal a l'Hospital de Sabadell i no deixaren la

Vicky fins que arribaren els seus familiars. Realment la caiguda havia estat molt greu i ningú no les tenia totes.

A partir d'aquí, la resta tomà a Vilanova molt capficats, esperant ansiosament les notícies que ha-

vien d'arribar de Sabadell. Després d'aquí la traslladaren a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona i ja quan estigué fora de perill la portaren als Camils on continua en ple i ràpid restabliment.

I aquí acaba la història d'aquesta cèlebre travessada, darrera etapa del Montseny que tants maldecaps ens va portar. Sortosament tot sembla que vagi per bon camí i ara només ens

toca esperar la darrera sortida de la temporada a la Serra de Madres, a la confluència del Capcir i el Conflent. Els cappers tenen la paraula de quan es farà. Ah! I apunteu-vos aviat al Sopar de Final de Curs de l'Entitat i dels GR. Cosa fina... ja ho sabeu!

Moment de carregar a l'helicòpter dels Bombers de la Generalitat la llitera amb l'accidentada. Foto: Josep M. Planas

LA TORRE DE L'AMETLLER

A mesura que passa el temps, o millor dit, els anys, els Albergs de Joventut són cada vegada més coneguts arreu, i si avui són l'objectiu d'aquest "hobby" és per donar a conèixer la seva utilitat als que ho desconeguin.

Fer ús d'un Alberg significa apropar-se a la muntanya (i també al mar) i, des d'allà, fer excursionisme combinant el cotxe amb la corresponent caminada ulterior. També pots fer senzillament visita cultural, ja que la xarxa d'Albergs existent és força extensa per abarcar tant la muntanya com la rodalia de moltes ciutats i les capitals.

Decidits, doncs, a fer aquest "turisme", varem visitar el delta de l'Ebre, situat a cavall de les comarques del Montsià (amb capital Amposta), i la del Baix Ebre (amb la capital Tortosa), i també dins aquesta comarca el conegut Montcaro, millor "el Caro". El poble de DELTEBRE (unió dels pobles de Jesús i Maria

i La Cava) té un d'aquests Albergs, el "Mossèn Antoni Batlle". Aquest edifici és de nova construcció i és molt funcional i net i també -val a dir-ho- varem trobar-hi uns empleats molt amables. Les habitacions són de vuit places, però quatre situades en un attell. Això pot donar peu a una sortida de caire familiar i també multifamiliar, però, a criteri del responsable i segons l'ocupació del moment, us pot permetre la instal·lació d'una parella, sols en una habitació..

El delta de l'Ebre té molt per omplir el cap de setmana. L'Alberg està assortit en plànols i il·lustracions per orientar els teus passos, com són els espais declarats Parc Natural i que són recorreguts per una gran quantitat de camins que et faciliten l'observació de les aus de ben a prop. Una altra visita és el Museu de les Aus, que ens donarà una idea molt àmplia de la fauna existent al delta durant totes les èpoques

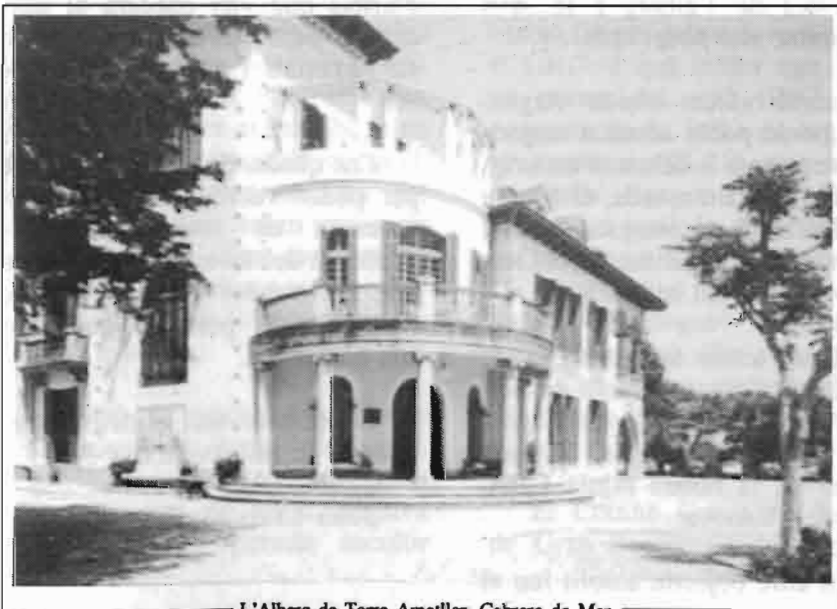
de l'any.

Com que al mig del delta hi ha el riu Ebre, amb el programa de visites que t'has fet resulta que l'has de travessar moltes vegades, però com que no hi ha cap pont, ho has de fer pujant el cotxe a la barcaassa i et trobes navegant durant uns minuts, no saps ben bé si per aigua dolça o aigua salada. Sembla que és molt més l'aigua salada que penetra cap a l'interior, per la força del vent de llevant i la força del mar, que no pas el cabal d'aigua dolça que arriba fins a la desembocadura.

Hi ha també uns iots que recorren els últims quilòmetres de riu en viatges turístics, així visitem l'estuari del riu Ebre que, per cert, es va desplaçant cap al NE a causa, principalment, del desequilibri de forces que hi ha entre el mar i el riu. Es el mar qui té més força i constantment aporta sorra a l'embocadura del riu, i que la mà de l'home ha de corregir.

Tortosa, la capital del Baix Ebre, té una població de 28.815 habitants. La part antiga traspua aires medievals i episcopals. Guarda edificacions de les diferents cultures que hi han passat al llarg dels segles, els de l'era cristiana més nombrosos com li correspon per tractar-se d'una seu episcopal.

I tanca la comarca a l'extrem NO la majestuosa serralada dels ports de Beseit, amb el seu cim el Caro de 1447 m alt, que ens va acollir mig cobert de neu, cosa que ens impressionà encara més. La visió des del cim de les dife-

L'Alberg de Torre Ametller, Cabrera de Mar.
Foto: Arxiu

Una vista del Castell de Burriac, a Argenton. Foto: Arxiu

rents comarques, del mar i del riu Ebre escolant-se a 1400 m per sota nostre, ara surto ara m'amaço, ens varen omplir de joia en aquella matinal de diumenge.

La pujada i posterior baixada per la famosa carretera del cargol, la proximitat dels penya-segats, són massa emoció per a un conductor de cotxe. Enmig de tot això, el monument a la cabra hispànica. Tractant-se, doncs, d'aprofitar l'únic cap de setmana al mes que tinc festa el dissabte, i amb la lluminadura de la bona estada que varem tenir al Deltetre, ens ho varem organitzar per anar al Maresme, els dies 13 i 14 d'abril, i concretament a l'Alberg "Torre Ametller", situat a la rodalia dels pobles de Cabrera de Mar i Argenton.

La "Torre Ametller" és una construcció d'estil modernista i normalment no s'usa com alberg. L'alberg funciona en una construcció posterior adjunta i les habitacions de què disposa són per a dues persones. Això d'entrada ja és més digerible per al cas d'anar-hi només amb la parella.

Aquest alberg és situat en una zona de segona residència, propera, però, a diverses zones urbanes i no lluny del mar. També té a prop zones de muntanya com són el massís del Corredor, i una mica més apartat el massís del Montseny, mai prou conegut...

Una ciutat que varem visitar va ésser Mataró, que ens acollí com a nous visitants que érem, amb una visita de les que abans dèiem de "metge" per la brevetat en què la vam fer, però la seva visió des de l'alberg i la seva proximitat van poder més.

També varem visitar Argenton, bonic poble assentat majoritàriament com a centre d'estiuieg. Té un important museu, el Museu del Càntir, de reconeguda fama, i amb una gran quantitat de col·leccions d'arreu del món.

El seu terme municipal és ric en fonts d'aigua minero-medicinals, i una de les masies d'Argenton és can Cabanyes, la casa "mare" de la nostra masia Cabanyes de Vilanova.

Un altre objectiu assolit fou el

Castell de Burriac. Aquesta visita va omplir l'ànsia excursionista; el cim, de 401 m, amb un pendent molt pronunciat i amb el sol força erosionat, ens oposà una forta resistència. Aquest cim és com una agulla, tot sol, separat dels altres cims, és com un vell volcà cobert de pins, arboçars i matolls.

Les restes que ara queden del castell de Burriac són de les construccions del

segle XV, encara que el castell ja era esmentat el 1017. Aquest cim i el seu vessant meridional sembla que guarden les ruïnes d'un important poblat ibèric que podia pertànyer a l'antiga ciutat d'Ilduro, predecessora de la Iluro romana (Mataró).

El sol d'aquesta comarca, tal com he dit abans, és molt erosionable, les pluges i altres factors climàtics naturals incideixen molt en la degradació del relleu i arreu es poden veure una gran quantitat d'arrels que van quedant al descobert, però de moment retenen els materials i en retrassen l'erosió.

Ens queda, doncs, molt de país per poder veure i trepitjar. Sortosament en tenim certa experiència del mètode de recórrer a peu les nostres comarques i de l'enriquiment personal que això ens ha aportat.

Guardarem un gratificant record de la primavera del 1991.

Joan Lluís Sivill i Vergès

NOTICIES DEL G.R.

Ara que gairebé s'ha acabat la temporada GRística és hora de fer una mica de balanç per tal de valorar aquest curs. En primer lloc hem de felicitar-nos tots plegats perquè la constància de les nostres sortides (de l'ordre d'una mensual durant quasi 7 anys) i el dinamisme de la nostra activitat, ha obtingut el reconeixement de l'Entitat i s'ha "oficialitzat" mitjançant la creació de la nova Secció de Senders. Esperem que això sigui un estímul per a tots nosaltres i que no caiguem en "l'encarcament" de les activitats massa normalitzades.

Per altra banda, aquest any hem trencat una de les tradicions que es mantenia des de que vàrem començar el senderisme a Vilanova. Fins ara sempre s'havia escollit una fita (la Pica d'Estats, Núria, el Canigó) i les diferents etapes es plantejaven com un lent apropament a aquest objectiu, apropament que fins i tot podia durar alguns anys. Enguany, vàrem decidir escollir les etapes pel seu valor intrínsec i considerar-les tancades en elles mateixes, prescindint del fet que formessin part d'un itinerari més extens. Bé, això no ha estat rigurosament així, perquè les últimes sortides pel Montseny sí que tenien una certa continuïtat. De totes maneres, el cert és que ha faltat aquella coherència global que lligava els recorreguts anteriors.

I això és precisament el que voldria valorar. Penso que com a experiència puntual aquesta manca de continuïtat ha estat positiva perquè ens ha permès escollir

lliurament les etapes i així hem pogut repetir-ne algunes que havíem considerat interessants o bé fer-ne d'altres que queden al marge de les grans rutes. Considero que d'ací uns anys, si encara funcionem, ho hem de repetir.

Crec, però, que seguir amb aquest plantejament seria negatiu; penso que l'èxit del senderisme rau precisament en la continuïtat, en fer etapa rera etapa seguint una ruta per tal d'assolir un objectiu. És així que els participants fan seu el recorregut: ja no és anar d'excursió a tal lloc, és seguir el GR-7 o el GR-5 Aleshores les etapes s'assumeixen independentment del seu valor intrínsec: hi haurà etapes de record inoblidable i en canvi d'altres seran de simple "transició", però totes seran igualment importants a l'hora de fer la ruta.

És per tot això que per al proper curs hem decidit retornar a la tradició, tomarem a seguir un GR de punta a punta tal com vàrem fer per primera vegada amb el GR-7. I què millor que seguir un parent del vell GR-7? La proposta de la Junta és seguir la seva variant GR-7-1, que va des de Paüls fins a Pinós. El seu recorregut total és d'uns 230 km i s'ha previst fer-lo en unes 14 o 15 etapes; això vol dir que ens tindrà entretinguts gairebé un parell de cursos. Per a més endavant s'ha pensat recórrer el GR-92, des de Portbou fins al delta de l'Ebre.

El Comité Català de Senders de Gran Recorregut ha editat la

topo-guida del GR-7-1 en quatre fascicles. El trams que es descriuen en cadascun d'ells són: Paüls - Garcia - Prades - Vallfogona de Riucorb - Pinós.

El recorregut concret de cada etapa encara està per decidir però pensem que totes elles seran prou interessants. Entre d'altres llocs passarem pel Santuari de la Fontcalda, travessarem l'Ebre per Garcia (crec, però, que aquesta vegada no serà amb barca com fou a Benifallet), després pujarem cap al Mirador del Priorat, Cabassers i la Morera del Montsant, i farem una petita marrada per tal de visitar Scala Dei. Tot seguit travessarem el Montsant per anar cap a Ulldemolins i Prades. D'aquesta manera ens acostarem al monestir de Poblet i arribarem a la vila de Montblanc.

Més enllà, trobarem un seguit de petits poblets, la Guardia dels Prats, Pira, Ollers, Sarra, Forés, Sabella, Fonoll, Segura, fins arribar al balneari de Vallfogona de Riucorb. A continuació passarem per Rubinat i així ens acostarem a Cervera, famosa per la seva universitat. Finalment, després de trobar Montfalcó Murallat i Castellfolit de Riubregós, assolirem la fita de la nostra ruta, Pinós. I tot això després d'haver fet només 230 km!

Agustí Poch

NOTÍCIES I COMENTARIS

L'ABOCADOR DE LA VALL DE JOAN (GARRAF) ENCARA ACOLLIRA LA BROSSA FINS EL 1944

Com recordareu, la Talaia va ésser una de les capdavanteres en l'oposició a l'abocador de brossa del Garraf. Però va ésser en-debades, com s'ha pogut comprovar. No sols no ens van fer cas sinó que fins i tot uns anys més tard vam tenir la primera víctima del gas produït per l'abocador. El jove espeleòleg Xavier Claramunt moria en una explosió d'aquest gas a la boca d'un avenc.

Però l'abocador va continuar, fins i tot contaminant el subsol, a causa de la seva deficient impermeabilització. I si no, aneu a olorar el riu subterrani de la Falconera en la seva sortida al mar i notareu com put la contaminació.

L'abocador, que abans recollia més de mig milió de tones de deixalles a l'any, encara en continuarà recollint fins al 1999, puix encara no s'han adquirit els terrenys per ubicar la planta incineradora als terrenys del Port Autònom, que preveu eliminar més de 720.000 tones de brossa de Barcelona i el seu entorn. L'Entitat Metropolitana del Medi Ambient, hereva de la CMB, preveu que les obres comencin el 92 i que la planta funcioni el 94. Ja en parlarem un altre dia! De moment encara tenim merda al Garraf per molt de temps.

ARBRES MONUMENTALS TRANSFUGUES

Ho vam llegir primerament en l'ECO de Sitges i després en el DIARI de Vilanova. Segons el Decret 214/87 que publicà el DOG en el seu número 857, han estat declarats arbres monumentals a Ribes, tres pins (can Peret Boté, can Coll i a la riera de Begues) i cinc garrofers (*ceratona siliqua*), un dels quals està format per nou branques que surten de terra i que es troben a La Mata(?), un altre de cinc en el camí de la masia de Montgròs, el tercer de quatre branques en mal estat, però amb el tronc bo, en el camí de la Masieta, i finalment un arbre amb el tronc vell però amb branques noves a can Ramon. Com podeu comprovar amb molt detall i precisió.

Tot i haver-ho llegit en dos llocs diferents, ens va semblar que el "pi de nou branques de La Mata" no podia ésser altre que la centenària mata que dóna nom a la masia, és a dir, una "*Pistacia lentiscus*", de la qual en certes contrades en diuen *llentiscle*. No és un arbre monumental la mata de La Mata? On era el garrofer?

Van haver de passar algunes setmanes per aclarir aquests interrogants. Des de Ribes, el corresponsal del DIARI precisava encara més (sense cap nota d'aclariment per part del periòdic), dient que els vuit arbres declarats monumentals en el Diari Oficial de la Generalitat núm 657 (no 857) eren:

"el garrofer de la Serra, el garrofer de can Ramon, la mata de can Ramon, la mata de La Mata, el xiprer de can Pere de la Plana i els tres pins de can Coll, el de la Palanca i el del carrer del Pi". Aquests darrers, en el cas anterior corresponien a can Coll, la riera de Begues i can Peret Boté, sense més imposicions.

Es realment trist que, sense donar cap classe d'explicacions, es transformin "cinc garrofers" en només dos (el de la Serra i el de can Ramon), en dues mates (la de La Mata i la de can Ramon) i en un xiprer. Són arbres transfugues? O quina mena de nom tenen les coses que canvien d'identitat? Transmutació? Desconeixem aquesta particularitat en els vegetals.

En tot cas, cal donar per bona la darrera situació de les tres notícies que aparagueren.

NOTÍCIES I COMENTARIS

EL CARRER DE L'AIGUA JA ARRIBA A LA MASIA EN SERÓ

El carrer de l'Aigua vol fer la competència a l'avinguda de Francesc Macià i ja ha passat el torrent de Sant Joan, on han construït un pont, i s'enfila fins a la masia en Seró, on donarà per acabada la seva cursa, ja que davant hi té la paret dels Franciscans, situada a la Carrerada que ha substituït el "camí vell". S'ha acabat la polseguera que feien els cotxes i el collir espàrrecs quan anàvem fins al Salze.

Un altre marge dels que feien patxoca i que també ha quedat esborrat en un tres i no res és el que hi havia a la Serreta, que feia costat al camí que des de Sant Miquel d'Olèrdola va a Sant Pere Molanta pel Mas Romeu, entre el Mas Rabassa i Torreblanca. Les "filloles" que es veien en aquesta margenada eren de les més grosses i seguides que hem vist mai. No n'ha quedat res. I més enllà, a les envistes de l'església de Sant Pere, en el tros on el camí és límit de terme entre Olèrdola i Vilafranca, hi havia una bona quantitat de fites. Només se'n veu una. D'aquest camí es diu que era una carretera romana que, des de la Via Augusta, anava a l'antiga ciutat d'Olèrdola.

L'actuació de la Diputació ha deixat un ample camí que facilita la comunicació dels diversos caserius del municipi olèrdolà. Es una llàstima que el progrés ens elimini tantes coses i ens desfiguri tant el paisatge.

DESAPAREIXEN MARGES CENTENARIS

En qüestió de pocs mesos han desaparegut un parell de marges que tenien molts anys i que, pel fet d'estar situats en "camins rals", disposaven de "filloles" en la seva part lateral.

El primer marge desaparegut era a la part dreta del camí que de Vilanova anava a Rocacrespa pels Sis Camins, en el tros que passa per sota la variant C-246, entre cal Pau de l'Hostal i el camí del Fraig. Actualment s'ha urbanitzat tot i una ampla avinguda de Vilanova anava cap als Sis Camins i a La Talaia. L'espectacular expansió de la barriada de Sant Joan farà parlar en els pròxims anys. Aquesta urbanització i la que ja va fer-se en el camí de l'Aragai, tocant a la masia d'en Dimes, fan que Vilanova es vagi acostant a la seva mare Cubelles. Serem uns fills pròdigs?

DENUNCIA DE NIVELL EUROPEU CONTRA LA POL·LUCIO DEL RIU BESÓS

El Consorci per la Defensa del Riu Besós va fer una denúncia al Parlament Europeu, l'any 89, contra la contaminació que pateix i es queixava de la lenta aplicació del Pla de Sanejament. Tramesa la queixa a la Comissió de les Comunitats, van adreçar-se a les nostres autoritats demanant els programes per reduir aquesta contaminació. La resposta -en aquest cas per part de la Generalitat- no va satisfer a la Comissió i fou considerada insuficient.

S'ha tornat a demanar a la Generalitat que s'adapti a la normativa europea i han fixat un termini de tres mesos per concretar les mesures, que si no es compleixen podria resultar amb una forta sanció.

Esperem que les nostres autoritats facin l'impossible perquè la depuració total de les aigües del Besós sigui una realitat palpable ben aviat, encara que, de passada, també caldria fer el mateix amb el Llobregat, puix el darrer sector del riu sembla una claveguera a cel obert.

M'adreço avui als companys del GET a través del Butlletí per informar-los d'una cosa que mai ens havia preocupat i que, sens dubte, hi és ben present: em refereixo al **virus de la RÀBIA**.

La ràbia és una malaltia infecciosa deguda a un rhabdovirus i originada per la mossegada d'animals de sang calenta, en la saliva dels quals hi ha aquest virus.

En el Departament de Sanitat i Salut Pública de la Generalitat de Catalunya hi ha una llista d'oficis i activitats que ofereixen un gran risc de contraure aquesta malaltia. Davant del meu astorament vaig poder comprovar que els espeleòlegs no se'ls considera membres d'aquesta llista, mentre que, per altra banda, un informe assegura la creixent aparició de ràbia en els rats-penats. En el darrer trimestre de l'any 1989, a l'estat espanyol s'havien detectat 21 casos del virus en aquests animals. Si bé és cert que cap d'ells no havia produït ni un sol cas de ràbia humana, és una possibilitat que no podem descartar.

En els humans la malaltia s'inicia amb trastorns psíquics, excitació, canvis d'humor i alteracions del caràcter. Un o dos

dies després, apareixen dolors en la zona de la ferida i dificultat per engolir i parlar. Més endavant, i durant un dia i mig o tres, es presenten espasmes en els músculs de la gola en empassar-se líquid o simplement pel fet de veure'ls (hidrofòbia), al mateix temps que el malalt presenta al·lucinacions i va perdent la lucidesa. Es produeix una salivació exagerada (la

No totes les persones que han estat mossegades per un animal malalt queden infectades, però les que contrauen el virus poden morir. El virus es propaga inexorablement pels nervis, des de la ferida fins al cervell, on produeix lesions a una velocitat d'un mil·límetre per hora. El període d'incubació oscil·la entre un mes i depèn del lloc d'inoculació.

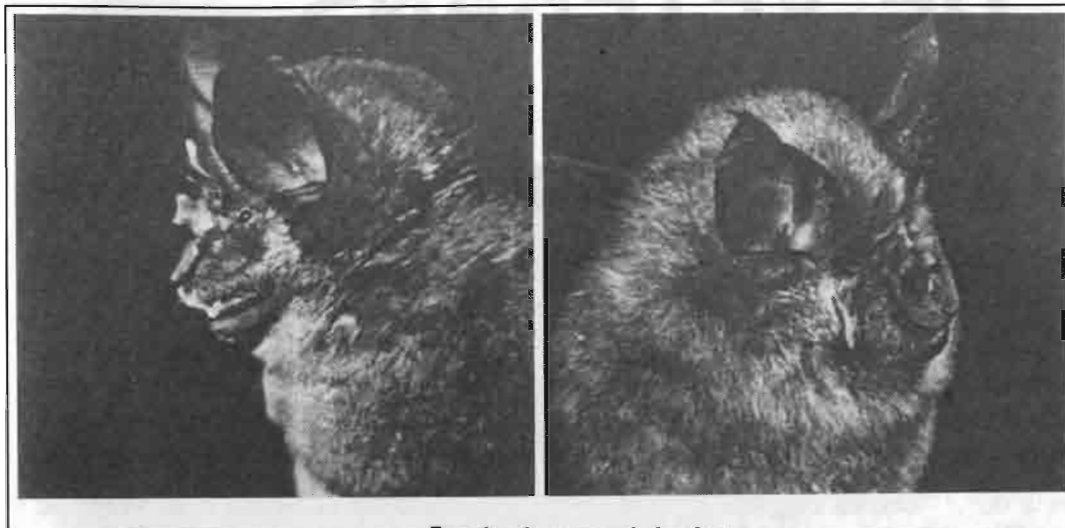
Tothom sap que existeix una vacuna antiràbica; aquesta aconsegeix que l'organisme fabriqui anticossos en tres setmanes. Com que el període que transcorre entre la mossegada i l'aparició de la malaltia sol ser al voltant de dos mesos, generalment hi ha temps per a la vacunació. Només en el cas de ferides a la cara o al cap, en què la malaltia apareix als trenta dies, pot ser que no hi hagi prou temps. També, si la vacunació és incorrecta o fora de temps, la immunització pot fracassar.

Per raó de l'evolució fatal de la malaltia, és molt important la vacunació en tots els casos sospitosos, però això no deixa de tenir un risc: actualment, al voltant d'un 20 per 100 dels vacunats presenten una reacció a la pell en la zona on s'ha administrat la vacuna, en forma d'inflor, dolor i enrogiment; en un 3 per 100 dels

Exemplar de rat penat de ferradura
(*Rhinolophus ferrum-equinum*). Foto Arxiu.

típica escuma de la boca) i espasmes en el tronc i les extremitats, juntament amb una terrible angoixa. Es aleshores quan generalment apareixen uns accessos d'agressivitat: és l'anomenada "ràbia furiosa". En la fase final, de breu durada, la paràlisi dels músculs respiratoris provoca la mort.

Exemplars de rat penat de ferradura
(*Rhinolophus ferrum-equinum*). Foto Arxiu.

casos apareix febre, cefalea i nàusea, i es calcula que entre un 0,3 per 100 i un 0,6 per 100 dels vacunats poden morir per complicacions paralítiques, que depenen del tipus de vacuna utilitzada.

Així doncs, què cal fer si ens mossega un rat-penat?

Primerament cal rentar molt bé la ferida, amb aigua abundant i sabó; això no sempre és possible

dins una cova o un avenc, així, doncs, si de cas hi manca, hem de desinfectar la ferida amb iode (qualsevol de nosaltres pot portar-ne damunt una ampolleta). No administrem mai mercromina ja que l'efecte és totalment nul. Després d'això, cal anar a un centre on puguin fer front a la situació.

El millor centre que hi ha a Catalunya per aquestes qüestions

és, sense cap mena de dubte, l'Hospital de Santa Maria del Mar a Barcelona ciutat.

Fóra molt important, si és possible, capturar l'animal que ens ha mossegat i portar-lo al mateix centre sanitari que ens atenguin per a la seva posterior observació. Un animal que encara és viu després de deu dies d'haver mossegat, no pot tenir la ràbia.

SARI

NOTA: Els símptomes de la ràbia es poden confondre, a l'inici, amb els dels tètanus, raó per la qual no hi fóra de més que estiguéssim al dia de la vacuna del tètanus i descartar, ja d'entrada, aquesta possibilitat. La vacuna, ben administrada, té una durada mínima de cinc anys i l'administren gratuïtament en qualsevol centre de la Seguretat Social.

Xurreria
Trifón ★
VILANOVA I LA GELTRU

Xa MARXA DE VETERANS

A SANT HILARI SACALM

El diumenge 2 de juny, a les 6 del matí, ens reuníem a la plaça de l'Estació 47 marxadors per anar a la **10a MARXA DE VETERANS DE CATALUNYA**, això vol dir gent que té més de quaranta anys. Aquest any es feia en els encontorns de **Sant Hilari Sacalm**, a la zona sud de "les Guilleries".

Tot seguit pugem a l'autocar, mig endormiscats i, més endavant, ens adonem que també al xofer li entrava la passió... Una petita parada a Hostalric, un cafetó ben carregat per desvetllar-nos tots plegats, i fins a Sant Hilari, on al bell mig del poble els organitzadors ens varen indicar el lloc oficial de la sortida. Dos quilòmetres més de carretera amb l'auto-

car i hi vàrem fer cap.

A la sortida, i després dels corresponents tràmits burocràtics, vàrem ser obsequiats amb una beguda calenta.

El recorregut de la marxa es va fer per un itinerari que anava resseguint el pla de les Arenes, des d'on es veia el massís del Montseny, el Pirineu i els límits de les Guilleries. Vàrem anar per un camí molt ample fins arribar al coll de Mas Carbó. Allà es podia fer, optativament, una visita a les ruïnes del Castell del mateix nom.

Esmorzem al mas de la Talleda (942 m alt), abundós esmorzar que anava a carrèc de l'organització.

El mas de la Talleda és una agrupació de construccions de diferents èpoques, de les quals destaca el cos principal amb bonics dintells, juntament amb una capella dedicada a la Verge dels Dolors, datada del 1776.

Seguim camins i senders on la vegetació és molt variada i intensa, especialment abundant de ginesta.

Arribem a la Font de l'Arc on podem degustar begudes refrescants. En alguns trams del recorregut, vàrem travessar la carretera per la qual hi havia controls de la guàrdia civil a causa de la celebració d'una cursa de bicicletes.

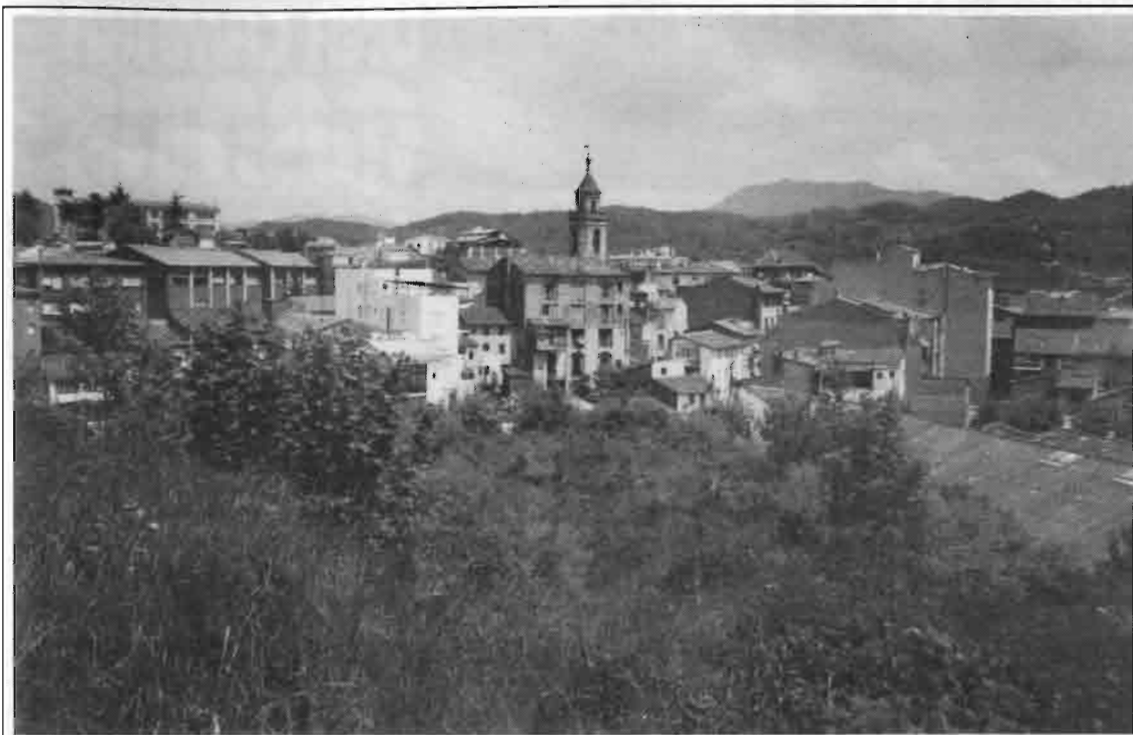
Abans d'arribar a Sant Hilari es va passar per un lloc on es

podia gaudir d'una vista panoràmica sobre tots els massissos colindants de la zona. Aquest lloc es denominava "el Canó".

El lloc d'arribada a Sant Hilari era al mig de la plaça. Allà vàrem ser obsequiats amb un trofeu commemoratiu de l'acte. Alguns dels participants a la Marxa encara van tenir esma per ballar

Un descans de la marxa. Foto: B. Forgas

Sant Hilari de Sacalm, sortida i arribada de la marxa.
Foto: Blanca Forgas

unes sardanes, que una cobla amenitzava com a cloenda de la marxa.

Tot seguit ens vàrem concentrar al poliesportiu de la població, on una gran majoria vam participar en un àpat molt ben

condimentat i excel·lentment organitzat -com ho havia estat també la Marxa- per l'Agrupació Excursionista ICARIA de Barcelona. Després de dinar es va procedir al repartiment de premis i sorteigs especials.

A la tornada amb l'autocar, el

conductor volia passar per sobre una catifa de flors plantada en un carrer d'Arbúcies en ocasió de la festivitat del Corpus... A part d'aquests petits incidents, l'excursió va anar d'allò més bé. Tots vàrem arribar a Vilanova ben satisfets, després de poder gaudir d'un dia meravellós en plena natura.

No ens queda res més per dir, si no felicitar públicament a través d'aquest butlletí l'Agrupació

Excursionista ICARIA per l'encert en l'organització.

Jani Ferrer i Manel Vidal

Secció de Muntanya

I CICLE D'EXCURSIONS: BERGUEDA-CARDENER

1a sortida: 7 de juliol

Itinerari: Espunyola - Sants Metges - Salt de Sallent - Pla dels Llenyots - Cal Saboya - Espunyola

Durada: 4 hores

2a sortida: 21 de juliol

Itinerari: La Mina - Els Tossals - Taravil - Capolat - Serrat de la Llosa - Grages - La Mina

Durada: 5 hores

3a sortida: 24/25 d'agost

Itinerari: Xalet dels Rasos de Peguera - Coll de Salomó - Font del Pi - Gorja del Tec - Canals de Catlleri - Llinars

Durada: 6 hores

4a sortida: (data a determinar)

Itinerari: Saldes - Coll del Portet - Camí de les Balnes - L'estret - Cal Ferrús - Paguera - Cercs

Ascensió facultativa al Cap Llitzet

Durada: 6 hores

5a sortida: (data a determinar)

Itinerari: Sant Lleir de la Vall d'Ora - Canal d'Orriols - Serra de Busa - Sant Pere de Grau d'Escales

Durada: 5 hores

* Hi ha d'altres itineraris en preparació

Vocal: Josep Julià

FOTOCENTRE li ofereix tota la qualitat i garantia dels productes KODAK per guardar els seus records. Material fotogràfic i de vídeo en les millors condicions... i un misticlós revelat.
Tot el producte KODAK està a FOTOCENTRE, la seva botiga groga.

FOTO *Centre*

Kodak

PROMOCIO PRIMAVERA ESTIU '91

UNA CAMARA
GRATIS
CADA DIA*

La botiga groga de Vilanova i la Geltrú
Plaça de les Cols, 2
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ (Barcelona)

T'HO MIRIS COM T'HO MIRIS
DILLUNS I DIVENDRES, A LES 20 H.
PROGRAMACIÓ D'ESTIU
TOTA LA INFORMACIÓ SOBRE LES ACTIVITATS
DE JULIOL I AGOST A LA COMARCA

Canal Blau - Televisió de Vilanova

BOLSOS

rodero

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4

Tel. 815 18 44

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

VIDFIES VILANOVA

ROUTE

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
FUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
PARE GARI, 28
TEL. 893 67 07

mampares
bany i dutxa

VENTIKLAR®

2S Cesana spa

MABELUX

d uehban®

**ORIGINAL
DUSCHOLUX®**

Ell mai
no ho faria.

No l'abandonis.

Generalitat de Catalunya
Direcció General d'Acció Cívica
Direcció General del Medi Natural

Fundación

Purina